

Krajský pamiatkový úrad Prešov

Hlavná 115, 080 01 Prešov

Mesto Vysoké Tatry – TATRANSKÁ LOMNICA

Zásady ochrany, obnovy a prezentácie hodnôt územia Pamiatkovej zóny

Textová časť

© 2007 - 2008

Spracoval: Krajský pamiatkový úrad Prešov

Spracovali a zostavili: Ing. arch. Daniela Maximová

Ing. Iveta Lačná

Ing. Eva Semanová

Dr. Gabriel Lukáč

Spolupráca: Bc. Alena Olekšáková,

Mgr. Maroš Semančík

O B S A H

Časť I.

A.	Vstupné údaje	3
B.	Základné údaje o území	3
C.	Parcelné vymedzenie hraníc pamiatkového územia	3
D.	Parcelné vymedzenie hraníc ochranného pásma pamiatkového územia	5
E.	Údaje o východiskových materiáloch	5

Časť II. – Odôvodnenie ochrany pamiatkového územia

A.	Historický a urbanisticko-architektonický vývoj územia	8
B.	Charakteristika pamiatkových hodnôt územia	14
C.	Vyhodnotenie pamiatkových hodnôt územia	35
D.	Prílohy	37

Časť III. - Požiadavky

A.	Základné zásady a všeobecné požiadavky ochrany PZ	55
B.	Požiadavky na primerané funkčné využitie pam. územia	56
C.	Požiadavky na zachovanie a regeneráciu histor. pôdorysu a parcelácie	57
D.	Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu archeologických nálezísk	57
E.	Požiadavky na zachovanie, ochranu a regeneráciu výškovej a priestorovej štruktúry zástavby a zelene	58
F.	Požiadavky na ochranu krajinej scenérie územia a charakteristických pohľadov v území	59
G.	Požiadavky na zachovanie skladby pamiatkového územia	59
H.	Požiadavky a zásady spôsobu zástavby pri novostavbách	82
I.	Požiadavky pre prítomnosť a úpravu systému zelene pamiatkového územia	85
J.	Zásady a požiadavky pre umiestnenie reklám	88
K.	Dočasné objekty a zariadenia v pamiatkovom území	89
L.	Oplotenia, premostenia	89
M.	Prvky mobiliáru	90
N.	Osvetlenie a ozvučenie verejných priestorov	90
O.	Exteriérové sedenia a terasy	90
P.	Požiadavky na zachovanie ďalších kultúrnych a prírodných hodnôt	91
R.	Prezentácia pamiatkového fondu PZ	91
S.	Spolupráca a účasť orgánov, organizácií a samosprávy na regenerácii pamiatkového územia	91
T.	Všeobecné doplňujúce požiadavky na ochranu pamiatkového fondu PZ	92
U.	Platnosť Zásad	92
V.	Záver	93

Časť I.

A. Vstupné údaje

A.1. Požiadavka a dôvod spracovania zásad

Územie Pamiatkovej zóny Tatranská Lomnica bolo vyhlásené Nariadením Okresného úradu v Poprade, ktoré nadobudlo účinnosť dňom 1.6.1992. V článku 3 nariadenia bolo špecifikované, čo je predmetom pamiatkovej ochrany v pamiatkovej zóne a v článku 4 boli určené podmienky pre starostlivosť na území pamiatkovej zóny. Pre územie pamiatkovej zóny neboli dosiaľ spracované zásady ochrany, obnovy a prezentácie pamiatkového územia (v zmysle § 29 odsek 2 a 3 zákona NR SR číslo 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov), ktoré by boli dokumentom na vykonávanie základnej ochrany pamiatkového územia a boli zahrnuté do územnoplánovacej dokumentácie (v zmysle zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov).

B. Základné údaje o území

B.1. Názov pamiatkového územia podľa vyhlásenia

Pamiatková zóna Tatranská Lomnica

B.2. Názov obce, mesta

mesto Vysoké Tatry

mestská časť Tatranská Lomnica

katastrálne územie Tatranská Lomnica

B.3. Orgán, ktorý územie vyhlásil, dátum vyhlásenia

Okresný úrad v Poprade svojím Nariadením o vyhlásení územia Tatranskej Lomnice za pamiatkovú zónu č. 730/92, zo dňa 8.6.1992, s účinnosťou od 1.6.1992.

C. Parcelné vymedzenie hraníc pamiatkového územia

Pre opis hranice Pamiatkovej zóny je použitá fotokópia katastrálnej mapy, v mierke 1:1000, zostavená z aktuálnych listov z Katastrálneho úradu Prešov – správa katastra Poprad so stavom polohopisu k 10. 7. 2006, aktualizovanom 13. 02. 2008, ktoré sú aktuálnym podkladom pre územie Tatranskej Lomnice.

Hranica pamiatkovej zóny Tatranská Lomnica v katastrálnom území Tatranská Lomnica sa začína západne od priesečníka ciest (Cesty slobody a cesty z Veľkej Lomnice - parcela 390) na spojnici parciel 234 (park) a cestnej parcely 388/5 (Cesta slobody). Po JV hranici cestnej parcely 388/5 pokračuje smerom SV do bodu z ktorého ju priečne pretína

spolu s líniovou parcelou 16/10 smerujúc do južného bodu parcely 23/1. Pokračuje po jej JZ hranici a JZ a SZ hranice parcely 23/2. Kolmo pretína cestnú parcelu 409/2 (prístupová komunikácia k lanovke) až k jej SV zvlnenej línii, ktorú kopíruje smerom SZ až do východného bodu parcely č. 19. Pokračuje po jej SV hranici a ďalej po JV, SV a SZ hranici parcely 408. Hranica PZ pokračuje smerom západným po severných hraniciach líniovej parcely 16/2, cestnej parcely 383 (prístupová komunikácia ku Grand Hotelu) a parcely 53/1. V jej SZ bode sa láme smerom južným a kopíruje jej západnú hranicu a následne západnú hranicu parcely 58/1 až k priesečníku s líniovou parcelou 382/2. Po jej západnej hranici pokračuje smerom južným k priesečníku s cestnou parcelou 382/1, ktorú kolmo pretína do SZ bodu parcely 61/4. Z tohto bodu pokračuje hranica PZ smerom východným kopírujúc južnú hranicu parcely 382/1. V priesečníku s cestnou parcelou 381 sa stáča smerom južným po západnej hranici tejto parcely až k priesečníku s parcelou potoka 393/1. Pokračuje po jej južnej hranici, kolmo pretína líniovú parcelu 36/2, ďalej smerom južným po západnej hranici cestnej parcely 388/1 (Cesta slobody) do bodu, z ktorého ju kolmo pretína do JZ rohu parcely 138, kopíruje južnú hranicu parcely 138 a parcely 402/2 a z jej JV bodu kolmo pretína parcelu koľajiska 402/1 k západnej hranici parcely 406/3. Po východnej hranici parcely 402/1 pokračuje smerom severným, ďalej smerom JV po JZ hranici parcely potoka 225/4, po JV hranici parcely 233/3 (park) a pokračuje po V hranici parcely potoka 395 až k južnému priesečníku s cestnou parcelou 388/5. Po jej južnej hranici smerom SV sa vracia do východzieho bodu.

Súpis parciel na území PZ:

(hrubo vyznačené sú kultúrne pamiatky na území PZ)

1, **7**, 2/1, 2/2, 3/1, 3/2, 4, 5/1, 5/2, 5/3, 5/4, 5/5, 5/6, 6, 8, 9/1, 9/2, 10/1, 10/2, 11/1, 11/2, 12, 13/1, 13/2, 13/3, 13/4, 13/5, 13/6, 13/7, **14/1**, 14/2, 15, 16/1, 16/3, 16/4, 16/6, 16/7, 16/9, 16/10, 16/11, 16/12, 16/13, 16/14, 16/15, 16/16, 16/18, 16/19, (16/30, 16/38), **17**, 18, 19, 20, 25, 26/1, 26/2, 26/5, 26/6, 27, 28/1, 28/2, 28/3, 28/4, 28/5, 28/6, 28/7, 29/1, 29/2, 29/3, 29/4, 29/5, 29/6, **30/1, 30/2, 30/3**, 31 (31/2, 31/1), 32/1, 32/2, 32/3, 32/4, 32/5, 32/6, 38, 39, 40/1, 40/2, 40/3, 41, **42**, 43, 44, 45, 47/1, 47/2, 47/3, 47/4, 47/5, 47/6, 47/7, 47/8, 48/1, 48/3, 48/4, 48/5, 49, 50/1, 50/2, 50/5, 50/6, 50/10?, 50/11?, 50/12, 50/13, 50/14, 51/1, 51/2, 51/3, 52, 53/1, 53/2, **55**, 56, 58/1, 58/2, 59/1, 59/2, 60, 62/1, 62/2, 62/3, 62/4, 62/5, 62/6, 63, 64, 138, 139/1, 140/1, 140/2, 224, 225/1, 225/2, 225/3, 225/4, 226, 228, **230/1**, 230/2, 233/1, 233/2, 233/3, 233/4, 233/9, 233/16, 233/22, **233/23**, 233/24, 381, 382/1, 382/2, 383, 384, 388/1, 388/2, 388/5, 395, 396/1, 396/2, 393/1, 393/2, 402/1, 402/2, 402/5, 402/6, **403, 407**, 408, 409/1, 409/2, 410, 411, 1392

Priebeh hranice s navrhovaným rozšírením PZ:

Hranica pamiatkovej zóny Tatranská Lomnica v katastrálnom území Tatranská Lomnica sa začína západne od priesečníka ciest (Cesty slobody a cesty z Veľkej Lomnice - parcela 390) na spojnici parciel 234 (park) a cestnej parcely 388/5 (Cesta slobody). Po JV hranici cestnej parcely 388/5 a líniovej parcely 398/2 pokračuje smerom SV do bodu z ktorého ju priečne pretína spolu s cestnou parcelou 388/3 (pokračujúca Cesta slobody) a pokračuje po SV zvlnenej línii cestnej parcely 409/2 (prístupová komunikácia k lanovke) až do SV bodu parcely č. 19. Pokračuje po jej SV hranici a ďalej po JV, SV a SZ hranici parcely 408. Hranica PZ pokračuje smerom západným po severných hraniciach líniovej parcely 16/2, cestnej parcely 383 (prístupová komunikácia ku Grand Hotelu) a parcely 53/1. V jej SZ bode sa láme smerom južným a kopíruje jej západnú hranicu a následne západnú hranicu parcely 58/1 až k priesečníku s líniovou parcelou 382/2. Po jej západnej hranici pokračuje smerom južným k priesečníku s cestnou parcelou 382/1, ktorú kolmo pretína do SZ bodu parcely 61/4.

Z tohto bodu pokračuje hranica PZ smerom východným kopírujúc južnú hranicu parcely 382/1. V priesečníku s cestnou parcelou 381 sa stáča smerom južným po západnej hranici tejto parcely až k priesečníku s parcelou potoka 393/1. Pokračuje po jej južnej hranici, kolmo pretína líniovú parcelu 36/2, ďalej smerom južným po západnej hranici cestnej parcely 388/1 (Cesta slobody) do bodu, z ktorého ju kolmo pretína do JZ rohu parcely 138, kopíruje južnú hranicu parcely 138 a parcely 402/2 a z jej JV bodu kolmo pretína parcelu koľajiska 402/1 k západnej hranici parcely 406/3. Po jej západnej hranici pokračuje smerom južným a kolmo ju pretína smerujúc do JZ rohu parcely 406/1. Pokračuje smerom severným po východnej hranici parcely 406/3 až do JZ bodu parcely 223/1, ďalej pokračuje smerom JV po jej JZ hranici a po hranici parcely 222/1 a pokračuje smerom JV po SV hranici chodníka prechádzajúceho parcelou 232/1 a 218/1. Ďalej pokračuje smerom SV po západnej línii chodníka na parcele 218/1, pretínajúceho parcelu potoka 393/1, pokračuje parcelou 233/5, po V hranici parcely 233/31, za ňou pretína parcelu potoka 395 a a smerom S po Z línii chodníka prechádzajúceho parcelou 234 ďalej sa stáčajúc po jej SV hranici, ktorú kopíruje smerom SZ do východzieho bodu.

Vymedzenie navrhovaného rozšírenia PZ v juhovýchodnej časti (zahŕňajúce železničnú stanicu a park pod Hotelom Lomnica) predpokladá zmeny parcelného vymedzenia pozemkov parc. č. 232/1, 218/1, 233/5 a 234, ktorými prechádza chodník, po ktorého západnej línii je vedená hranica navrhovaného rozšírenia PZ.

Súpis parciel na území navrhovaného rozšírenia PZ:

16/5, 21, 22, 23/1, 23/2, 23/3, 24/1, 24/2, 218/1(čiasťočne), 222/1, 222/2, 223/1, 223/3, 223/4, 223/5, 225/4, 228, 232/1, 233/5(čiasťočne), 233/31, 234(čiasťočne), 388/3, 398/2, 404/1, 404/2, 406/3, 409/2, 410

D. Parcelné vymedzenie hraníc ochranného pásma pamiatkového územia

Pamiatková zóna Tatranská Lomnica nemá vymedzené ochranné pásmo.

E. Údaje o východiskových materiáloch

E.1. Prehľad územno-plánovacích dokumentácií a štúdií:

- Všeobecné záväzné nariadenie Prešovského samosprávneho kraja č. 4/2004, ktorým sa vyhlasuje záväzná časť Územného plánu veľkého územného celku Prešovského kraja – Zmeny a doplnky 2004.
- Zmeny a doplnky Územného plánu veľkého územného celku Prešovského kraja, schválené zastupiteľstvom Prešovského samosprávneho kraja.
- Zadanie pre vypracovanie územného plánu mesta Vysoké Tatry (RNDr. Eleonóra Weissová, 2004), schválené Mestským zastupiteľstvom vo vysokých Tatrách uznesením č. 18/2004 dňa 16. decembra 2004.
- Nový územný plán Mesta Vysoké Tatry je rozpracovaný. Predpokladaný termín ukončenia v roku 2008
- Štatút kúpeľného miesta Vysoké Tatry (schválený uznesením vlády SR č. 623 z 29.9.1998) – novela z roku 2000.

- Doplnenie vodných zdrojov pre Smokovce a Tatranskú Lomnicu (Hydroprojekt Ostrava 1994)
- Závazné regulatívy pre urbanistickú a architektonickú tvorbu na území Tatranského národného parku a jeho ochranného pásma (SAŽP Banská Bystrica).
- Schválené územné plány zón mestských častí Smokovce, Tatranská Lomnica, a Štrbské Pleso – neboli aktualizované do júna roku 2006, vzhľadom na pripravovaný nový územný plán Mesta Vysoké Tatry, a teda nie sú záväzné.
- Urbanistická štúdia sídelného útvaru Vysoké Tatry (1999).
- Podklady a informácie získané od Mestského úradu Vysoké Tatry (www.vysoketatry.sk).
- Program starostlivosti o TANAP (1992)
- Návrh územného plánu Mesta Vysoké Tatry – prerokovaný v roku 2008, spracovateľ URBI Košice a AUREX s.r.o. Bratislava.

E.2. Mapové podklady:

1. Plán parcelácie z roku 1896 - z archívu ŠL TANAP-u
2. Plán parcelácie – úprava pravdepodobne z 2. desaťročia 20.str. (medzi rokom 1914 – 1920)- z archívu ŠL TANAP-u
3. Turistická mapa Vysokých Tatier sídla v mierke 1 : 50 000 z 1. ¼ 20. storočia, Turistik u.Alpinismus, Kesmark Budapest - z archívu ŠL TANAP-u
4. Kópia katastrálnej mapy z pôvodného merania v r. 1869 reambulovanej v r. 1931 v mierke 1 : 2880 (Sprava ŠL TANAP-u)
5. Katastrálna mapa vymedzeného územia sídla Tatranská Lomnica v mierke 1:1000 vydaná Katastrálnym úradom Prešov – správa katastra v Poprade so stavom polohopisu k 10. 7. 2006, aktualizovaná 13. 02. 2008.
6. Podrobná turistická mapa – VYSOKÉ TATRY, M 1: 25 000, VKÚ a. s. Harmanec, 2005

E.3. Staršie prieskumy a výskumy, archeologické výskumy územia:

Najstaršie pamiatky hmotnej kultúry boli zistené ako náhodný nález publikovaný českým archeológom Radomírom Pleinerom z doby haľštatskej (bližšie nelokalizovaný hromadný nález železných predmetov). Povrchové prieskumy realizované najmä F. Javorským preukázali iba neskoronovoveké osídlenie.

E.4. Archívne materiály:

Archív Krajského pamiatkového úradu Prešov, pracovisko Poprad – Spišská Sobota:

- Hotel Morava, Tatranská Lomnica, Mgr. Denis Habrland, Architektonicko – historický výskum, Pamiatkový úrad SR, Bratislava, júl/august 2003.
- Kohút Vladimír, Statický posudok nosných konštrukcií pamiatkového objektu bývalého Kúpeľného domu v Tatranskej Lomnici, Bratislava 1988.
- Kúpeľný dom – inventarizačný súpis hodnotných umelecko remeselných detailov
- Hotel Lomnica - Architektonicko historický výskum a návrh na obnovu, Ing. arch. Ivan Gojdič, Mgr. Michaela Timková, Bratislava, 2003

E.5. Iné materiály:

- Návrh na vyhlásenie sídla Tatranská Lomnica za pamiatkovú zónu, spracovaný Krajským ústavom štátnej pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody Prešov, jún 1990, vypracoval Ing. Peter Glos.
- Aktualizačný list Národnej kultúrnej pamiatky (ďalej len „NKP“) Grandhotel Praha, č. ÚZPF (Ústredný zoznam pamiatkového fondu) 3855/0, spracoval Krajský pamiatkový úrad Prešov – pracovisko Poprad – Spišská Sobota, Olekšáková Alena, 12/2004.
- Aktualizačný list NKP bytového domu – Vila Alpínka, č. ÚZPF 3857/0, spracoval Krajský pamiatkový úrad Prešov – pracovisko Poprad – Spišská Sobota, Olekšáková Alena, 11/2004.
- Aktualizačný list NKP Zotavovňa Morava, č. ÚZPF 3858/0, spracoval Krajský pamiatkový úrad Prešov – pracovisko Poprad – Spišská Sobota, Ing. Ján Baltazárovič, 05/2004.
- Aktualizačný list NKP Zotavovňa J. Jesenského, č. ÚZPF 3859/0, spracoval Krajský pamiatkový úrad Prešov – pracovisko Levoča, Ing. arch. Mária Slováková, 10/2005.
- Aktualizačný list NKP Kúpeľný dom, č. ÚZPF 3860/0, externý spracovateľ Mgr. Maroš Semančík, 11/2004.
- Aktualizačný list NKP Múzeum – Vila Sečeni, č. ÚZPF 3861/0, externý spracovateľ Mgr. Maroš Semančík, 12/2004.
- Aktualizačný list NKP Hotel Lomnica, č. ÚZPF 3862/0, externý spracovateľ Mgr. Maroš Semančík, 07/2004.
- Aktualizačný list NKP Stanica elektrickej dráhy, č. ÚZPF 3864/0, spracoval Krajský pamiatkový úrad Prešov – pracovisko Poprad – Spišská Sobota, Olekšáková Alena, 08/2004.
- Aktualizačný list NKP Zotavovňa Javorina, č. ÚZPF 3865/0, spracoval Krajský pamiatkový úrad Prešov – pracovisko Poprad – Spišská Sobota, Olekšáková Alena, 08/2004 – vyradené z ÚZPF v 11/2005.
- Kópie výkresovej dokumentácie vily „Stále zdravie“ z roku 1929 (z archívu vlastníka objektu) + informácie o objekte od Ing. arch. Tomáša Bujnu.
- Charakteristika zón a ekologicko-funkčných priestorov a ich biotopov v TANAP-e a v jeho ochrannom pásme, Ing.arch. Alexandra Berková, 2004
- Regulatívy pre mesto Vysoké Tatry, Ing.arch. Alexandra Berková, 2004

E.6. Odborná literatúra a evidované pramene:

- Ondrej Poss, Začiatky kúpeľníctva a športu vo Vysokých Tatrách, Pamiatky a múzeá 1/2001.
- Ivan Bohuš st., „Od ohnísk a kolíb po Tatranské osady“, vydavateľstvo I&B, Ivan Bohuš, 2004, str. 101 – 112.
- Osudy Tatranských osád, Ivan Bohuš, Vydavateľstvo osveta, n.p., Martin, 1982, str. 255, 256
- Rudol Kukučík, Ladislav Szojka, Dušan Pajdlhauser, „Cesta k lanovke“, Nakladateľství dopravy a spoju, Praha 1987
- Ján Gašpar, „TATRY – Staré pohľadnice rozprávajú“, Nakladateľstvo Region Poprad, s.r.o., 2002, str. 116 - 125, 184 – 187.
- Martin Kusý, Architektúra na Slovensku 1918 – 1945, vydavateľstvo Pallas, Bratislava 1971, str.96-97, 124-125.

Časť II. – Odôvodnenie ochrany pamiatkového územia

A. Historický a urbanisticko – architektonický vývoj územia

A.1. Stručný historický a stavebný vývoj územia:

„Územie, na ktorom vyrástla Tatranská Lomnica, vstúpilo do dejín roku 1209, keď ho Ondrej II., ako časť rozsiahlej donácie, daroval predkom neskoršieho rodu Berzevici. Oni osídlili úpätie pohoria a rodové sídlo založili vo Veľkej Lomnici, o ktorej je písomná zmienka už z roku 1257.

V porovnaní s Alpami sa na území Tatier stavebná činnosť v súvislosti s turistickým ruchom začala rozvíjať pomerne neskoro. Bolo to zapríčinené odľahlosťou Tatier od vtedajších hlavných komunikácií a nedostatkom miestnych ciest.

Vzrastajúci záujem o Tatry koncom 18. storočia podnietil majiteľa územia pod Slavkovským štítom pri prameni kyslej vody bijacovského grófa Štefana Csákyho postaviť v blízkosti prameňa v r. 1793 poľovnícky domček a v r. 1797 vybudovať tri drevené ubytovne pre letných návštevníkov a kaplnku. Tým bol daný základ pre prvé tatranské letovisko a turistické stredisko – Starý Smokovec. O ďalšie sprístupnenie tejto osady sa zaslúžil jej dlhoročný nájomca Ján Juraj Reiner s manželkou.

Nové obdobie v dejinách Tatier otvoril rok 1871, keď bola táto oblasť spojená so svetom košicko – bohumínskou železničnou traťou. Znamenalo to ďalší príliv návštevníkov do oblasti Tatier, najmä z vyšších kruhov uhorskej aristokracie. Pre ich potreby vznikli nové hotely a reštaurácie, rozširovala sa obchodná sieť a služby, vznikli nové rekreačné a klimatické osady.

Majetok sa časom dedičskými vzťahmi, predajmi a po zrušení poddanstva vyčlenením urbárskych podielov čoraz viac drobil. Tým narástli hospodárske tlaky množiacich sa majiteľov na lesy a pasienky na úbočiach Lomnického štítu. Na ich žalostný stav poukázali už v roku 1856 účastníci VII. Celoeurópskeho lesníckeho zjazdu v Kežmarku a neskôr sa ministerstvo pôdohospodárstva rozhodlo postupne odkúpiť najviac ohrozené porasty a zavádzať na nich racionálne lesné hospodárstvo. (Ivan Bohuš st., „Od ohnísk a kolíb po Tatranské osady“, vydavateľstvo I&B, Ivan Bohuš, 2004, str. 101).

Na urbárskych pozemkoch obce Veľká Lomnica stála už od roku 1881 horáreň, ktorá slúžila aj turistom a dodnes stojí v juhozápadnej časti osady na tzv. Barčovej lúke a využívajú ju Štátne lesy TANAP-u.

Vzhľadom na vzrastajúci záujem o turistické služby postavila v roku 1888 obec Veľká Lomnica, pri terajšej Ceste slobody, malý prístavný hostinec, prístavbou z roku 1890 rozšírený na Turistický hotel. Tento vyhorel roku 1925 a na jeho mieste stojí od roku 1970 zotavovňa, teraz hotel Urán.

Od roku 1882 (až dodnes) stojí pod Cestou slobody smerujúcou do Tatranských Matliarov drevená horáreň eráru.

Okrem lesníckych zámerov sa ministerstvo pôdohospodárstva rozhodlo založiť vo vyhliadnutej oblasti na úpätí Lomnického štítu prvé štátne klimatické kúpele vo Vysokých Tatrách – „tatransko-lomnickú vilovú osadu“.

Zakladateľom osady Tatranská Lomnica bol uhorský štát, ktorý zásluhou ministra pôdohospodárstva, grófa Andreja Bethlena (1847 – 1898), odkúpil v roku 1892, nekontrolovateľnou ťažbou najviac ohrozené lesy pod Lomnickým štítom, aby ich ochránil pred ďalšou devastáciou a v časti tohto územia založil osadu, ktorá sa začala rozvíjať ako „štátne klimatické kúpele“. Hneď po prevzatí pozemkov sa začalo s výstavbou hradskej, odvodnil a upravil sa terén, vysadil rozsiahly exkluzívny park, zaviedol vodovod, a vyčlenilo sa 69 stavebných parciel (neskôr sa ich počet rozrástol na 99), ktoré boli určené na odpredaj vplyvným súkromníkom, ktorých zmluvne zaväzoval v krátkom čase stavať. Kvôli jednotnej lokalizácii stavebných pozemkov schválil župný hlavný notár výnosom z 27. októbra 1892 pre osadu názov Tatra-Lomnic.

Dovtedajšie cestné prepojenie osady Tatranská Lomnica s materskou Veľkou Lomnicou bolo v roku 1892 doplnené o východo – západné komunikačné prepojenie spájajúce Tatranskú Lomnicu smerom západným so Smokovcom a smerom východným s Tatranskými Matliarmi až s Tatranskou Kotlinou. Úsek medzi dnešným Starým Smokovcom a Tatranskou Kotlinou bol sprejazdený pre povozy a nazvali ho podľa arcikňažnej Márie Terézie – Cesta Márie Terézie. Postupne vylepšovaná vozovka bola v roku 1919 premenovaná na Cestu slobody.

Ešte v roku 1892 uzavrelo ministerstvo pôdohospodárstva zmluvu so Spišskou úverovou bankou v Levoči ohľadom výstavby a prenájmu zariadení cestovného ruchu vo vlastníctve štátu, ktorá mala skúsenosti z podnikania v cestovnom ruchu (v Starom Smokovci) a potrebný kapitál. Spišská úverová banka v Levoči tu ako jednu z prvých budov už v roku 1893 postavila hotel Tatranská Lomnica (Tátra-Lomnitz sálloda). Trojpodlažnú hrazdenú stavbu s prvkami eklektizmu projektoval známy spiško-sobotský architekt Gedeon Majunke. V hoteli bolo 28 izieb, reštaurácia, kaviareň a zároveň priestory kancelárie kúpeľného riaditeľstva a poštový úrad. Pred 1. svetovou vojnou bola v susedstve Hotela Lomnica postavená pre menej náročnú klientelu skromnejšia Lomnička (Kis Lomnicz), ktorá v súčasnosti slúži ako obytná budova.

Medzi prvé stavby v novej osade patrili súkromné letohrádky bohatých budapeštianskych vlastníkov. Z roku 1893 sú objekty Vila Alpinka (pôvodne letovisko barónky Orczyovej), Zotavovňa J. Jesenského (Liptayova vila), penzión Bělín (pôvodne letovisko grófiok Pejacevichových postavené v tírolskom štýle, s prístavbou z roku 1931 vtedy vo vlastníctve Dr. Bělína) a Vila Limba (pôvodne vila kuriálneho sudcu Františka Fabinyho). V roku 1900 (1901) pribudla v severozápadnej časti intravilánu vila budapeštianskeho urológa Pavla Habererna (neskôr vila Reich, dnes vila Zorka). Asi 150 m juhovýchodne od nej vlastnila už pred rokom 1908 letovisko grófka Deseffýová (neskôr objekt Morava II, dnes vila Jelena). Vila Jelena, spolu so severne stojacim objektom nazývaným „Stará Morava“ (pôvodne vila grófky Ilony Zichyovej, neskôr Morava I.) z roku 1909, ktorú projektoval budapeštiansky architekt a profesor umelecko-priemyselnej školy Lórant Balogh-Almásí.

Najvýchodnejšie situovanou stavbou nad Cestou slobody (na území navrhovaného východného rozšírenia PZ) bola vila postavená už pred rokom 1886, ktorej majiteľom bol pred rokom 1900 krajinský poslanec a hlavný notár Novohradskej župy Arpád Beniczky z Filákova. Po roku 1900 vila viackrát zmenila majiteľa. Pred rokom 1930 vtedajší majiteľ

Dr. Aladár Bugsch z Huncoviec tu zriadil ortodoxný židovský penzión s kóšer reštauráciou. Po požiari v 40. rokoch vilu nadstavali o ďalšie podlažie a pri oprave zanikla jej bohatá hrazdená výzdoba. Po roku 1945 budovu nazvali Tri Duby.

Spišská úverová banka v roku 1894 – 96 vybuďovala v osade Kúpeľný dom, ktorého projektantom bol Viliam Ruppert (autorstvo sa pripisuje aj Gedeonovi Majunkemu). Eklektická stavba s prvkami gotiky, renesancie a švajčiarskeho štýlu mala parné a uhličité kúpele, masážne kabíny, telocvičňu, priestory elektroliečby, 2 obytné izby a byt kúpeľného riaditeľa a lekára. Cez vstupnú halu s dekoratívnou „maurskou“ výzdobou sa vchádzalo do krytého bazéna, prvého vo Vysokých Tatrách. Objekt Kúpeľného domu je od konca 80. rokov v dezolátnom stave.

Kúpeľný dom je viazaný na Kúpeľný park, v ktorom v roku 1896 umiestnili secesný hudobný pavilón, ktorý po druhej svetovej vojne nahradil iný pavilón.

V roku 1899 vytvorili v hornej časti parku umelé jazierko (nazvané Liptayovo jazierko) s možnosťou kúpania a člňkovania. Obdivovanou časťou parku bol pamätník s bronzovou bustou spišského župana Zena Csákyho, situovaný v západnom cípe parku (za dnešnou Vilou Park), ktorý zanikol po roku 1945.

Po výstavbe Košicko – bohumínskej železnice sa začalo uvažovať o napojení niektorých tatranských osád. Voľba padla na Tatranskú Lomnicu vzhľadom na výhodné podmienky jej napojenia z Veľkej Lomnice (nakoniec vznikla samostatná stanica Studený potok), situovanej na novootvorenej trati Poprad – Kežmarok (v roku 1889). Prvý parný rušeň došiel do Tatranskej Lomnice v roku 1895. Z toho istého roku pochádza aj objekt železničnej stanice (v navrhovanom južnom rozšírení územia PZ).

Prvý predajňu v Tatranskej Lomnici postavil v roku 1896 Július Kuszmán (1861 – 1937) z Kežmarku. Stála pri ceste z Tatranských Matliarov do Smokovca v priestore medzi Kúpeľným domom a Hotelom Lomnica. V roku 1903 ho zničil požiar, no už nasledujúce leto na jeho mieste stál veľký murovaný obchod z dvoch strán s drevenou krytou terasou. Prestavbou a prístavbou z roku 1995 bol bývalý Kuszmán-bazár zmenený na luxusný Hotel Tatry.

Dnešný penzión Slalom, situovaný v blízkosti železničnej stanice, pri Ceste slobody a parkovisku áut, bol vybudovaný v roku 2003 na mieste staršieho objektu z roku 1894, ktorý bol letoviskom rodiny Cornideszovej. Pred 1. svetovou vojnou v objekte zriadili 15 izbový ubytovací Turistický domov (Turistenheim), ktorý mal v prenájme Melichar Gomori z Debrecína. Súčasný penzión nesie názov známej reštaurácie, ktorá bola v starom objekte prevádzkovaná od 70. rokov 20. storočia a navštevovaná starými tatrancami, chatármi, horolezcami a lyžiarmi.

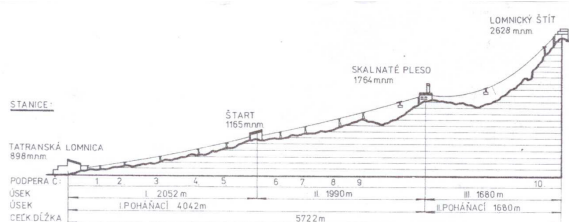
V závere hlavnej kúpeľnej promenády (nazvanej na počesť zakladateľa osady Bethlenova) boli postavené pre letujúcich hostí dva kostolíky. Obidva vznikli pričinením pravidelných návštevníkov osady a ich projektantom bol opäť Gedeon Majunke. Rímskokatolícky kostolík Nanebovzatia Panny Márie bol postavený v roku 1900 najmä vďaka iniciatíve arcikňažnej Izabely. V roku 1969 bol kostolík rekonštruovaný a rozšírený modernou prístavbou. Vyššie posadený evanjelický kostolík bol postavený v novorománskom štýle v roku 1902, z finančných prostriedkov evanjelických veriacich ale hlavne grófiok Pejacevichových.

V roku 1903 prenajal štát kúpeľnú osadu belgickej spoločnosti Wagons Lits Cook, ktorá už v tomto roku začala s výstavbou reprezentatívneho hotela, prostredníctvom svojej budapešianskej filiálky s názvom Uhorský hotelový a kúpeľný podnik. Projekt s prvkami eklektizmu vyhotovil známy budapešiansky architekt Quido Hoepfner a Gejza Gyorgyi. Pri výstavbe hotela použili po prvý krát v monarchii železobetónovú konštrukciu. Najväčší podiel na stavebných prácach mala košická firma bratov Arpáda a Gejzu Jakabovcov a staviteľ Žigmund Kornhäuser zo Spišskej Novej Vsi. Hotel prijal prvých hostí 1. júla 1905 a nazvali ho Palace (Palota - szálloda) a v roku 1919 bol premenovaný na Grand Hotel Praha. Jedáleň hotela bola postavená pre 300 návštevníkov, v hoteli bol bar, konferenčná miestnosť, hala, čítareň, biliardová herňa, hotel mal vlastnú poštu, trafiku, holičstvo, kaderníctvo a izbové telefóny. Výstavbou Grand-u začína história zimných športov v Tatranskej Lomnici – hotel mal požičovňu lyží, saní, skeletonov, neskôr aj bobov. V zime roku 1905/1906 bol svah pod hotelom upravený na lyžovanie. V roku 1906 bola pre sane a boby upravená lesná hospodárska cesta. Trasa bola ďalej modernizovaná a predĺžovaná.

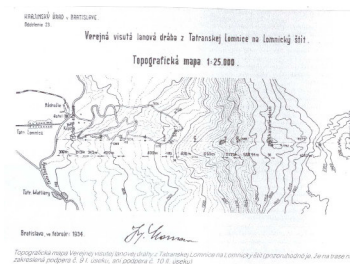
Železničná stanica - Tatranská Lomnica (postavená pred r. 1914) sa stala konečným východným cieľom Tatranskej elektrickej železnice vybudovanej v roku 1911 a zabezpečovala spojenie zo Starého Smokovca a s ostatnými tatranskými osadami smerom západným až na Štrbské Pleso.

V období 1. svetovej vojny stavebný ruch na území Tatranskej Lomnice ustal a oživil sa až po vojne v r. 1928, keď Moravská zemská životná poisťovňa v Brne uskutočnila najprv adaptáciu starších vil (Vila Stále zdravie, Vila Jelena, Vila Práca, Stará Morava) a v rokoch 1930 – 32 postavila prvú veľkokapacitnú zotavovňu s názvom Morava, s kapacitou 150 lôžok. Funkcionalistická stavba je dielom brnenského architekta Bohuslava Fuchsa.

Stanica lanovky Tatranská Lomnica (situovaná v severovýchodnej časti PZ nad Grandhotelom Praha) a trasa cez medzistanicu „Štart“ ku konečnej stanici lanovky „Skalnaté pleso“ (Skalnátá dolina) – bola v prevádzke od roku 1937 do roku 1999 s kyvadlovo premávajúcimi 2 kabínkami pre 30 cestujúcich a sprievodcu. Trasa Skalnaté pleso – Lomnický štít bola spustená pre verejnosť v roku 1941 a od roku 1940 funguje na Skalnatom Plese aj Štátna meteorologická stanica. Rekonštrukcia trate bola vykonaná v rokoch 1986 – 1989.

Podrobný profil visutej lanovej dráhy

Vila Slovakia (Zámoček) – je názov bývalej rodinnej vily slovenského ministra poľnohospodárstva Medrického, postavenej v roku 1940 a prestavanej koncom 20.storočia.

Penzión Zora postavená v tesnej blízkosti Vily Zorka v 40. rokoch 20. storočia doplnila stále častejšie vyhľadávané ubytovacie kapacity.

Po 2. svetovej vojne sa Tatranská Lomnica administratívne odčlenila od Veľkej Lomnice a v roku 1947 sa stala súčasťou obce a neskôr mesta Vysoké Tatry.

V roku 1949 sa Tatranská Lomnica stala sídlom Správy TANAP-u.

Hotel Slovan a Penzión Horec – ubytovacie zariadenia vybudované v roku 1972 doplnili chýbajúce kapacity v čase rozmachu turizmu a poníže osady vyrástli Autocampy Tatranec (1969) a Eurocamp FICC (1974).

V roku 1964 začal vyrastať západne od centra osady lyžiarsky areál na Jamách, ktorého súčasťou sa stali v roku 1972 dva skokanské mostíky.

V roku 1976 odovzdali do užívania verejnosti „novú“ obežnú lanovú dráhu so štvormiestnymi kabínkami z Tatranskej Lomnice na Skalnaté pleso, ktorá premávala paralelne so starou lanovkou, avšak z novej údolnej stanice (na západnej strane PZ). Lanová dráha prešla rozsiahlou rekonštrukciou v rokoch 1993 – 1995.

Predajňa Ústrednej ľudovej umeleckej výroby (ÚĽUV) – odštartovala budovanie občianskej vybavenosti v osade. Južne od PZ bola vybudovaná škola - 1959, pošta - 1961, Dom služieb, sústredil dovtedy roztrúsené služby pod jednu strechu – 1961 (zmenil funkčnú náplň), obchodný dom Prior z roku 1963 (zatvorený), roku 1964 Dom obuvi (Centrum obchodu a služieb), Dom potravín z roku 1972.

V období rokov 1992 až 2003 vzhľadom na zmeny v legislatívnom procese vo vyhlasovaní pamiatkových území a následné neujasnenosti vo veci vyhlásenia Pamiatkovej zóny Tatranská Lomnica, bola aplikácia príslušného pamiatkového zákona v tomto období uskutočňovaná v obmedzenom rozsah a zároveň koncom 90-tych rokov 20. stor. platila v Tatranskej Lomnici stavebná uzávera.

Čulý stavebný ruch začal v Tatranskej Lomnici opäť koncom 20. storočia a pokračuje až do súčasnosti. Novostavby a prístavby k existujúcim objektom z tohto obdobia poskytujú ubytovacie a stravovacie kapacity a rozširujú sortiment poskytovaných služieb.

Reštaurácia, privát a požičovňa športových potrieb - Slnčný dom – bol postavený východne od Hotela Tatry v roku 1998.

V blízkosti železničných staníc vyrástli viaceré menšie stavby obchodu a služieb.

Penzión Vila Park – stojí severovýchodne od predajne ÚĽUV od roku 2001 a poskytuje ubytovacie kapacity a služby.

Novostavba tenisovej haly s apartmánovým komplexom je postavená na mieste tenisových kurtov, ktoré sa v zimných mesiacoch menili na klzisko. Dnes komplex poskytuje kryté, aj vonkajšie tenisové kurty, o málo neskôr dobudované apartmánové bývanie a stravovacie kapacity.

Súčasná bobová dráha, spustená v roku 2004, je situovaná na svahu JV pod Grand Hotelom Praha (nazývaný aj Slnčná lúka).

A.2. Zásadné urbanistické vývojové etapy územia:

- historicky primárne komunikačné prepojenie územia s Veľkou Lomnicou
- stredoveký berzevicziiovský neskôr spónerovský majer
- samostatne stojace objekty (horárne, prístavný hotel)
- **1892** - vznik sídla Tatranská Lomnica s vopred rozparcelovaným územím s parkom a pozemkami určenými pre výstavbu
- **1892** – rozšírenie komunikácie spájajúce Tatranskú Lomnicu so Smokovcom (neskôr pomenovaný Starý Smokovec) a Tatranskou Kotlinou nazvanej Cesta Márie Terézie – od roku 1919 Cesta slobody
- **1893** - secesná výstavba – Hotel Lomnica a prvé súkromné letohrádky, ktoré boli pospájané chodníkmi
- **1895** – železničné prepojenie s Košicko - Bohumínskou železnicou – železničná stanica západne od Hotela Lomnica
- **1895** - južne pod stanicou postavený Bethlenov dom (premenovaný po vojne roku 1919 na Slovenský dom a asanovaný v roku 1975).
- súčasne s výstavbou Lomnice a Slovenského domu – úprava okolia, parkové úpravy
- **1894 - 1896** - severne od Hotela Lomnica, nad Cestou Márie Terézie (dnes Cesta slobody) postavený Kúpeľný dom viazaný na prvoplánovo založený park (Kúpeľný park), ktorého kompozícia bola viazaná na Kúpeľný dom
- **1899** umelé jazierko v severnej časti osady (Liptayovo jazierko)
- Rímskokatolícky kostol (z roku 1900) a evanjelický kostol (z roku 1902) v severnej časti osady (obidva pri promenáde nazvanej Bethlenova)
- objekty zo začiatku 20. storočia (súkromné vily v severnej časti osady)
- **1905** – uvedený do prevádzky Grand Hotel Praha – začiatok využívania zimnej sezóny
- **1911** - Železničné prepojenie (TEŽ) so Starým Smokovcom – stanica TEŽ v Tatranskej Lomnici západne od Hotela Lomnica
- **1915** - Po víchrici padol takmer všetok drevinový porast v Tatranskej Lomnici, následne sa začali v parku sadiť aj niektoré cudzokrajné dreviny (najtyp. alpské rododendrony)

- **1931, 1932** - funkcionalistická výstavba – rozširovanie ubytovacích kapacít (Zotavovňa Morava, prístavba – Penzión Bělín)
- **1937** - Lanovka na Skalnaté pleso a následne na Lomnický štít = nové lánkadlo Tatranskej Lomnice – prístupová komunikácia k lanovke (východná hranica PZ) vznikla upravením staršej hospodárskej cesty, ktorá bola v zime využívaná ako sánkarská dráha
- **40. roky** 20. storočia nové ubytovacie kapacity (Zora, Vila Slovakia)
- rozsiahle úpravy a obnova komunikácií v súvislosti s majstrovstvami v roku 1970
- **1972, 1974** - novostavby rozširujúce ubytovacie kapacity (Hotel Slovan, Horec)
- novostavby z prelomu 20. storočia a 21. storočia

B. Charakteristika pamiatkových hodnôt územia.

B.1. Pamiatkové hodnoty územia hmotnej povahy

B.1.1 Základná charakteristika územia – situovanie, silueta, panoráma

(viď. výkres širších vzťahov č. 6)

Tatranská Lomnica je situovaná na úpäťí Vysokých Tatier v lesnom pásme juhovýchodného úbočia Lomnického štítu 6 km severovýchodne od najstaršej tatranskej osady Starého Smokovca. Sídlo leží na spojnici dvoch komunikácií - historicky primárnej vedúcej z juhovýchodu zo spádovej obce Veľká Lomnica a postupne rozširovanej západovýchodnej komunikácie nazvanej Cesta slobody (hlavnej komunikačnej tepny Vysokých Tatier spájajúcej všetky tatranské sídla od Podbanského po Lysú Poľanu). V pohľade z juhovýchodu spolupôsobí Tatranská Lomnica s neopakovateľnou panorámou hlavného hrebeňa Vysokých Tatier, ktorému dominuje zo západu na východ Lomnický štít (2634 m n. m.), Kežmarský štít (2556 m n. m.) a Huncovský štít (2352 m n. m.). Lomnický hrebeň sa z Lomnického štítu zvažuje smerom južným cez Lomnické sedlo (2190 m n. m.) a Veľkú Lomnickú vežu (2214 m n. m.) k Veľkému Lomnickému hrbu (2080 m n. m.). V pohľade z východu panorámu dopĺňa Štrbavý hrebeň s dominantným Slavkovským štítom (2452 m.n.m.). Neopakovateľnú prírodnú scéneriu sídla pod Lomnickým štítom dopĺňa Skalnatá dolina v hornej úrovni pásma kosodreviny. Skalnaté pleso na dne Skalnatej doliny v nadmorskej výške 1751 m je konečnou stanicou kabínkovej lanovky z Tatranskej Lomnice (jej predchodkyňou bola visutá lanovka premávajúca v rokoch 1937 - 2000) a zároveň stanicou visutej kabínkovej lanovky na Lomnický štít (premávajúcej od roku 1940).

Priestor PZ predstavuje historické jadro sídla (vyformované koncom 19. storočia) situované v severozápadnej časti intravilánu a čiastočne zasahujúce do extravilánu katastrálneho územia Tatranskej Lomnice. Územie je jedinečné svojou polohou a solitérne situovanou historickou aj súdobou zástavbou zasadenou do prírodno – krajinárskeho rámca v pozadí s neopakovateľnou panorámou hlavného hrebeňa Vysokých Tatier. (Výstižne Tatranskú Lomnicu nazval Ondrej Poss vo svojom článku „Začiatky kúpeľníctva a športu vo Vysokých Tatrách“ „lesné mesto“.) Jednotlivé solitéry sú situované v teréne mierne stúpajúcim z JV na SZ v nadmorskej výške 840 – 890 m n. m. Najvýraznejšou dominantou PZ, uplatňujúcou sa aj v diaľkových pohľadoch (z Cesty slobody v smere od Smokovca, z Lomnického sedla) je Grandhotel Praha.

PZ leží v pásme lesa postihnutého v novembri roku 2004 veternou kalamitou.

B.1.2. Obraz krajiny – charakteristické pohľady a priehľady.

Vnútorňý obraz územia a jeho „génia loci“ vytvárajú jednotlivé priestory, objekty, okolité prírodné prostredie, urbánne a funkčné vzťahy v území, jednotlivé prvky a detaily prostredia a objektov. Vnútorňý obraz sídla predstavujú popri verejných priestoroch i riešenia v rámci jednotlivých parciel a prinavrátenie ich urbanistických a architektonických hodnôt metódami rehabilitácie zaniknutých prvkov. Významnú úlohu zohrávajú i prvky a plochy zelene, ako i voľba mestského mobiliáru v kontexte s historickým prostredím.

K ochrane „génia loci“ sídla patrí aj zachovanie kontextu pamiatkovej zóny s jej okolím. Ide najmä o optické prepojenie s panorámou Vysokých Tatier (Slavkovský, Lomnický štít, Kežmarský, Skalnatá dolina). Dôležitú úlohu pre zachovanie identity majú preto diaľkové pohľady z pamiatkového územia na krajinný obraz (viď výkres č. 8 + fotodokumentácia).

P1 - diaľkový pohľad z interiéru PZ z predpoľa hotela Morava smerom na severozápad na krajinný obraz v pozadí s panorámou hlavného hrebeňa Tatier s dominantným Lomnickým štítom. (foto č. 23)

P2 – diaľkový pohľad z interiéru PZ z bývalej Bethlenovej promenády smerom na severozápad na krajinný obraz v pozadí s panorámou hlavného hrebeňa Tatier s dominantným Lomnickým štítom, vpravo zachytávajúci katolícky kostol a v pozadí evanjelický kostol. (foto č. 24)

P3 – diaľkový pohľad z interiéru PZ na krajinný obraz z Cesty slobody (severovýchodne od Múzea TANAP-u) smerom na severozápad cez Slnecnú lúku zachytávajúci Grandhotel Praha situovaný na vyvýšenej terase v pozadí s panorámou hlavného hrebeňa Tatier. (foto č. 25)

P4 - diaľkový pohľad severozápadný z interiéru PZ – z juhovýchodnej hranice navrhovaného rozšírenia PZ pod Hotelom Lomnica v pohľade s parkom, Hotelom Lomnica a panorámou hlavného hrebeňa Vysokých Tatier. (foto č. 26).

V súvislosti s ochranou vnútorného obrazu priestorov zóny sú charakterizované aj významné pohľady v interiéri pamiatkového územia (viď výkres č. 8 + fotodokumentácia).

P5 – významný pohľad v interiéri PZ od hotela Lomnica smerom severným, zachytávajúci súčasnú hlavnú kompozičnú os centrálného parku v pozadí s Kúpeľným domom a vľavo na vyvýšenej terase s Grandhotelom Praha. (foto č. 27)

P6 – významný pohľad v interiéri PZ od Kúpeľného domu smerom juhozápadným cez park na Hotel Lomnica. (foto č. 29)

P7 - významný pohľad v interiéri PZ zo zhromažďovacej plochy v centrálnom parku smerom severo-severovýchodným na Grandhotel Praha. (foto č. 30)

Pamiatková zóna nemá vlastné ochranné pásmo ale nachádza sa na území TANAP-u. Pri ochrane vonkajšieho obrazu sídla ide o ochranu významných vnímateľných panoramatických pohľadov na vonkajší obraz sídla a pôsobenie jeho dominant a urbanistickej štruktúry v kontexte s okolitou krajinou (viď. výkres č. 6 + fotodokumentácia).

P8 – diaľkový pohľad na vonkajší obraz PZ z Cesty Slobody v smere od Starého Smokovca (z úseku medzi odbočkou na Starú Lesnú a strediskom zimných športov na Jamách) na krajinný obraz PZ s prevahou zelene a dominantne situovaným Grandhotelom Praha. (foto č. 31)

P9 - diaľkový pohľad na vonkajší obraz PZ z doliny Skalnatého plesa so solitérnou zástavbou v lesoparkovom krajinnom prostredí a jasne čitateľnou líniou (Bethlenovej) promenády. (foto č. 32)

B.1.3. Priestorová štruktúra sídla - výškové a hmotovo-priestorové usporiadanie objektov (viď. výkres č. 9 - ortofotomapa)

Priestorová štruktúra sídla je charakteristická solitérnou zástavbou v dominantnom prírodno krajinárskom rámci, pričom žiaden zo solitérov výrazne neprevyšuje okolité prírodné prostredie. Terén na území PZ v centrálnej časti (v priestore parku) stúpa veľmi mierne z JV na SZ po úpäť terénnej vyvýšeniny, na ktorej sú situované objekty Hotela Sorea Morava a Hotela Slovan s 5 N.P. a plochým zastrešením. Od severovýchodnej hranice centrálneho parku (pri Kúpeľnom dome) terén prudšie stúpa smerom severným. Táto vyvýšenina nad parkom bola využitá pre situovanie hmotovej a priestorovej dominanty PZ Grandhotela Praha so 4 N.P., obytným podkrovím a 1 P.P. Východne od neho je umiestnená údolná stanica v súčasnosti nefunkčnej visutej lanovky na Skalnaté pleso. Približne v rovnakej nadmorskej výške ako Grandhotel, západne od neho (v závere Bethlenovej promenády), je situovaný Evanjelický kostolík a smerom južným vila Zorka a penzión Zora. Medzi priestorové a hmotové dominanty sídla radíme okrem Grandhotela Praha aj Kúpeľný dom s 2 N.P. a Hotel Lomnica s 3 N.P., situované vo vzájomnej pohľadovej línii s Grandhotelom Praha. Chránenou hmotovo – priestorovou dominantou v rámci územia je aj Hotel Sorea Morava, i keď jeho situovanie a objemové riešenie v pohľadovej konfrontácii so staršou vilovou zástavbou s 2.N.P. a obytným podkrovím (Vila Jelena, Stará Morava) pôsobí rušivo. Rovnako možno zhodnotiť situovanie a objemové riešenie Hotela Slovan vo vzťahu k Vile Práca (s 2 .N.P. a podkrovím) a situovanie a objemové riešenie penziónu Zora s 3 N.P. a obytným podkrovím vo vzťahu k Vile Zorka (s 1 N.P. a obytným podkrovím). Nepriaznivým počínom v priestore pamiatkovej zóny bola realizácia zastrešenia tenisových kurtov v tesnej blízkosti promenády, resp. vilových objektov a kostolíka a nadväzujúca výstavba apartmánového komplexu s „vikierovým lesom“. Ostatné solitéry (staršie vily, novostavby penziónov a objektov služieb) sú 1- až 2- podlažné, väčšina so suterénom a obytným podkrovím. Štruktúra zelene v sídle je charakterizovaná v samostatnej stati C.1.10..

B.1.4. Parcelácia a rozsah jej zachovania

(viď. výkresy č. 1, 2 a 8, schéma č. 1 a č. 2 - prílohy)

K vzniku parcelačnej siete na území sídla došlo v roku 1892 kedy bolo sídlo na úpäť Lomnického štítu založené. Parcelácia je preto cielená a vopred naplánovaná so zámerom vytvorenia vilovej klimatickej osady. Historická parcelácia (viď. výkres č. 1 a č. 2 + rozborové schémy v prílohe) sa opiera o historické komunikačné napojenia z JV z materskej Veľkej Lomnice a vrstevnicové komunikačné prepojenie na úpäť Vysokých Tatier, spájajúce novovznikajúce sídlo so starším Smokovcom a Tatranskými Matliarmi. Parcelácia bola naplánovaná vo vymedzenom území šírky cca 300 – 360 m (rozširujúcim sa smerom SZ) v dĺžke bezmála 1800 m rovnobežne s cestou z Veľkej Lomnice. V strede/jadre rozparcelovaného územia, vo väzbe na hlavné komunikačné osi (severozápadne od Cesty slobody), boli vymedzené parcely so zámerom vytvorenia parku (viď. výkres č. 1 alebo 2 - parc. 12, 18, 19), ostatné vymedzené územie bolo rozdelené na parcely rôznej výmery v nepravidelnom rastrí v závislosti na konfigurácii terénu, resp. vo väzbe na existujúce

komunikácie hlavné a prechádzkové na JV úbočí Lomnického štítu, s cieľom odpredať súkromným vlastníkom. Veľkorysý zámer sa podarilo realizovať len čiastočne, pretože mnohí vlastníci parcel zakúpili pozemky zo špekulatívnych dôvodov a napriek tomu, že ich zmluva zaväzovala v krátkom čase stavať, vo väčšine prípadov sa tak nestalo. Výstavba sa začala realizovať najprv na parcelách v blízkosti parku, resp. vo väzbe na hlavné komunikácie a prechádzkové trasy. Parcelácia v svahovitom teréne v severozápadnej časti rozparcelovaného územia sa nenaplnila a sídlo sa ani v ďalšom období nerozširovalo týmto smerom. Rozvoj sídla pokračoval a ďalej pokračuje smerom juhovýchodným na Veľkú Lomnicu a smerom juhozápadným na Starý Smokovec. Pamiatková zóna predstavuje územie vymedzené v jadre rozparcelovaného územia, kde sa podarilo realizovať zamýšľaný urbanistický zámer a kde sa zachovala historická objektová skladba územia.

Rozsah zachovania parcelácie na území PZ je zrejmý z analýzy historických mapových podkladov. Jadrom parcelácie sú parcely severozápadne od Cesty slobody, vymedzené pre založenie parku (historické parc. č. 12, 18, 19 vo výkrese č. 1, resp. 2). Parcelné vymedzenie, resp. plošná výmera historického parku bola oproti pôvodnej parcelácii redukovaná o juhozápadný cíp (dnešné pozemky parc. č. 28/1-7 a 28/10) a severovýchodnú časť (juhozápadná časť dnešných pozemkov parc. č. 16/4 a 16/1). Historický rozsah parku je graficky vyznačený vo výkrese č. 8.

Severozápadne nad parcelami parku, pozdĺž promenády bolo vymedzených 5 parcel (parc. č. 13, 14, 15, 16 a 17 vo výkrese č. 1), na ktorých s výnimkou jednej (parc. č. 15 na výkrese č. 1) vyrástli vily súkromných vlastníkov. Každý objekt, bol solitérne osadený uprostred veľkorysej parcely. Výstavba súkromných vil pokračovala na vyvýšenej terase v severozápadnej časti (na parcelách č. 60, 59, 58 a 62 vo výkrese č. 1) a na novovytvorených parcelách juhovýchodného svahu (na parc. č. 98 a 99 vo výkrese č. 2)

V priebehu vývoja sídla došlo k zhutneniu parcelačnej siete, ale základná osnova je stále čitateľná. Zachované sú hranice historických parcel (viď. výkres č. 1, 2 a č. 8) č. **13** (dnes rozdelená na 6 parcel: p. č. 29/1, 29/2, 29/3, 29/4, 29/4, 29/5, 29/6, 30/1-3), č. **16** (dnes rozdelená na parc. č. 4, 5/1-6, 6, 7, parc. potoka 395), č. **17** (dnes rozdelená na parc. č. 8, 9/1, 9/2, 10/1, 10/2, parc. potoka 395), č. **21** (mimo PZ - dnes rozdelená na parc. č. 23/1, 23/2, 24/1, 24/2), č. **62** (dnes rozdelená na parc. č. 59/1, 59/2, 60), parc. č. **98 a 99** vo výkrese č. 2 (p. č. 98 dnes rozdelená na parc. 11/1, 11/2, 12, 13/4, 16/7; p. č. 99 rozdelená na parc. č. 13/1 - 6), čiastočne parcelné vymedzenie parcel č. **14** (dnes rozdelená na parc. č. 39, 47/8, 40/1, 40/2, 40/3, 41) a č. **57c a 58** (na výkrese č. 1 a 2).

Nepriaznivým javom na území PZ je členenie existujúcich celistvých historických parcel za účelom novej výstavby, predovšetkým takých, ktoré sa kontinuálne zachovali z doby založenia sídla, tak ako sa to stalo v prípade historickej parcely Vily Alpinka (viď. výkres č. 8).

Najstaršie objekty PZ – niekdajšie vily súkromných vlastníkov - boli situované uprostred vymedzenej parcely, pričom miera zastavanosti neprekročila 5% plošnej výmery parcely. Prvé väčšie objekty v službách cestovného ruchu (Kúpeľný dom a Grandhotel Praha) boli vystavené mimo vymedzenej parcelácie. Výnimkou je Hotel Lomnica, ktorý mal vymedzenú vlastnú parcelu. Pôdorysné riešenie Hotela Lomnica a Kúpeľného domu opakuje zhodnú pôdorysnú schému s hlavným objektom a symetricky situovaným objektom zázemia prepojeným s hlavným objektom spojovacou časťou. V súčasnosti tieto prístavby neexistujú a sú vymedzené ako rezervné plochy po staršej zaniknutej zástavbe (rezervné plochy R1 a R2 vo výkrese č. 8). V prípade obidvoch objektov je pripravená projektová dokumentácia ich obnovy a dostavby v prípade Hotela Lomnica pre stavebné povolenia a v prípade Kúpeľného domu pre územné rozhodnutie. Podobný model bol uplatnený aj v prípade Zotavovne J. Jesenského (Liptayova vila) pri dobudovaní jej zázemia. Do historických parcel vilových objektov v SZ časti PZ (vila Práca, Stará Morava, Vila Jelena a Zorka), do ich parcelného vymedzenia a prírodno krajinnárskeho zázemia, resp. v rozpore s historicky vytýčeným

princípom urbanizácie sídla, boli postavené novostavby veľkokapacitných ubytovní a hotelov (Hotel Sorea Morava, Penzión Zora, Hotel Slovan). Vzhľadom na pôvodné funkčné využitie dnešného Hotela Tatry (pôvodne Kuszman bazar – do 60. rokov 20. stor. jediný samostatne stojaci obchod na území PZ) je pochopiteľné jeho situovanie v najfrekventovanejšej a najpríťažlivejšej časti novo vznikajúceho sídla.

B.1.5. Pôdorys a rozsah jeho zachovania

(viď. výkres č. 8)

Pôdorysná schéma územia pamiatkovej zóny je daná historicky vyformovanými komunikáciami sídla (historicky primárne napojenie z Veľkej Lomnice a postupne skvalitňované/rozširované vrstevnicové prepojenie na úpätí Vysokých Tatier so Smokovcom a Tatranskou Kotlinou) a parceláciou cielene založeného sídla so zámerom vytvorenia vilovej klimatickej osady. Historická parcelácia rešpektujúca existujúce komunikačné napojenia a konfiguráciu terénu, bola naplánovaná vo vymedzenom území s osou parcelácie rovnobežnou s primárnym napojením z Veľkej Lomnice. V jadre rozparcelovaného územia, vo väzbe na hlavné komunikačné osi, boli vymedzené parcely so zámerom vytvorenia parku. Na vonkajší prechádzkový okruh parku v najsevernejšej časti, kolmo na vrstevnice a zároveň v pohľadovej línii dominanty tatranského hrebeňa – Lomnického štítu, vznikla priama prechádzková trasa - promenáda nazvaná na počesť zakladateľa osady - Bethlenova promenáda. V súčasnosti má táto komunikácia, kedysi povrchovo upravená mlatom, charakter jednosmerný obslužný s asfaltovým povrchom a jej parametre umožňujú jednostranné parkovanie. Súbežne s ňou vedie peší chodník napájajúci sa na pešie trasy v parku. S Cestou slobody je niekdajšia promenáda prepojená komunikáciou, ktorá vznikla rozšírením a spevnením západnej časti pôvodného vonkajšieho prechádzkového okruhu parku. Zmenou charakteru komunikácie došlo zároveň k oddeleniu juhozápadnej trojuholníkovej plochy, pôvodne prináležiacej k parku, na ktorej sa nachádzal pamätník s bronzovou bustou spišského župana Zena Csakyho. Pamätník zanikol po roku 1945. Táto komunikačná línia zároveň nadobudla väčší význam aj vo väzbe na železničné napojenie osady (z priestoru staníc komunikácia viedla na západnej strane Hotela Lomnica križujúc Cestu slobody až k parku). V severozápadnej časti sa promenáda (pod Evanjelickým kostolíkom) rozdeľuje na dva smery: juhozápadný, ktorý sa napája na Cestu slobody, resp. predstavuje prístupovú komunikáciu k novej stanici kabínkovej lanovky (situovanej mimo územia PZ) a východný, ktorý plní funkciu prístupovej komunikácie ku Grandhotelu Praha. Obidve tieto komunikácie boli pôvodne súčasťou prechádzkových okruhov na juhovýchodnom svahu pod Skalnatou dolinou, resp. východná trasa sa napájala na hospodársku cestu serpentínovite klesajúcu smerom juhovýchodným k Ceste slobody (v navrhovanom SV rozšírení PZ).

Severozápadne od parku, pri promenáde stoja vilové objekty (niekdajšie vily/letohrádky súkromných vlastníkov) situované vo voľnej kompozícii solitérne uprostred vymedzenej parcely. Z týchto objektov na historicky vymedzenej parcele sa do súčasnosti zachovali Vila Alpinka, Penzión Bělín, Zotavovňa J. Jesenského, na čiastočne redukovanej parcele je situovaná Vila Stále zdravie. Areály týchto objektov sú napojené z promenády. Pri promenáde boli postavené aj 2 sakrálné stavby na území PZ. V navrhovanom SV rozšírení PZ je situovaný objekt niekdajšej secesnej vily, ktorý bol po požiari v 40. rokoch prestavaný a premenovaný na Tri duby. Komunikačne je napojený z prístupovej komunikácie k stanici lanovky.

Niektoré areály objektov sú vymedzené oplotením (Zotavovňa J. Jesenského, Penzión Bělín, Vila Limba). V areáloch objektov sú mimo hlavných objektov situované ďalšie stavby (garáže, hospodárske stavby, altánky). Pri objekte Stará Morava vyrástli murované radové garáže, v areáli Zotavovne J. Jesenského sú situované 3 murované garáže skryté v zeleni

a jednoduchá drevená hospodárske stavba. V areáli Penziónu Bělín, na okraji severnej spevnenej plochy sú 2 murované garáže a nadväzujúca drevená kôlna. V areáli Vily Limba vyrástli ďalšie 2 novostavby architektonicky a materiálovo prispôsobené vile.

Ostatné historické vilové objekty v západnej časti PZ (Vila Práca, Stará Morava, Vila Jelena, Vila Zorka) sú komunikačne napojené na vyššie spomínanú komunikáciu vychádzajúcu z promenády a smerujúcu k Ceste slobody (prístupová trasa k stanici kabínkovej lanovky). Priamo pri Ceste slobody, neďaleko Hotela Lomnica, stojí Penzión Slalom (na mieste Cornideszovej vily).

Na oboch stranách hlavnej komunikácie, pri Ceste slobody, sú situované veľké objekty - Hotel Lomnica a Kúpeľný dom. Objekty sú dlhší čas bez využitia v zlom a v prípade Kúpeľného domu v dezolátnom stavebno – technickom stave. Boli vzájomne pohľadovo aj komunikačne prepojené (najprv nepriamo prostredníctvom prechádzkových trás parku, neskôr priamou rozšírenou trasou v parku. Trasa z Veľkej Lomnice bola prepojená komunikáciou vedúcou od dnešnej Cesty slobody po severovýchodnom obvode centrálného parku (pri ktorom bol postavený Kúpeľný dom) a vonkajším prechádzkovým okruhom pokračuje až k (Bethlenovej) promenáde. Veľkoryso riešený Grandhotel Praha, je situovaný v pohľadovo exponovanej polohe na vyvýšenej terase a má dominantné postavenie v území (v období výstavby zodpovedajúce dobovému zámeru nadštandardnosti - hotel bol budovaný pre solventnejšiu klientelu). Pre hotel bol vypracovaný zámer komplexnej obnovy. Priestor pod hotelom so zaužívaným názvom Slnecná lúka, pôvodne určený pre soliternú vilovú výstavbu, sa po vybudovaní Grandhotela stal jeho športovo - rekreačným zázemím slúžiacim na sánkovanie a lyžovanie. Od roku 2004 je na svahu pod Grandhotelom nevhodne situovaná bobová dráha s nadzemnou konštrukciou a objektom zázemia.

Údolná stanica 1. kabínkovej lanovej dráhy v Tatrách (premávala od 1937 do roku 1999), smerujúcej do lona Skalnatej doliny s pokračovaním na Lomnický štít, je situovaná severovýchodne nad Grandhotelom Praha. Od roku 2000 nie je visutá lanovka v prevádzke. Objekt lanovky bude adaptovaný pre nové funkčné využitie. Ako prístupová komunikácia k lanovke, po skvalitnení povrchu (vydláždená žulovou kockou) bola použitá stará lesná cesta serpentínovite stúpajúca na severovýchodnom okraji PZ (za hranicou intravilánu). V tejto časti navrhované rozšírenie územia pamiatkovej zóny vychádza so snahy začleniť do územia PZ túto komunikáciu v celom rozsahu, vzhľadom na jej historický charakter súvisiaci s prvou etapou vo vývoji sídla (kedy bola využívaná ako hospodárska cesta a neskôr ako sánkarská dráha), ako aj s etapou jej koexistencie s lanovkou. Juhovýchodne od stanice lanovky je plánované situovanie zázemia v rámci pripravovaného rozšírenia zjazdových tratí na úpätí Skalnatej doliny.

Po zmene vlastníckych vzťahov a na základe nových požiadaviek na využitie územia bola v tesnej blízkosti starších vilových objektov (pri vile Jelena a Starej Morave) postavená Zotavovňa Morava (1932) – dnes Hotel Sorea Morava, dopĺňajúca žiadané ubytovacie kapacity. Priestor pod Hotelom Sorea Morava, nazývaný „Zóna ticha“, predstavuje kľudové a športovo rekreačné zázemie pre hotel. Južne od hotela Morava je plocha využívaná ako ihrisko. V tesnej blízkosti Vily Zorka stojí väčší Penzión Zora (zo 40-tych rokov). Rovnako rušivými svojím situovaním a objemom je objekt Hotela Slovan vedľa vily Práca.

Svojím situovaním v tesnej blízkosti (Bethlenovej) promenády a predimenzovaným hmotovo – priestorovým pôsobením územie pamiatkovej zóny nepriaznivo zasiahla novostavba tenisovej haly s priláhlým apartmánovým komplexom. Hala bola postavená na mieste niekdajších tenisových kurtov, existujúcich už v 30. rokoch 20. stor. (viď výkres č. 4), využívaných v zimných mesiacoch ako klzisko.

S rozvojom automobilovej dopravy, autobusového prepojenia súvisí vyformovanie plochy autobusového nástupišťa na východnej strane Hotela Lomnica, dobudovanie cestných komunikácií, vytvorenie nových prepojení. Autobusové nástupište predstavuje asfaltová plocha, prístrešok drevenej konštrukcie a stánková architektúra ponúkajúca rýchle

občerstvenie a suveníry. Priestor autobusovej stanice má odsúhlasenú projektovú dokumentáciu úpravy.

Na území pamiatkovej zóny, južne pod Cestou slobody, resp. juhozápadne od Hotela Lomnica, je situovaná stanica Tatranskej elektrickej železnice (od roku 1911, ďalej len „TEŽ“). TEŽ-ka vzájomne spája mestské časti Mesta Vysoké Tatry od Tatranskej Lomnice po Štrbské Pleso a cez Starý Smokovec aj s Popradom. V južnom navrhovanom rozšírení PZ, juhovýchodne od objektu stanice TEŽ-ky je situovaná stanica ŽSR, pre vlakové spojenie z Popradu cez stanicu Studený potok (v prevádzke od roku 1895).

Pri umelo vytvorenom jazierku v severozápadnej časti PZ je možné relaxovať pri člnkovaní, minigolfe, je tu detské ihrisko, občerstvenie zabezpečuje dočasná drevená stavba.

Svah juhozápadne od Vily Stále zdravie využívaný v zimných mesiacoch ako lyžiarsky – s lyžiarskou školou. Zázemie je riešené dočasnými drevenými stavbami.

Na prelome 20. a 21. storočia dochádza k ďalšiemu zahusťovaniu zástavby územia väčšinou menšími, solitérne situovanými objektmi poskytujúcimi stravovacie, ubytovacie a iné doplnkové služby, alebo k prestavbe a dostavbám existujúcich objektov (Grandhotel Praha, Hotel Tatry, Penzión Slalom). V tomto období vzhľadom na zmeny v legislatívnom procese vo vyhlasovaní pamiatkových území a následné neujasnenosti vo veci vyhlásenia Pamiatkovej zóny Tatranská Lomnica, bola aplikácia príslušného pamiatkového zákona uskutočňovaná v obmedzenom rozsahu. V nástupnom priestore pri Ceste slobody (severovýchodne od Hotela Tatry) stojí od roku 1998 vo vzťahu ku Kúpeľnému domu nevhodne situovaný Slniečny dom. Na niekdajšej parcele parku pri Ceste Slobody vyrástol penzión Vila Park, neďaleko Penziónu Slalom menší objekt Kvetinárstva. Na ploche medzi Vilou Park a Vilou Alpinka je schválený zámer realizácie solitérne situovanej novostavby v plošnom a hmotovo – priestorovom rozsahu vilovej zástavby územia.

V Návrhu územného plánu Mesta Vysoké Tatry – prerokovaného v roku 2008, spracovateľ URBI Košice a AUREX s.r.o. Bratislava, ktorý bol Krajským pamiatkovým úradom Prešov pripomienkovaný, boli vznesené požiadavky na stavebnú činnosť na území PZ. Územný plán je štádiu spracovania pripomienok a dopracovania v časti Štrbské Pleso a následne bude opätovne prerokovaný.

B.1.6. Funkčné využitie a stavebno-technický stav

(viď. tabuľkové prílohy a evidenčné karty objektov)

Súčasnú funkčné využitie celého územia je oddychovo-relaxačné a rekreačné, čiastočne obytné. Jednotlivé objekty územia ponúkajú v prevažnej miere ubytovacie, stravovacie a iné doplnkové oddychovo relaxačné služby (hotely – Grandhotel Praha, Slovan, Sorea Morava, Lomnica, Tatry; penzióny – Horec, Zora, Slalom, Vila Park, Penzión Bělín, Slniečny dom). Niekdajšie vily súkromných vlastníkov boli stavané a využívané sezónne, najprv iba v letných mesiacoch. Pri zmene vlastníckych vzťahov po zániku monarchie došlo vo väčšine prípadov aj k zmene funkčného využitia objektov a začali sa využívať celoročne. Tak napríklad súkromná Liptayova vila bola upravená pre zriadenie detskej zotavovne nesúcej meno J. Jesenského. Súkromné vily (Vila Práca, Stará Morava, Vila Jelena, Vila Stále zdravie) boli využívané vtedajšou Moravskou zemskou pojišťovnou do času, kým nebola postavená veľkokapacitná zotavovňa Morava. Dnes sú tieto objekty, medzi ktoré patrí aj Vila Alpinka, Vila Limba, majetkom súkromných osôb, alebo organizácií s funkciou trvalého bývania. V malom počte sú zastúpené drobné stavby obchodu a služieb (hasičská zbrojnica, kvetinárstvo, predaj suvenírov, predajňa ÚLUV, predajňa Klenoty). Na mieste niekdajších vonkajších tenisových kurtov (medzi Hotelom Slovan a Vilou Stále zdravie), v zime využívaných ako klzisko, stojí dnes krytá tenisová hala s vonkajšími tenisovými kurtmi a prístavbou apartmánového komplexu. Súčasťou územia PZ je aj bývalá železničná stanica TEŽ-ky, dnes administratívny objekt ŽSR. Svoje zastúpenie v území majú aj sakrálne stavby.

Špecifické funkčné postavenie na území PZ mal Kúpeľný dom situovaný vo väzbe na centrálny park, ktorý ponúkal relaxačné služby, zároveň tu bol vybudovaný prvý bazén v Tatrách. Objekt je dlhodobo nevyužívaný v dezolátnom stavebno – technickom stave, pripravený je projekt jeho rekonštrukcie a dostavby s perspektívou doplnenia ubytovacích kapacít.

Smerovanie využitia územia PZ je ovplyvňované pripravovanou a postupne realizovanou stavebnou činnosťou súvisiacou s plánovaným a čiastočne už aj realizovaným rozširovaním lyžiarskych tratí na úpätí Skalnatej doliny. V rámci pripomienkovania Návrhu ÚPN – O Vysoké Tatry v roku 2008 boli na území PZ akceptované rezervné plochy - medzi Vilou Park a Vilou Alpinka, severovýchodne od Vili Alpinka, východne pod Horcom, medzi jazierkom a Zorou, juhovýchodne pod stanicou lanovky.

B.1.7. Objektová skladba územia a použité stavebné materiály

(viď. výkresy č. 8 a tabuľkové prílohy, evidenčné listy objektov)

Na území PZ prevažujú objekty z obdobia vzniku Tatranskej Lomnice, t. j. z konca 19. stor. a začiatku 20. stor.. Jedná sa o 14 objektov výhradne solitérne situovaných, ktoré sú reprezentantmi secesnej, eklektickej, resp. historizujúcej architektúry typickej pre celé územie Tatier, avšak jedinečne riešené a formované lokalitou, architektom/staviteľom a požiadavkami vlastníkov. Jej reprezentantmi sú niekdajšie vily súkromných vlastníkov (Vila Alpinka, Zotavovňa J. Jesenského, Penzión Bělín – stará časť, Vila Práca, Vila Jelena, Vila Zorka), väčšie objekty v službách cestovného ruchu (Hotel Lomnica, Kúpeľný dom, Grandhotel Praha), sakrálné stavby (Rímskokatolícky kostolík mimo novodobej prístavby a Evanjelický kostolík), a Stanica TEŽ.

Základná charakteristika materiálového riešenia objektov

Sokel objektov výšky cca 80 -180 cm je skoro výhradne murovaný z kameňa nepravidelných tvarov z miestnych zdrojov. Okenné otvory v soklovej časti bývajú lemované s použitím pálenej tehly s pravouhlým, alebo segmentovým ukončením.

Vonkajšie schodiská k vstupným otvorom sú z prírodného kameňa s dreveným, alebo kovovým historizujúcim zábradlím.

Zvislé konštrukcie objektov sú murované kamenné, alebo tehlové, hladko omietané, so štukovou výzdobou (napr. Kúpeľný dom, Hotel Lomnica), alebo hrazdené (priznané v

celom rozsahu napr. v prípade Vily Jelena), alebo len v niektorých podlažiach (napr. J. Jesenský, Alpinka, Práca, TEŽ). V interiéri Hotela Lomnica sú použité liatinové nosné prvky.

Okenné otvory vilových objektov sú pravouhlé, v prípade Hotela Lomnica, Grandhotela Praha, Kúpeľného domu a kostolíkov sú použité aj okenné otvory polkruhovo ukončené, pri staršej časti penziónu Bělín segmentovo ukončené. Okenné otvory majú čiastočne zachované originálne výplne, ktoré boli výhradne drevené dvojité, v pravouhlých otvoroch zväčša 4-krídlové s pevným priečnikom v 2/3 výšky okenného otvoru. Objavujú sa aj okenné otvory združené (napr. Alpinka, Zotavovňa J. Jesenského). Na fasáde sú okenné otvory vilových objektov orámované drevenými šambránami. V prípade novogotického Evanjelického kostolíka sú okenné a vstupné otvory rámované travertínovými šambránami. Okenné otvory Starej Moravy a staršieho objektu dnešného Penziónu Bělín boli doplnené o vonkajšie drevené dvojkřídlové okenice. V parapetnej časti vilových objektov bývali drevené vyrezávané konzoly pre kvetinovú výzdobu.

Stropné konštrukcie v prípade vilových objektov sú zväčša drevené trámové, v suterénoch valené, alebo traverzové klenby. V prípade Grandhotela boli použité, vtedy nové železobetónové konštrukcie.

Fasády objektov sú zväčša bohato členené, hrazdené, doplnené balkónmi (Grandhotel Praha, Vila Zorka), loggiami s dreveným vyrezávaným zábradlím (napr. zotavovňa J. Jesenského), rizalitmi (napr. vila Alpinka, Grandhotel Praha), s arkiermi (Vila Stále zdravie, staršia časť penziónu Bělín, Grandhotel Praha), krytými terasami (dnešný Hotel Tatry). V niekoľkých prípadoch sa na fasádach objektov uplatňuje štuková výzdoba/bosáž (Hotel Lomnica, Vila Alpinka, Kúpeľný dom). Drevené, pôvodne otvorené verandy/terasy/zimné záhrady sú vo väčšine prípadov uzavreté presklenými stenami. Nad vstupnými otvormi, ale aj okennými otvormi do objektov často použité prestrešenie (v podobe pultovej striešky drevenej konštrukcie - Vila Alpinka, Zotavovňa J. Jesenského).

Zastrešenie objektov je charakteristické šikmými strešnými rovinami v sklone 30 – 45°, s výnimkou sedlového zastrešenia evanjelického kostolíka v sklone cca 55°. Zastrešenie objektov je členité a tvarovo rôznorodé s rôznymi výškami hrebeňov s ozdobnými a presvetľovacími prvkami. Uplatňuje sa zastrešenie sedlové, valbové, polvalbové, výnimočne manzardové. V rámci pôdorysného riešenia, architektonického stvárnenia objektov sa uplatňujú vežičky, zväčša s polygonálnym pôdorysom a s polygonálnym zastrešením (Zotavovňa J. Jesenského, Grandhotel Praha), ihlanovým zastrešením (Grandhotel Praha), cibulovým zastrešením (Grandhotel Praha), alebo kužeľovým zastrešením (Vila Alpinka). Strešné roviny v mnohých prípadoch zmäknuté námetkami.

Vo vrchole vežičiek sú umiestnené veterné ružice, v krajných polohách hrebeňov zastrešenia a vikierov sú umiestnené kolíky. Podkrovia vilových objektov sú zobytnené. Presvetlenie podkrovných priestorov je riešené okennými otvormi v štítových múroch a strešnými vikiermi so sedlovou strieškou a s hálkou, ukončených kolíkmi (Alpinka, Jesenský), pultovými vikiermi (Stále zdravie, Zorka), vikiermi s valbovou strieškou (Stará Morava).

V prípade nezobytných podkroví (Hotel Lomnica, Kúpeľný dom, stanica TEŽ) sa v zastrešení objavujú len vikieriky na vetranie (tvaru sedlového, lichobežníkového, oblúkového, pultového). Z porovnania historickej a súčasnej fotodokumentácie je zrejmé, že pri výmene krytiny, resp. úprave zastrešenia objektov tieto vetracie prvky väčšinou zanikli (napr. v prípade Hotela Lomnica).

Špecifickým typom zastrešenia v PZ je kupola použitá pre zastrešenie vstupnej haly Kúpeľného domu. Súčasťou strešnej krajiny týchto objektov sú komíny murované tehlové režné, alebo omietané. Počet komínových telies prestupujúcich strešnými rovinami bol redukovaný s vývojom spôsobu vykurovania, zároveň pri ich opravách došlo k zániku domčekového, alebo iného ozdobného ukončenia (napr. Vila Alpinka, stanica TEŽ). Súčasťou zastrešenia niekdajšieho Kuszman bazáru (dnešný Hotel Tatry) bol a v prípade Grandhotela Praha je nápis/názov objektu.

Primárne používanou krytinou najstarších objektov bol drevený štiepaný strešný šindel (Vila Alpinka, Jelena, Zorka, Hotel Lomnica, Evanjelický kostolík), ktorý bol po dožití nahradený eternitovými šablónami ukladanými na koso (napr. v prípade Hotela Lomnica), alebo plechovou falcovanou krytinou. Približne súčasne s dreveným šindľom boli primárne použité aj eternitové šablóny ukladané na koso (Grandhotel Praha, Kúpeľný dom, stanica TEŽ-ky, Vila Stále zdravie, Hotel Tatry – stará časť, Lomnička), ktoré boli opäť po dožití nahradené plechovou falcovanou krytinou. V prípade Rímskokatolíckeho kostolíka (pred prestavbou) bola použitá skladaná keramická krytina, dnes nahradená plechovou falcovanou.

Ďalšia stavebná fáza na území PZ súvisí so zvýšením záujmu o Tatry v medzivojnovom období. Toto obdobie reprezentuje 5 objektov, z ktorých najvýraznejším je funkcionalistický objekt veľkokapacitnej zotavovne, dnes Hotel Sorea Morava, ďalšími sú prístavba dnešného Penziónu Bělín, stanica lanovky, Vila Slovakia a dnešný penzión Zora. Objekty sú pôdorysne jednoduché, funkcionalisticky prehľadné, využívajúce nové materiály a konštrukčné riešenia.

Objekt Hotela Sorea Morava bol postavený podľa projektu brnenského architekta Bohuslava Fuchsa na pôdoryse v tvare „T“ s použitím kombinovaného konštrukčného systému so železobetónovým skeletom a tehlovou výplňou. Vertikálne komunikácie objektu sú rovnako železobetónové s jednoduchým kovovým zábradlím. Rozsiahle plochy pravouhlých okenných otvorov spoločenskej časti mali pôvodne oceľové dvojité výplne, ktoré sú dnes vymenené za plastové. V ubytovacej časti sa uplatňujú drevené zdvojené, štvorkrídlové výplne v pravouhlých otvoroch. Objekt je plocho zastrešený s použitím bitúmenovej lepenky s obvodovou atikovou rímsou s oceľovým zábradlím. Nad spoločenskou časťou objektu sa uplatňujú pochôdzne plochy. Na streche je umiestnený veľkorozmerný názov hotela. Zaujímavé je farebné riešenie objektu s bielymi hladko omietanými plochami

fasády a kontrastne farebne upravenými výplňovými prvkami modrej a červenej farby. Južná fasáda ubytovacej časti s pravidelným rastrom loggií s jednoduchým kovovým zábradlím. Pri úprave areálu (oporné múriky, vonkajšie schodiská) sa uplatňuje prírodný kameň.

Prístavba k samostatne stojacej vile (grófiok Pejacevichových), dnešný Penzión Bělín je postavená na obdĺžnikovom pôdoryse pravdepodobne murovaná, zastrešená valbovou strechou s plechovou falcovanou krytinou s valbovo ukončenými vikiermi. Vnútorne schodisko s jednoduchým oceľovým zábradlím a pravdepodobne aj stropy sú železobetónové. Okenné otvory sú pravouhlé s drevenými dvojitými 3-krídlými výplňami, v širokých okenných otvoroch s 6-krídlými. Fasáda je hladká omietaná bez ozdobných prvkov.

Architektonicky zaujímavou a funkčne špecifickou stavbou na území PZ je objekt údolnej stanice lanovky (na Skalnaté Pleso), ktorej autorom je popredný slovenský architekt Dušan Jurkovič. Tvarovo jednoduchá stavba využíva kombináciu nových konštrukčných postupov a tradičnej materiálnej základne na území PZ. Pre úpravu plochy fasády boli použité menšie hrubo opracované pravouhlé žulové bloky rôznych veľkostí. Pravouhlé okenné otvory sú združené v horizontálnych pásoch so spoločným pohľadovo upraveným železobetónovým prekladom a vzájomne oddelené pilierikmi z plnej pálenej tehly ponechanej v režnej úprave. Vstup je zvýraznený široko vyloženou markízou podopretou stĺpmi kruhového pôdorysu. Výplne otvorov sú drevené zdvojené. Zastrešenie objektu je kombinované. Nad vstupnou halou pultové zaatikové, severná prístavba nástupišťa lanovky má sedlové zastrešenie s plechovou strešnou krytinou. Celá parkovacia plocha pred objektom lanovky, ako aj prístupová komunikácia z Cesty slobody je vydláždená žulovou kockou. Vonkajšie terénne schodiská pri lanovke sú vytvorené zo žulových hrubo opracovaných blokov ukladaných nasucho do upraveného terénu.

Vila Slovakia je tvarovo jednoduchá s murovanými nosnými konštrukciami. Otvory pravouhlé s jednoduchými hladkými travertínovými šambránami. Výplne sú drevené zdvojené vertikálne členené, fasáda hladká biela, zastrešenie pôvodne ploché, nad jednopodlažnou časťou terasa. Ploché zastrešenie 2-ojpodlažného objektu bolo zmenené na sedlové v plytkom sklone. Ako strešná krytina bol použitý asfaltový šindel. Pred objektom z juhu terasa dláždená prírodnými kamennými platňami.

Penzión Zora postavený na pôdoryse tvaru „T“, konštrukčný systém je pravdepodobne železobetónový s výplňovým tehlovým murivom. Sokel kamenný. Fasády hladké, zastrešenie jednoduché sedlové s plechovou falcovanou krytinou, zobytnené podkrovie presvetlené pultovými vikiermi. Otvory pravouhlé, na prízemí aj segmentovo ukončené, výplne otvorov drevené dvojité.

Z obdobia 60. - 70. rokov 20. storočia pochádzajú stavby Predajne ÚĽUV, prístavba ku katolíckemu kostolíku, Penzión Horec a Hotel Slovan.

Objekt predajne ÚĽUV-u je pozitívnu stavbou na území PZ. Je ukážku novodobých výrazových prostriedkov s použitím tradičných stavebných materiálov (kameň, drevo, sklo, plech ako krytina) vo vyváženej a hmotovo zaujímavej forme riešenej až do interiéru.

Objemovo rozsiahly Hotel Slovan so železobetónovým skeletom a plochým zastrešením s bitúmenovou krytinou. Je v rámci PZ charakterizovaný ako objekt nerešpektujúci pamiatkové hodnoty územia svojím situovaním a objemom. Kapacitne menší Penzión Horec, opäť so železobetónovými nosnými konštrukciami je zastrešený pultovými strešnými rovinami so vzájomne posunutými hrebeňmi a s pultovým pásovým vikierom. Krytina je plechová falcovaná, sokel kamenný, fasády hladké omietané, kombinované s dreveným obkladom.

Na prelome 20. a 21. storočia boli postavené objekty, s výnimkou Tenisovej haly, nepresahujúce plošný, ani výškový rozsah vilovej zástavy z konca 19. začiatku 20. stor.. Vzhľadom k pamiatkovým hodnotám PZ ich charakterizujeme ako neutrálne – ostané (vid'.

výkres č. 8). Zvislé konštrukcie týchto objektov sú murované hladko omietané, niektoré s falošným dreveným hrazdením, alebo dreveným obkladom štítových stien. Zastrešenie vychádza z tradičných foriem sedlového, valbového, polvalbového zastrešenia, ktoré je jednoduchšie ako pri vilových objektoch primárnej zástavby. Pre zastrešenie je použitá plechová strešná krytina falcovaná (Hasičská zbrojnica), asfaltový šindel hnedý, zelený (Kvetinárstvo, Hotel Tatry po vybudovaní prístavby), skladaná keramická krytina betónová antracitová (Slniečny dom, Vila Park), profilovaná matná plechová krytina antracitová imitujúca skladbu skladanej strešnej krytiny (Tenisové centrum s apartmánovým komplexom). Sokel objektov je kamenný, alebo kameňom obkladaný. Podkrovia sú využité presvetlené oknami v štítových múroch, strešnými oknami a vikiermi so sedlovým alebo polvalbovým ukončením.

Novým a v zásade cudzím spôsobom zastrešenia na území PZ je veľkorozponové oblúkové zastrešenie z lepených väzníkov použité pri tenisovej hale. Nadväzujúci apartmánový komplex so sedlovým zastrešením je presýtený strešnými vikiermi, kvôli viacpodlažnému využitiu podkrovia. Obvodové konštrukcie apartmánového komplexu sú celoplošne upravené dreveným moreným obkladom. Objekt je v rámci PZ vyhodnotený ako nerešpektujúci pamiatkové hodnoty územia svojím situovaním, hmotovo-priestorovým riešením a architektonickým stvárnením.

B. 1.7.1 Objekty NKP

Na území PZ je evidovaných 9 národných kultúrnych pamiatok zapísaných v Ústrednom zozname pamiatkového fondu, registri nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok. V zozname kultúrnych pamiatok sú zastúpené najstaršie a najhodnotnejšie objekty územia (2 bývalé súkromné vilové objekty, 4 objekty cestovného ruchu, stanica TEŽ, stanica lanovky). Objekty sú vyznačené v grafickej prílohe (výkres č. 8), zoznam NKP je uvedený v prílohe (tabuľka č. 1) a každý objekt má spracovaný evidenčný list (príloha). Ku všetkým kultúrnym pamiatkam na území PZ sú spracované aktualizčné listy archivované na pracovisku KPÚ Prešov v Poprade – Spišskej Sobote a na PÚ SR Bratislava.

B. 1.7.2 Nehnuteľnosti navrhnuté na zápis do ÚZPF

V roku 2008 boli Pamiatkovým úradom SR spracované 2 návrhy na zápis do ÚZPF objektov na území PZ, konkrétne Vila Jelena a objektu Starej Moravy. Predložené návrhy boli zamietnuté rozhodnutím Ministerstva kultúry Slovenskej republiky – sekciou kultúrneho dedičstva.

B. 1.7.3 Nehnuteľnosti vytipované na zápis do ÚZPF

Na zápis do ÚZPF boli vytipované na území PZ 2 objekty, ktoré sú vyznačené v grafickej prílohe (výkres č. 8), zoznam objektov je uvedený v prílohe (tabuľka č. 3) a každý objekt má spracovaný evidenčný list (príloha). Jedná sa o objekty – Vila Jelena, Stará Morava, ktoré sú reprezentantmi najstaršej vilovej zástavby územia a sú nositeľmi pamiatkových hodnôt historických, urbanistických, architektonických a umelecko-remeselných.

B. 1.7.4 Nehnuteľnosti s pamiatkovou hodnotou

Sú to objekty z obdobia primárnej zástavby územia, ktoré nie sú zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu, ale dosiaľ sú nositeľmi pamiatkových hodnôt historických, urbanistických, architektonických aj umelecko-remeselných na území PZ. Objekty sú

vyznačené v grafickej prílohe (výkres č. 8), zoznam objektov je uvedený v prílohe (tabuľka č. 3) a každý objekt má spracovaný evidenčný list (príloha). Spôsob úpravy z hľadiska ich významu ako prvku dotvárajúceho historický výraz chránenej lokality určí príslušný krajský pamiatkový úrad.

V navrhovanom rozšírení PZ sú vyznačené 2 objekty s pamiatkovou hodnotou (Lomnička, Stanica železničná - ŽSR). Jedná sa o objekty z primárnej historickej zástavby územia so zachovanými urbanistickými, architektonickými a umelecko-remeselnými hodnotami (viď. výkres č. 8 a tabuľka č. 4)

B. 1.7.5 Nehnuteľnosti rešpektujúce pamiatkové hodnoty územia

Medzi nehnuteľnosti rešpektujúce pamiatkové hodnoty územia radíme novostavby rešpektujúce historický urbanizmus sídla, t.j. situované na mieste objektov z doby založenia Tatranskej Lomnice (z konca 19. storočia, resp. z prvej tretiny 20. storočia), ktoré zároveň svojím hmotovým, architektonickým stvárnením a funkciou nepôsobia v prostredí PZ nepriaznivo - Vila Limba, Zbojnícka koliba, Penzión Slalom. Objekty sú vyznačené v grafickej prílohe (výkres č. 8), zoznam objektov je uvedený v prílohe (tabuľka č. 5) a každý objekt má spracovaný evidenčný list (príloha).

V navrhovanom rozšírení PZ je do tejto kategórie zaradený 1 objekt – Penzión Tri duby (viď. výkres č. 8 a tabuľka č. 6)

B. 1.7.6 Objekty nerešpektujúce pamiatkové hodnoty územia

Medzi nehnuteľnosti nerešpektujúce pamiatkové hodnoty územia radíme objekty, ktoré urbanisticky, hmotovo, architektonicky alebo funkčne narušili pamiatkové hodnoty územia (Penzión Slnecný dom, Hotel Slovan, Tenisová hala s apartmánovým komplexom, Penzión Zora, garáže pri Starej Morave, trafostanica za Kúpeľným domom). Objekty sú vyznačené v grafickej prílohe (výkres č. 8), zoznam objektov je uvedený v prílohe (tabuľka č. 9) a každý objekt má spracovaný evidenčný list (príloha).

B. 1.7.7 Ostané objekty v PZ

Medzi nehnuteľnosti ostatné radíme objekty, ktoré urbanisticky, architektonicky a funkčne nepôsobia v prostredí PZ nepriaznivo (objekty špecifikované v grafickej prílohe – výkres č. 8 – Vila Park, Horec, Klenoty, Kvetinárstvo Nezábudka, Bufet Veronika, Požiarna zbrojnica, Klenoty, Predajňa ÚLUV, Vila Slovakia, atď.). Objekty sú vyznačené v grafickej prílohe (výkres č. 8), zoznam objektov je uvedený v prílohe (tabuľka č. 7) a každý objekt má spracovaný evidenčný list (príloha).

B.1.8. Architektonické, umelecko – historické a výtvarné hodnoty objektov pamiatkového územia

Pamiatková ochrana prostredia PZ sa týka aj všetkých historických prvkov, i tých, ktoré nie sú evidované v ÚZPF, ale sú súčasťou architektúr, prípadne ako samostatné výtvarné diela, plastiky a pod. Tieto historické prvky sú súčasťou identity a spolu vytvárajú jedinečnosť pamiatkového územia.

B.1.9. Prehľad archeologických nálezísk s ich stručnou charakteristikou a upozornenie na predpokladané miesta archeologických nálezov staršieho osídlenia.

Archeologické nálezy a náleziská sú primárnym a často jedinečným historickým prameňom materiálnej kultúry pre poznanie kultúrneho dedičstva a dejín predmetnej lokality. Špecifická forma výskytu uvedených prameňov pod úrovňou terénu si vyžaduje uplatňovanie špecifických metód a prístupov pri ich výskume, ochrane a starostlivosti už od momentu ich objavenia. Tieto skutočnosti spojené s ich ochranou sú premietnuté do legislatívnej úpravy zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu, ktorý v šiestej časti zákona upravuje ochranu archeologických nálezov, nálezísk vyhlásených za národné kultúrne pamiatky (ďalej len NKP), evidované územia a lokality s archeologickými nálezmi a tiež aj doteraz neznáme lokality s predpokladaným výskytom archeologických nálezov.

Katastrálne územie Tatranskej Lomnice a jeho pamiatkovej zóny (ďalej len PZ) vzhľadom na jeho geografickú polohu, postavenie sídla v minulosti, ako aj jeho históriu patrí medzi lokality, kde nemožno predpokladať bohatý výskyt archeologických nálezísk. Napriek tomu je potrebné, aby investičné zámery na území sídla a najmä v PZ sa premietli do stavebnej prípravy a v územnom a stavebnom, resp. vodoprávnom konaní bola ochrane archeologických nálezov a nálezísk venovaná patričná pozornosť vyplývajúca z platnej legislatívy.

Naše poznatky o pravekom a stredovekom vývoji osídlenia územia Tatranskej Lomnice sú veľmi torzovité a napriek tomu, že v archeologickom bádani nebolo okrajovou záležitosťou, podarilo sa archeologickým prieskumom doložiť osídlenie len v neskorom novoveku.

Najstaršie pamiatky hmotnej kultúry boli zistené ako náhodný nález publikovaný českým archeológom Radomírom Pleinerom z doby halštatskej (bližšie nelokalizovaný hromadný nález železných predmetov). Povrchové prieskumy realizované najmä F. Javorským preukázali iba vyššie uvedené neskoré novoveké osídlenie.

B.1.10. Historická zeleň, parky, verejná zeleň (charakteristika súčasného stavu, genéza vývoja)

Systém zelene pamiatkového územia je v podstate jedna rozsiahla plocha zelene, v ktorej sú solitérne situované stavby, niektoré s vymedzením bezprostredného okolia, iné priamo v ploche zelene. Celé územie pamiatkovej zóny je zvykovo z doby založenia a existencie v prvých rokoch štátnych klimatických kúpeľov nazývané kúpeľný park, ale právne nemá tento park štatút kúpeľného parku. Je zrejme, že kúpeľný park nebol, okrem centrálnej časti, cielene založený, ale využila sa existencia prítomnej krajinskej zelene a tá bola s istými úpravami povýšená na kúpeľný park. Celým kúpeľným parkom pretekala v západo-východnom smere meandrujúci prírodný vodný tok, ktorý sa stal integrálnou súčasťou krajínarskej úpravy a jeho brehové porasty sa stali súčasťou porastovej štruktúry kúpeľného parku.

Na pamiatkovom území sú a pôvodný kúpeľný park je dnes rozdelený do troch skupín zelených plôch:

1. centrálny park s prírodno-krajínarskou úpravou
2. plochy ostatnej zelene s lesoparkom
3. vymedzené plochy areálov so sadovníckymi úpravami.

Centrálny park

Cielene založená parková úprava, ktorej založenie je viazané už na prvotnú parceláciu tatransko-lomnickej vilovej osady (1892), kde zlúčením parciel č. 12, 18 a 19 (viď parcelačný plán 1896), situovaných v centrálnej časti vymedzeného intravilánu, bolo pripravené založenie centrálneho parku s promenádou ako súčasťou veľkého kúpeľného parku novokonštituovaných štátnych klimatických kúpeľov. Autorom projektu bol hlavný záhradník z budapeštianskeho Margitinho ostrova a realizačne ho zakladal košický mestský záhradník Ján Bollmann. Po výstavbe hotela Lomnica bola k parkovej úprave pričlenená aj severná časť parcely č. 11. Severne od hotela Lomnica delila vo východo-západnom smere parkovú dispozíciu Cesta Márie Terézie, postavená v roku 1892 (od roku 1919 premenovaná na Cestu slobody), ktorá však bola do úpravy kooptovaná a práve z nej bol centrálny park vo viacerých polohách priamo prístupný. Park mal v dobe založenia jednoduchú, ale kompozične vyváženú chodníkovú sieť. Mäkké krivky vychádzali zo silokriviek ľudského pohybu a rešpektovali vtedy uznávané kompozičné princípy tvorby prírodno-krajinárskych parkov. Primárnym cieľom výstavby komunikačnej siete bolo prepojenie jednotlivých vil s predpolím hotela Lomnica. Po výstavbe Kúpeľného domu (1894-1896) došlo k dobudovaniu parku, ktorý tvoril južné predpolie s hlavným nástupom do Kúpeľného domu. Parkové chodníky vytvárali v parku jeden veľký prechádzkový okruh a viacero menších prechádzkových okruhov. Z veľkého prechádzkového okruhu, ktorý smeroval západne od hotela Lomnica cez Cestu slobody po západnom, severnom a východnom okraji centrálneho parku a vyústil vo východnej časti parku na Cestu slobody v polohe križovatky smerom na Veľkú Lomnicu. V západnej časti veľkého prechádzkového okruhu sa naň napájala tzv. Bethlenova promenáda s obojstrannou alejou listnatých stromov, smerujúca do západnej časti osady. V severnej časti veľkého prechádzkového okruhu vznikol veľkorosý nástupný priestor do Kúpeľného domu. Malé prechádzkové okruhy, ktoré rozdelili park na menšie ucelené kompozičné jednotky, boli všetky priamo prepojené s veľkým okruhom. Už v roku 1896 bol v parku postavený hudobný pavilón so secesnými prvkami, ktorý bol nahradený v polovici 20. storočia novou stavbou. Obdivovanou časťou parku v prvých rokoch bol pamätník s bronzovou bustou spišského župana Zena Csákyho, ktorý zanikol po roku 1945. Tento prírodno-krajinársky park v centre intravilánu scelil do jedného kompozičného celku parkovú úpravu severne od hotela Lomnica, južne od Kúpeľného domu a zároveň dotvoril hlavný nástup do rekreačného priestoru Tatranskej Lomnice zo železničnej stanice ako esteticky hodnotný krajinoobraz pre návštevníkov Vysokých Tatier.

Priestorová kompozícia predstavovala voľné rozmiestnenie malých aj väčších porastových partií, ktorých koruny vytvárali kompaktnější porastový veniec po obvode centrálneho parku a voľnejšie usporiadanie porastových hmôt v jeho centre. Na priamej spojnici Hotela Lomnica a Kúpeľného domu bola kompozícia v priestore uvoľnená so solitérnymi výsadbami alebo s malými porastovými skupinami. V tejto časti boli uplatnené klasické sadyvnické formy prevzaté z pravidelných parkových úprav. Boli tu tiež sústredené dendrologicky najhodnotnejšie dreviny. Početnosť výskytu dendrologicky zaujímavých drevín sa smerom k okraju centrálneho parku znižovala. V periférnych častiach prevládali dreviny bežnej druhovej skladby sústredené do väčších porastových skupín. Periférny porastový veniec centrálnej parkovej dispozície plynulo prešiel do ostatných plôch zelene, ktorá bola upravovaná ako naturalizovaný obraz tatranskej prírody pri jednotlivých vilách. Všetky tieto plochy zelene spolu s centrálnym parkom tvorili vtedajší kúpeľný park. Do komunikačnej siete centrálnej parkovej dispozície sa v priebehu jej existencie niekoľkokrát vstupovalo, pričom sa trasy čiastočne menili, dopĺňali a rozširovali, avšak ešte v 20-tych rokoch 20. storočia (parcelačná mapa 1914) bola celá komunikačná sieť centrálneho parku zachovaná v podobe z doby založenia, len v jej najsevernejšej časti došlo k zriadeniu jednej

trasy navyše, ktorá súvisela s výstavbou vily Limba v tejto polohe. V roku 1915 zničila prevažnú časť porastov centrálného parku víchrica. Po odstránení kalamity bola porastová štruktúra obnovená, avšak došlo k dost' výraznej zmene druhovej skladby. Porasty v centrálnom parku, ktorých kostru tvorili javor horský, brest horský, breza previsnutá, jaseň štíhly a doplnené boli jedľou bielou, smrekom obyčajným, borovicou lesnou, borovicou limbovou a smrekovcom opadavým boli posilnené neúmerne početnou výsadbou smreka obyčajného a viacerými druhmi cudzokrajných drevín. Napríklad hlavný nástup do Kúpeľného domu bol symetricky po oboch stranách rámovaný výsadbou tuje riasnatej (*Thuja plicata*). V južnej polohe pribudli rozsiahle výsadby rododendronov, ako solitéry tu boli vnesené borovica čierna, borovica hodvábná, smrek pichľavý, cyprušteľ nutkajský...

Parková dispozícia centrálného parku prešla v 50-tych a 60-tych rokoch 20. storočia rozsiahlejšou rekonštrukciou, ktorá v plnej miere rešpektovala všetky dreviny v parku, ale výrazným spôsobom zasiahla do komunikačnej siete. Pôvodná komunikačná sieť síce ostala zachovaná, ale pribudlo množstvo zahusťujúcich chodníkov hlavne v centrálnej a východnej časti parku. Prísne priamočiarym a širokým chodníkom boli prepojené nástupné plochy hotela Lomnica a Kúpeľného domu, v strede vzniklo centrálné odpočívadlo s kruhovou plochou a fontánou, v západnej časti bolo do parku umiestnené kryté pódium so sedením na spevnenej ploche, ktoré nahradilo zaniknutý secesný hudobný pavilón. Tieto nové aktivity boli pospájané prevažne priamočiarymi chodníkmi, ktoré rozdelili parkovú dispozíciu na malé plochy. Presmerovaním niektorých chodníkov pôvodné zanikli a celá komunikačná sieť centrálného parku získala pravidelnejší výraz, ktorý je v rozpore s pôvodným zámerom vytvorenia idealizovaného krajinoobrazu. Postupne boli z porastovej štruktúry prebierkami asanované poškodené stromové dreviny a staršie stromy vo vekovej kulminácii a ich porastová hmota bola nahrádzaná mladými výsadbami. Čiastočne došlo k obmedzeniu uplatňovania cudzokrajných drevín, čo bol dôsledok osvetovej a ochranárskej činnosti v roku 1949 konštituovanej Správy Tatranského národného parku. V posledných piatich rokoch sa začala pripravovať revitalizácia centrálného parku, avšak víchrica v roku 2002 (19.11.) opätovne zasiahla porastovú štruktúru parku. Centrálny park, kde bola porastová štruktúra rôznorodejšia a smrekov bolo menej, ju má zachovanú aj keď značne uvoľnenú.

Plochy ostatnej zelene s lesoparkom

Medzi ostatné plochy zelene s priradením lesopark sú zaradené všetky plochy bez centrálného parku a sadovnícky upravených zelených plôch vo vymedzených areáloch ako bezprostredného okolia jednotlivých stavieb. Ako vyzerala úprava plôch zelene na parcelách mimo centrálného parku do roku 1915 nevieme. S najväčšou pravdepodobnosťou tu boli rovnaké porasty ako sa nachádzali v okolitej podhorskej krajine. Po víchrici v roku 1915, ktorá všetky pôvodné porasty zdecimovala, však došlo k početným výsadbám smreka obyčajného na území celého predhoria. Výnimkou neboli ani plochy vtedajšieho kúpeľného parku v Tatranskej Lomnici. Kým centrálny park bol obnovovaný na umelecko-sadovníckych princípoch, ostatné plochy boli obnovené lesníckym spôsobom.

Súbežne so zásahmi do centrálného parku boli hneď v začiatkoch existencie kúpeľného parku realizované zásahy smerujúce k zvýšeniu atraktivity prostredia pre návštevníkov aj v jeho okrajových častiach. V severnej polohe bola v roku 1899 zriadená vodná plocha určená pre kúpanie a člnkovanie. V roku 1900 bol tiež v severnej časti postavený rímskokatolícky a v roku 1902 tamtiež evanjelický kostol. V južnej časti bola postavená železničná stanica, na parcelách podľa parcelačného plánu vzniklo niekoľko nových vĺ, pričom okolie všetkých stavieb bolo krajinársky upravované. V tomto štádiu výstavby tatransko-lomnickej vilovej osady a novozaloženého kúpeľného parku zasiahla

v roku 1915 celé územie víchrica. Dotkla sa temer všetkých porastov. Obnova sa sústredila len na porasty, keďže dispozičného usporiadania plôch sa kalamita nedotkla. Znova sa teda začalo v kúpeľnom parku vysádzať. Pri výsadbách sa v rozpore s pôvodnou druhovou skladbou prirodzene vyvinutou na tomto území pristúpilo k výraznej preferencii smreka obyčajného. Nárastom porastovej hmoty získal kúpeľný park výraz smrekovej monokultúry, aj keď vtrúsene sa v ňom objavili aj borovice limbové, smrekovce opadavé a aj listnaté dreviny domáceho pôvodu. Porastová štruktúra sa lesníckym spôsobom obnovy výrazne zahustila. Lesnícky spôsob obnovy však rešpektoval zástavbu v rovinatých polohách a uplatnil tu voľnejší spon výsadby, kým na svahoch bola výsadba zakladaná v hustejšom spon. Zároveň sa zachoval v kompaktnom lesnom poraste priehľad od hotela Lomnica ku Grandhotelu Praha. Tento priehľad bol najviac čitateľný v polovici 20. storočia, odvtedy však postupne zarastal a bez primeranej údržby zanikol v kompaktnom lesnom poraste na južnom svahu pod Grandhotelom. Celým územím preteká v trase nezmenený prírodný vodný tok, ktorého koryto je naturálne v súčasnosti s čiastočne zachovanými pobrežnými porastmi.

V dnešnej klasifikácii odlišný charakter má plocha zelene, ktorá svojím dispozičným usporiadaním nesie znaky sídelného parku. Bol však založený až v 2. polovici 20. storočia a súvisel s výstavbou nových objektov v juhovýchodnej časti sídla. Parková dispozícia má jednoduchú chodníkovú sieť, ktorá priečne pretína park v styku priečnic je väčšia spevnená plocha ako centrálna kompozičná plocha so skalkou a novodobými výsadbami. Priestorová porastová štruktúra však je bez zmeny ako v ostatných plochách zelene vysadených začiatkom 20. storočia. Tento park nemá historickú hodnotu ako centrálny park, ale svojím usporiadaním a vybavením sa odlišuje a tvorí istú samostatnú kategóriu na území pamiatkovej zóny.

Zásahy do porastovej štruktúry zmenili aj priestorové a plošné rozmiestnenie porastov. Toto rozmiestnenie funkčných plôch podľa spôsobu realizácie výsadby je doposiaľ zaznamenané v katastrálnej mape, kde sú v severnej časti pôvodného kúpeľného parku evidované parcely ako les a v južnej, západnej a juhozápadnej časti sú parcely evidované ako verejná zeleň. Len vo východnej časti kúpeľného parku ostala čistá výsadbami nedotknutá plocha, ktorá je dnes pomenovaná Slnecnou lúkou. Takto pretrvali porasty v kúpeľnom parku v princípe len s malými zmenami až do opätovnej kalamity v roku 2004, ktorá výrazným spôsobom zasiahla všetky smrekové monokultúrne porasty. Dnes sú ostatné plochy zelene s lesoparkom v bývalom kúpeľnom parku bez porastov, len ojedinelo sú situované riedke porastové skupiny, kde prevládajú borovice, brezy, smrekovce a poškodené smrek, ktoré zostali na stanovišti po poslednej kalamite.

Sadovnícke úpravy areálov

Z bývalého kúpeľného parku sa postupne spôsobom úprav vyčlenili plochy zelene v bezprostrednom okolí jednotlivých víl a ostatných stavieb. Postupne vznikli areály, vymedzené oplotením resp. kamennými múrmi, drevenými kladami, živými plotmi..., ktorých úprava okolia architektonických objektov je riešená ako sadovnícka, nie krajinná. Aj keď boli viac menej uplatnené dreviny domáceho pôvodu a stanovištne vhodné, predsa je práve v sadovníckych úpravách areálov sústredného najviac záhradníckeho rastlinného materiálu. Úpravy vymedzených areálov sú poznamenané nejednotným a nekonceptným riešením bez väzby na okolie, ale aj značnou dávkou ľudovej tvorivosti a romantických predstáv o tatranskej prírode. Veľkokapacitné zariadenia majú zvýšené nároky na plochy v ich bezprostrednom okolí, a preto ich úpravy pôsobia najviac negatívne. Takto tu pribudli tvarované živé ploty, terénne modelované skalky s trvankami, zahustené výsadby okrasných kríkov...

Sadovnícky a esteticky priaznivejšie pôsobia úpravy bezprostredného okolia stavieb, kde nie je oplotenie ani iné vymedzenie. Tieto sú redukované na nevyhnutné funkčné adaptovanie pre potreby užívateľov jednotlivých objektov.

Pre celý bývalý kúpeľný park sa pripravuje porastová obnova. Princípy obnovy budú vychádzať z jeho historického vývoja a budú rešpektovať tie vstupy v priebehu jeho existencie, ktoré ho ovplyvnili pozitívne a bude očistený od nekonceptných zásahov, ktoré sa negatívne dotkli jeho prírodnej podstaty, estetického stvárnenia a historickej a kompozičnej hodnoty všetko ako integrálnej súčasť pamiatkovej hodnoty.

Úprava Centrálného parku, realizovaná v zmysle schválenej projektovej dokumentácie obnovy nehnuteľnosti v pamiatkovom území, ktorá riešila celkovú revitalizáciu parku, jeho adaptáciu na terajšie požiadavky pasantov a zohľadnila aj požiadavky údržby a v nezanedbateľnej miere aj požiadavky starostlivosti o významné časti prírody a krajiny, bola ukončená v roku 2008.

Úpravy vymedzených areálov a bezprostredného okolia historických ale aj nových stavieb v pamiatkovom území sa budú riešiť samostatným správnym aktom pri stavebných obnovách exteriéru jednotlivých stavebných objektov alebo akomkoľvek inom zásahu do okolia stavby

Obnova ostatných plôch zelene s lesoparkom bude spresnená a odsúhlasená po schválení dokumentu o zónovaní významných častí prírody a krajiny (Spracovaný Správou TANAPu).

Celé územie Pamiatkovej zóny Tatranská Lomnica je zároveň časťou Tatranského národného parku a ochrannárske záujmy sa na tangovanej ploche prekrývajú a prelínajú. Pamiatkové územie je celé zaradené do zóny D. Zásady starostlivosti v zóne D vo všeobecnosti smerujú k neporušeniu charakteristických črt krajiny a k zachovaniu súčasného krajinného typu, ktorý spoluvytvára charakteristický vzhľad krajiny. Pre územie pamiatkovej zóny je uvedená zásada identická s pamiatkovou hodnotou systému zelene, a preto je pri špecifikovaní požiadaviek pre prítomnosť zelene na pamiatkovom území rešpektovaná.

B.1.11. Komunikácie, premostenia, oplotenia, prvky drobnej architektúry

Hlavné komunikácie na území PZ sú v súčasnosti asfaltové. Pôvodný povrch (Bethlenovej) promenády tvorilo mlato, prístupová komunikácia ku Grandhotelu Praha bola dláždená andezitovou kockou, na ktorú bola vyliatá asfaltová vrstva. Najlepšie zachovanou v celom rozsahu, s kvalitným povrchom zo žulovej kocky, je prístupová komunikácia k stanici lanovky vo východnej časti PZ, resp. v navrhovanom JV rozšírení PZ a parkovisko pri lanovke. Prepojovacia komunikácia medzi Grandhotelom Praha a stanicou lanovky je dláždená andezitovou kockou, zatiaľ bez nánosu nových vrstiev. Pre úpravu spevnených plôch terasy na južnej strane Grandhotela Praha bola použitá betónová kocka v sivom a bordovom farebnom odtieni.

Prístupové komunikácie do areálov objektov, resp. parkovacie plochy v areáloch objektov sú asfaltové, alebo dláždené betónovou kockou (napr. Vila Park), alebo vysypané kamennou drvou (napr. Hotel Slovan, Penzión Slniečny dom, Zbojnícka koliba).

Pre úpravu chodníkov na území PZ je použitý asfalt (v prípade prístupovej komunikácie k Vile Alpinka a Vile Slovakia, mlato a prírodný kameň v prípade chodníkov v centrálnom parku, pravouhlá betónová dlažba (v 3 rôznych veľkostiach, vzhľadovo príbuzná kamennej dlažbe) bola použitá pre dláždenie chodníka a rigolu pozdĺž promenády.

Premostenia na území PZ sú väčšinou súčasťou parkových úprav centrálného parku, alebo areálov objektov, ktorými preteká Hlboký potok. Vychádzajú z tradičnej materiálovej základne s požitím dreva a kovu. Nové premostenia v centrálnom parku vzhľadovo dokladujú obdobie vzniku. Pred Slniečným domom je drevené premostenie. Premostenie pred Kúpeľným domom – s historizujúcim zábradlím z betónu a kovu.

Staršie premostenia potoka Malá voda (tvorí južnú hranicu PZ) sú železobetónové s jednoduchým kovovým zábradlím (napr. pri predajni ÚLUV).

Oplotenie nie je typickým na území PZ, napriek tomu majú niektoré vilové objekty vymedzené svoje areály. Oplotenie je väčšinou jednoduché drevené.

Prvky drobnej architektúry

Na území centrálného parku boli pri poslednej rekonštrukcii osadené typové prvky (koše, lavičky). V ostatnej časti PZ sú osadené staršie lavičky a koše navrhnuté pre celé územie Vysokých Tatier, opäť v kombinácii dreva a kovu. Pri stanici TEŽ možno ešte nájsť staršie lavičky, ktoré sú pravdepodobne totožné s lavičkami zobrazenými na historickej fotodokumentácii, viď. titulná strana zásad.

Osvetľovacie telesá na území parku sú v celom rozsahu novodobé. Pútače, reklamné a informačné tabule sú rôznorodé, situované väčšinou v zelených plochách, v okrajových častiach parku, pri autobusovej stanici, pri prístupových trasách k jednotlivým objektom. Najčastejšie použitým materiálom je drevo a kov.

B.2. Pamiatky histórie, ktoré sa viažu k pamiatkovému územiu (osobnosti, historické udalosti) – génus loci

So vznikom sídla je spojených viacero osobností predovšetkým Rakúsko-uhorskej histórie, politikov, architektov:

Gróf András Bethlen (1847-1898)- Minister pôdohospodárstva Rakúsko – uhorskej monarchie - zaslúžil sa o vznik osady – bola podľa neho pomenovaná promenáda

Goedeon Majunke – spišsko-sobotský architekt, autor viacerých objektov v Tatrách; V Tatranskej Lomnici projektoval Hotel Lomnica, objekty Rímskokatolíckeho a Evanjelického kostola

Grófká Katarína a Jolana Pejacsevichové – vlastnili jedno z prvých letovísk v osade z roku 1893 - dnešný penzión Bělín, finančne prispeli na stavbu evanjelického kostolíka z roku 1902 (z textu na mramorovej nápisovej doske v interiéri kostola)

Barónka Agáta Orczy – šomod'ská veľkostatkárka – vlastnila letohrádok z roku 1893 – dnešná vila Alpinka

Barón Béla Liphay – štátny tajomník – vlastnil letohrádok z roku 1893 – dnešná zotavovňa Janka Jesenského, bolo podľa neho nazvané aj umelo vytvorené jazierko v severnej časti osady

František Fabíni – kuriálny sudca – vlastnil vilu z roku 1893

Arcikňažná Mária Terézia – dnešná Cesta slobody pôvodne niesla jej meno

Viliam Rupert – budapeštiansky architekt – autor projektu Kúpeľného domu

Quido Hepfner – budapeštiansky architekt – autor luxusného Grandhotela Praha a Grandhotelov v Starom Smokovci, na Štrbskom plese a ďalších stavieb v Tatrách

Obdivovanou časťou parku bol pamätník s bronzovou bustou spišského župana Zena Csákyho, ktorý zanikol po roku 1945.

B.3. Vodné plochy a toky v pamiatkovej území a iné významné prírodné prvky

V roku 1899 vytvorené umelé jazierko (Liptayovo jazierko) v SZ-časti PZ, v minulosti aj dnes poskytuje možnosť člnkovania, v zime korčuľovania, dáva priestor na organizovanie rôznych spoločenských akcií vo voľnej prírode.

Územím PZ pretekajú dva menšie vodné toky - severný (Hlboký potok) vstupuje do PZ v SZ časti (nad jazierkom) a tečie smerom na JV. Pozdĺž neho bola vytvorená promenáda. Južný potok, s názvom Malá voda sa zlieva s Hlbokým potokom juhovýchodne od PZ (v blízkosti NKP Vila Széchényi). Pozdĺž potoka Malá voda je vedená väčšia časť južnej hranice PZ.

B.4. Zoznam miestne zaužívaných názvov častí územia:

1. Slnčná lúka – pod Grand hotelom Praha, využívaná
2. Promenáda grófa Bethlena – niesla meno iniciátora založenia Tatranskej Lomnice
3. Liptayovo jazierko
4. Kúpeľný park – zaužívaný názov parku vo väzbe na Kúpeľný dom

C. Vyhodnotenie pamiatkových hodnôt územia

Pamiatková zóna Tatranská Lomnica je jediným pamiatkovo chráneným územím v lokalite Vysokých Tatier, špecifickým z hľadiska vzniku ako aj vývoja. Ako jediné na území Tatier bolo cielene založené na základe vopred naplánovanej koncepcie/parcelácie s cieľom vybudovania vilovej klimatickej osady. Aj keď zmenami spoločenských a následne vlastníckych vzťahov došlo aj k zmene využitia a ďalšieho stavebného smerovania územia, avšak s rešpektovaním základnej komunikačnej osnovy a dominantného prírodného prostredia.

Predmetom ochrany je celé vyvinuté územie, jeho pôdorys, čiastočne parcelácia, jeho prírodno – krajinárske prostredie, hodnotná objektová skladba územia charakterizovaná predovšetkým secesnými stavbami z konca 19. a začiatku 20. stor. a funkcionalistickou architektúrou.

V rámci historickej štruktúry PZ je potrebné zachovať:

- historické komunikačné osi (Cesta slobody, (Bethlenova) promenáda, vstupná komunikácia od železničnej stanice, prístupová komunikácia ku Grandhotelu Praha

a smerom k Zore, prístupová komunikácia k lanovke aj so súčasnou povrchovou úpravou

- zachovať historický park, jeho plošné vymedzenie, funkciu oddychovej zóny, s doplnkovým využitím pre komorné kultúrne podujatia
- zachovať solitérny spôsob zástavby s okolitým prírodným prostredím
- zachovať hranice historických parciel č. 13, 16, 17, 62 (vid'. výkres č. 1 a 2)
- zachovať dominantné postavenie Grandhotela Praha, Kúpeľného domu, Hotela, Lomnica a Hotela Sorea –Morava
- zachovať a rehabilitovať juhovýchodné predpolie Grandhotela – Slnecnú lúku, a juhovýchodné predpolie Hotela Sorea Morava - nazývané „zóna ticha“
- zachovať a regenerovať hodnotnú objektovú skladbu územia, tvorenú národnými kultúrnymi pamiatkami a objektmi s pamiatkovými hodnotami, vrátane ich hodnotných umelecko – historických prvkov.
- zachovať vonkajší obraz sídla s dominantným prírodno – krajinným rámcom, bez ďalších výškových dominant.
- zachovať významné diaľkové pohľady z pamiatkového územia na krajinný obraz P1 – P4 (vid'. výkres č. 8, foto č. 23 - 26)
- zachovať významné pohľady v interiéri pamiatkového územia P5 – P7, (vid'. výkres č. 8, foto č. 27 - 30)
- zachovať a výrazne nemeniť priebeh vodných tokov v území
- zachovať historickú vodnú plochu (Liptayovo jazierko – dnes Relax park Jazierko), aktivizovať jej celoročné využitie
- v maximálnej možnej miere zachovať rozsah plôch zelene v území
- regenerovať priestor autobusovej stanice a bobovej dráhy
- nová výstavba v pamiatkovom území by mala byť situovaná prednostne na mieste zaniknutých stavieb, zástavbu mimo týchto plôch minimalizovať, obmedziť. Novostavby situovať len na vymedzených rezervných plochách pri rešpektovaní princípu centrálného solitérneho situovania na parcele a mierky vilovej zástavby z konca 19., resp. začiatku 20. storočia.

Archeologické nálezy a náleziska predstavujú špecifický typ pamiatok hmotnej kultúry dokladajúce vývoj materiálnej kultúry od praveku po súčasnosť. Podľa pamiatkového zákona je archeologický nález definovaný ako hnutelná vec alebo nehnuteľná vec, ktorá je dokladom o živote človeka a o jeho činnosti od najstarších dôb až do novoveku a spravidla sa našla alebo sa nachádza v zemi, na jeho povrchu alebo vo vode. Archeologické nálezisko je topograficky vymedzené územie s odkrytými alebo neodkrytými archeologickými nálezmi v pôvodných nálezových súvislostiach. V zmysle týchto definícií je celé územie PZ archeologickou lokalitou s archeologickými nálezmi. Podľa § 41, ods. 1 archeologické náleziská eviduje archeologický ústav v Centrálnnej evidencii archeologických nálezísk SR. Okrem evidovaných archeologických nálezísk je potrebné považovať za územie s archeologickými nálezmi všetky parcely územia PZ ako celku, kde je istá pravdepodobnosť výskytu doteraz neznámych archeologických nálezov. Ich záchrana je podmienená dodržiavaním platnej legislatívy.

Odôvodnenie navrhovaného rozšírenia PZ:

Na východnej strane PZ je rozšírenie územia navrhované s cieľom kompaktného začlenenia prístupovej komunikácie k lanovke (z dôvodu historického a funkčného).

Navrhnuté rozšírenie územia PZ na južnej strane je navrhované z dôvodu zabezpečenia nástupu do PZ od železničnej stanice a reguláciu stavebnej činnosti vo vzťahu k Hotelu Lomnica, resp. kvôli nelogickému odčleneniu časti parku pod autobusovou stanicou.

D. Prílohy

Tabuľkové prílohy:

Tabuľky objektov na území Pamiatkovej zóny so základnými charakteristikami:

Tabuľka č. 1 - NKP v Pamiatkovej zóne Vysoké Tatry – Tatranská Lomnica

Tabuľka č. 2 - NKP v katastrálnom území Tatranskej Lomnice

Tabuľka č. 3 - Nehnutelnosti s pamiatkovou hodnotou na území pamiatkovej zóny
- Nehnutelnosti na území pamiatkovej zóny vytipované na zápis do ÚZPF

Tabuľka č. 4 - Nehnutelnosti s pamiatkovou hodnotou na území navrhovaného rozšírenia pamiatkovej zóny

Tabuľka č. 5 - Nehnutelnosti na území pamiatkovej zóny rešpektujúce pamiatkové hodnoty územia

Tabuľka č. 6 - Nehnutelnosti na území navrhovaného rozšírenia pamiatkovej zóny rešpektujúce pamiatkové hodnoty územia

Tabuľka č. 7 - Ostatné objekty na území pamiatkovej zóny

Tabuľka č. 8 - Ostatné objekty na území navrhovaného rozšírenia pamiatkovej zóny

Tabuľka č. 9 - Nehnutelnosti na území pamiatkovej zóny nerešpektujúce pamiatkové hodnoty územia

Schémy :

- Schéma č. 1
- Schéma č. 2

Evidenčné listy objektov NKP a nehnuteľností v pamiatkovom území

Evidenčné listy sú vyhotovené tabuľkovou formou, ktorá okrem základnej textovej charakteristiky obsahuje aj aktuálnu fotodokumentáciu jednotlivých objektov. Snímky boli vyhotovené digitálnou formou a sú archivované na CD-nosiči v Archíve PÚ SR Bratislava.

Grafická dokumentácia

Historická mapy

Výkres č. 1 - Plán parcelácie z roku 1896 - z archívu ŠL – TANAP-u

Výkres č. 2 - Plán parcelácie – úprava pravdepodobne z 2. desaťročia 20.str. (medzi rokom 1914 – 1920)- z archívu ŠL – TANAP-u

Výkres č. 3 - Turistická mapa Vysokých Tatier v mierke 1 : 50 000 z 1. ¼ 20. storočia, Turistik u.Alpinismus, Kesmark Budapest - z archívu ŠL – TANAP-u

Výkres č. 4 – Mapový podklad z roku 1931 v mierke 1 : 2880 – z Správa ŠL – TANAP-u

Aktuálne mapové podklady

Výkres č. 5 – Výkres širších vzťahov 1 – z www.vysoketatry.com

Výkres č. 6 – Výkres širších vzťahov 2 – Kópia z Podrobnej turistickej mapy Vysoké Tatry (VKÚ Harmanec, 2005), M : 25 000

Výkres č. 7 - Analýza stavebného vývoja územia

Výkres č. 8 - Rozbor pamiatkových hodnôt územia a zásady ochrany pamiatkového územia, M 1 : 1000

Výkres č. 9 - Ortofotomapa územia

Fotodokumentácia

Fotografická dokumentácia tvorí samostatnú prílohu. Snímky boli vyhotovené digitálnou formou a sú archivované na CD-nosiči s označením DF-87 v Archíve PÚ SR Bratislava a v archíve Krajského pamiatkového úradu Prešov na pracovisku v Poprade – Spišskej Sobote.

Zoznam fotodokumentácie:

Na titulnej strane Textovej časti: Letecký pohľad na Tatranskú Lomnicu

Na titulnej strane časti Fotodokumentácia:

Prvé vily Tatranskej Lomnice - historické zobrazenie z konca 19. storočia (1899), zľava doprava (súčasný názvy objektov) Vila Alpínka (bývalá vila barónky Orczyovej), Zotavovňa J. Jesenského (bývalá Liptayova vila), penzión Bělín (letovisko grófy Pejacsevichovej bez prístavby). V popredí cesta Márie Terézie – dnešná Cesta slobody.

(Ján Gašpar, „TATRY – Staré pohľadnice rozprávajú“, Nakladateľstvo Region Poprad, s.r.o., 2002)

1. Pohľad SV na Hotel Lomnica (z Kúpeľného parku) - stav pred rokom 1918
(Zo súkromnej zbierky autora Aktualizačného listu NKP Mgr. Maroša Semančíka)
2. Stanovisko fiakov pri Hoteli Lomnica (rok 1908)
(Ján Gašpar, „TATRY – Staré pohľadnice rozprávajú“, Nakladateľstvo Region Poprad, s.r.o., 2002)
3. Pohľad JV na PZ z hlavnej komunikácie z Veľkej Lomnice - 2006
4. Pohľad JV z Cesty slobody do priestoru východnej vstupnej trasy do parku - 2006
5. Pohľad JV z hlavnej komunikácie z Veľkej Lomnice v napojení na Cestu Slobody v pohľade s Grandhotelom Praha, bobovou dráhou a Lomnickým a Kežmarským štítom - 2006
6. Pohľad J na priestor bobovej dráhy - 5/2008
7. Pohľad J na priestor autobusovej stanice s parkovacími plochami - 2006
8. Pohľad JV na priestor autobusovej stanice s parkovacími plochami - 2006
9. Pohľad JZ do priestoru koľajiska - 2006
10. Pohľad J z južnej časti navrhovaného rozšírenia PZ – z prístupovej komunikácie k Stanici ŽSR na Hotel Lomnica, Kúpeľný dom a Grandhotel Praha - 2006
11. Pohľad JZ vľavo na vilu grófiok Pejacsevichových (dnes Penzión Bělín), vpravo dole Fabinyho vila (dnes Vila Limba), vpravo hore Grandhotel – pohľadnica z roku 1912
(Ján Gašpar, „TATRY – Staré pohľadnice rozprávajú“, Nakladateľstvo Region Poprad, s.r.o., 2002)
12. Pohľad JZ – prístupová komunikácia k Vile Limba (vzadu zeleňou prekrytý Grandhotel Praha – 2006
13. Pohľad S z centrálného parku na Hotel Lomnica – stav v roku 2006
14. Pohľad JV na Penzión Bělín od Kúpeľného domu, v pozadí s panorámou hlavného hrebeňa Tatier - 2006

15. Pohľad JV od Vily Park do priestoru medzi objektom Vila Slovakia (vľavo) a Vilou Alpinka – 5/2008
16. Pohľad SZ do priestoru medzi objektom Vila Slovakia a Vilou Alpinka – 5/2008
17. Pohľad JV na „Zónu ticha“ pod Hotelom Sorea Morava - 5/2008
18. Pohľad SV z prístupovej komunikácie ku Grandhotelu na Rímskokatolícky kostolík a Hotel Slovan - 2006
19. Liptayovo jazierko (dnes Relax park Jazierko) – pohľadnica z roku 1918
(Ján Gašpar, „TATRY – Staré pohľadnice rozprávajú“, Nakladateľstvo Region Poprad, s.r.o., 2002)
20. Relax park Jazierko (Liptayovo jazierko) v SZ časti PZ - stav v roku 2006
21. Vstup do Relax Parku Jazierko (Liptayovo jazierko) v SZ časti PZ - 2006
22. Pohľad J na objekt pri Relax Parku Jazierko (Liptayovo jazierko) - 2006
23. P1 – Diaľkový pohľad z interiéru PZ na krajinný obraz - pohľad JV na Hotel Sorea Morava (Zotavovňa Morava) v pozadí s panorámou hlavného hrebeňa Tatier - 5/2008
24. P2 – Diaľkový pohľad z interiéru PZ na krajinný obraz - pohľad JV z (Bethlenovej) promenády na rímskokatolícky kostolík a evanjelický kostolík – 2006
25. P3 – Diaľkový pohľad z interiéru PZ na krajinný obraz - pohľad JV na svah s bobovou dráhou pod Grandhotelom Praha - v pozadí Lomnický a Kežmarský štít – 2006
26. P4 – Diaľkový pohľad z interiéru navrhovaného rozšírenia PZ na krajinný obraz - pohľad JV z parku pod autobusovou stanicou na Hotel Lomnica s panorámou hlavného hrebeňa Tatier
27. P5 - JZ nástup ku Kúpeľnému domu v smere od Hotela Lomnica
28. Pohľad z Kúpeľného parku na Kúpeľný dom a Grandhotel Praha
(Ivan Bohuš, „OD OHNÍSK A KOLÍB PO TATRANSKÉ OSADY“, vydavateľstvo I&B, Ivan Bohuš, Tatranská Lomnica, 2004)
29. P6 - významný pohľad v interiéri sídla - pohľad JZ na hotel Lomnica – stav v roku 2006
30. P7 - významný pohľad v interiéri sídla - pohľad J na Grandhotel Praha zo zhromažďovacej plochy v centrálnom parku – 5/2008
31. P8 – diaľkový pohľad na z doliny Skalnatého plesa na vonkajší obraz PZ - 12/2007
32. Diaľkový pohľad JZ z Cesty slobody v úrovni strediska Na Jamách v pohľade s Grandhotelom Praha
33. R1 – rezervná plocha po staršej zaniknutej zástavbe pri Hoteli Lomnica – pohľad JV 5/2008
34. R2 – rezervná plocha po staršej zaniknutej zástavbe pri Kúpeľnom dome – pohľad Z 5/2008
35. R3 – rezervná plocha pri Vile Alpinka – pohľad V - 5/2008
36. R4 - rezervná plocha medzi predajňou Vilou Park a Vilou Alpinka – pohľad JV-5/2008
37. R7 – rezervná plocha medzi predajňou ÚĽUV a Vilou Slovakia – pohľad V - 5/2008
38. R6 – rezervná plocha východne pod Horcom – pohľad Z
39. R5 – rezervná plocha medzi Vilou Zorka, resp. penziónom Zora a jazierkom – pohľad SV - 6/2006
40. R8 – rezervná plocha JV nad bobovou dráhou – pohľad JZ - 2006
41. Vila Práca verzus Hotel Slovan – pohľad Z -10/2006
42. Vila Jelena verzus Hotel Sorea Morava – pohľad JZ - 6/2006
43. Vila Jelena, Stará Morava verzus Hotel Sorea Morava – pohľad J -10/2006
44. Stará Morava verzus garáže a Hotel Slovan – pohľad JZ - 1/2008
45. Vila Zorka verzus Penzión Zora – pohľad SV - 1/2008
46. Vila Stále zdravie verzus Apartmánový komplex – pohľad JZ - 6/2006

47. Pohľad JV na stanicu lanovky krátko po dokončení v roku 1938
(Ján Gašpar, „TATRY – Staré pohľadnice rozprávajú“, Nakladateľstvo Region Poprad, s.r.o., 2002)
48. Stanica lanovky - pohľad V – 2006
49. Pohľad JV na Grandhotel Praha – kolorovaná pohľadnica z roku 1907
(Ján Gašpar, „TATRY – Staré pohľadnice rozprávajú“, Nakladateľstvo Region Poprad, s.r.o., 2002)
50. Grandhotel Praha - Pohľad JZ - stav v roku 2006
51. Pohľad JV na promenádu s Rímskokatolíckym a Evanjelickým kostolíkom – kolorovaná pohľadnica z r. 1911
(Ján Gašpar, „TATRY – Staré pohľadnice rozprávajú“, Nakladateľstvo Region Poprad, s.r.o., 2002)
52. Evanjelický kostol - pohľad J – 2006
53. Zotavovňa J. Jesenského - pohľad J – 2006
54. Zotavovňa J. Jesenského - pohľad SZ - 2006
55. Zotavovňa J. Jesenského - pohľad SV – 2006
56. Pohľad SV na Zotavovňu Morava – pohľadnica z roku 1933
(Ján Gašpar, „TATRY – Staré pohľadnice rozprávajú“, Nakladateľstvo Region Poprad, s.r.o., 2002)
57. Hotel Sorea Morava - pohľad SV – 5/2008
58. Pohľad JV na Vilu Alpinka – pohľadnica z roku 1901
(Ján Gašpar, „TATRY – Staré pohľadnice rozprávajú“, Nakladateľstvo Region Poprad, s.r.o., 2002)
59. Vila Alpinka - Pohľad J – 2006
60. Pohľad JZ na Kúpeľný dom – pohľadnica z roku 1988
(Ján Gašpar, „TATRY – Staré pohľadnice rozprávajú“, Nakladateľstvo Region Poprad, s.r.o., 2002)
61. Kúpeľný dom - pohľad JZ – stav v roku 2008
62. Kúpeľný dom - pohľad SZ – stav v roku 2006
63. Pohľad SZ na Hotel Lomnica – stav z konca 19. storočia
(Ján Gašpar, „TATRY – Staré pohľadnice rozprávajú“, Nakladateľstvo Region Poprad, s.r.o., 2002)
64. Hotel Lomnica - pohľad Z - 2006
65. Pohľad J-JV na Stanicu TEŽ – pohľadnica z roku 1919 (vpravo Hotel Lomnica)
(Ján Gašpar, „TATRY – Staré pohľadnice rozprávajú“, Nakladateľstvo Region Poprad, s.r.o., 2002)
66. Stanica TEŽ – pohľad JV – 2006
67. Pohľad SV na Vilu Stále zdravie – pohľadnica zo začiatku 20. str. (zo súkromnej zbierky Ing. arch. Tomáša Bujnu)
68. Vila Stále zdravie - pohľad SV – 5/2008
69. Pohľad V na Vilu Stále zdravie – pohľadnica zo začiatku 20. str.
(zo súkromnej zbierky Ing. arch. Tomáša Bujnu)
70. Vila Stále zdravie - pohľad V – 5/2008
71. Pohľad JZ na Vilu Pejacsevichových - pohľadnica z roku 1912 (vpravo Vila Limba a Grandhotel Praha)
(Ján Gašpar, „TATRY – Staré pohľadnice rozprávajú“, Nakladateľstvo Region Poprad, s.r.o., 2002)
72. Penzión Bělín - pohľad južný s prístavbou z roku 1931 – 2006
73. Hospodárske zázemie Zotavovne J. Jesenského - pohľad JV – 2006
74. 12a - Garáže - pohľad Z - 2006
75. 12c – Hospodárska stavba - pohľad J - 2006
76. Rímskokatolícky kostol - pohľad JZ s prístavbou z roku 1969 - stav v roku 2006
77. Vila Práca - pohľad JZ – 2006
78. Vila Práca - pohľad JV – 2006
79. Vila Práca - pohľad S - 2006
80. Stará Morava - pohľad V - pohľadnica z roku 1928
(Ján Gašpar, „TATRY – Staré pohľadnice rozprávajú“, Nakladateľstvo Region Poprad, s.r.o., 2002)
81. Stará Morava - pohľad JV – 2008
82. Stará Morava - pohľad Z – 2007
83. Pohľad JV? Na Vilu Jelena – pohľadnica z roku 1928
(Ján Gašpar, „TATRY – Staré pohľadnice rozprávajú“, Nakladateľstvo Region Poprad, s.r.o., 2002)
84. Vila Jelena - pohľad J – 2006

- 85.** Pohľad JV na Vilu Zorka – pohľadnica z roku 1905
(Ján Gašpar, „TATRY – Staré pohľadnice rozprávajú“, Nakladateľstvo Region Poprad, s.r.o., 2002)
- 86.** Vila Zorka - pohľad V – 2006
- 87.** Pohľad SZ na Kuzmann bazár – pohľadnica z roku 1904
(Ján Gašpar, „TATRY – Staré pohľadnice rozprávajú“, Nakladateľstvo Region Poprad, s.r.o., 2002)
- 88.** Hotel Tatry - Pohľad SZ – 2006
- 89.** Hotel Tatry - Pohľad J – 2006
- 90.** Pohľad SZ na Lomničku – pohľadnica z roku 1919
(Ján Gašpar, „TATRY – Staré pohľadnice rozprávajú“, Nakladateľstvo Region Poprad, s.r.o., 2002)
- 91.** Lomnička - pohľad JZ – 2006
- 92.** Pohľad JZ na objekt železničnej stanice – pohľadnica z roku 1898 (vľavo vzadu Hotel Lomnica a Kúpeľný dom)
(Ján Gašpar, „TATRY – Staré pohľadnice rozprávajú“, Nakladateľstvo Region Poprad, s.r.o., 2002)
- 93.** Stanica železničná ŽSR - pohľad SZ – 2006
- 94.** Pohľad JV? na objekt na mieste Penziónu Slalom – pohľadnica z roku 1932
(Ján Gašpar, „TATRY – Staré pohľadnice rozprávajú“, Nakladateľstvo Region Poprad, s.r.o., 2002)
- 95.** Penzión Slalom - pohľad J – 2006
- 96.** Pohľad JZ na Fabinyho vilu - výrez z pohľadnice z roku 1912 (vzadu Grand Hotel Praha)
(Ján Gašpar, „TATRY – Staré pohľadnice rozprávajú“, Nakladateľstvo Region Poprad, s.r.o., 2002)
- 97.** Vila Limba - pohľad J – na mieste Fabinyho vily - 2006
- 98.** Zbojnícka koliba - pohľad JV – 2006
- 99.** Vila Gerevich – pohľadnica z roku 1899
(Ján Gašpar, „TATRY – Staré pohľadnice rozprávajú“, Nakladateľstvo Region Poprad, s.r.o., 2002)
- 100.** Tri Duby pred požiarom - pohľadnica z roku 1932
(Ján Gašpar, „TATRY – Staré pohľadnice rozprávajú“, Nakladateľstvo Region Poprad, s.r.o., 2002)
- 101.** Tri Duby - pohľad JV – 2006
- 102.** Penzión Horec - pohľad JZ - 2006
- 103.** Vila Slovakia - pohľad J – 2006
- 104.** Predajňa ÚLUV - pohľad JV – 2006
- 105.** Vila Park - pohľad S – 2006
- 106.** Stánky - pohľad JZ – 2006
- 107.** Kvetinárstvo - pohľad J – 2006
- 108.** Klenoty - pohľad V – 2006
- 109.** Požiarna zbrojnica - pohľad JZ – 2006
- 110.** Bufet Veronika - pohľad SZ – 2006
- 111.** Reštaurácia - pohľad S – 2006
- 112.** Hotel Slovan - pohľad SZ – 2006
- 113.** Penzión Zora - pohľad SV- 2006
- 114.** Slniečny dom - pohľad JV - 2006
- 115.** Garáže - pohľad Z – 2006
- 116.** Pohľad JV na tenisovú halu - 2008
- 117.** Apartmánový komplex - pohľad JZ - 2006
- 118.** Pohľad JV na apartmány - 2006
- 119.** Pohľad J na tenisovú halu

Tab. 1) NKP v Pamiatkovej zóne Vysoké Tatry – Tatranská Lomnica

Č. na výkr.	Súčasný názov	Starý názov	Č. ÚZPF	Parc.č.	Súp. číslo	Obdobie vzniku	Autor	Prevládajúci sloh	Stavebno tech.stav	Súčasná funkčné využitie
1	Stanica lanovky		3850/1	407	1	1937	Dušan Jurkovič	funkcionalizmus	vyhovujúci	bez využitia
2	Grandhotel Praha (od r. 1919)	Palace, Palota - szalloda	3855/0	14/1	3(8)	1905	Quido Hoepfner Gyori	secesia	dobry nová prístavba	hotel
3	Evanjelický kostol a.v.		3856/0	55	9	1902	Gedeon Majunke	novorománsky sloh	dobry	
4	Zotavovňa J.Jesenského	Liptayova vila	3859/0	7	48	1893-95		secesia	narušený	detská zotavovňa
5	Hotel Sorea Morava	Zotavovňa Morava	3858/0	42	42	1930-32	Bohuslav Fuchs	funkcionalizmus	v obnove	hotel
6	Vila Alpinka	Vila barónky Orczyovej	3857/0	30/1-3	38	1893		secesia	vyhovujúci	bývanie
7	Kúpeľný dom		3860/0	17	52	1894-96	Viliam Ruppert	eklektizmus	dezolátny, v obnove	bez využitia
8	Hotel Lomnica	Tatra-Lomnicz szalloda	3862/0	230/1	92	1893	Gedeon Majunke	eklektizmus	narušený, v obnove	bez využitia
9	Stanica železničná	TEZ	3864/0	403	95	20.r.20.str.		eklektizmus	dobry	

Tab. 2) NKP v katastrálnom území Tatranskej Lomnice

Č.na výkr.	Súčasný názov	Starý názov	Č. ÚZPF	Parc.č.	Súp. číslo	Obdobie vzniku	Autor	Prevládajúci sloh	Stavebno tech.stav	Funkčné využitie
	Stanica lanovky Štart		3850/2 (3851/0)	445	2	1937	Dušan Jurkovič	funkcionalizmus		
	Stanica lanovky Encián Skalnaté pleso		3850/3 (3852)	445?	3	1937	Dušan Jurkovič + zmeny počas výstavby	funkcionalizmus		
	Stanica lanovky Lomnický štít		3850/4 (3854)	407?	4	1940	Dušan Jurkovič	funkcionalizmus		
	Hvezdáreň Skalnaté pleso		3853/0	407?	154	1943	F. Bednárik V. Houdek (staviteľ Šašinka)	funkcionalizmus		
40	Vila Sechényi		3861/0	240	85	1913-14(15)		neogotika		

**Tab. 3) Nehnuteľnosti s pamiatkovou hodnotou na území pamiatkovej zóny
Nehnuteľnosti na území pamiatkovej zóny vytipované na zápis do ÚZPF**

Č.na výkr.	Súčasný názov	Starý názov	Výtipované na zápis	Parc.č.	Súp. číslo	Obdobie vzniku	Autor Staviteľ	Prevládajúci sloh	Stavebno tech.stav	Funkčné využitie
10	Víla Stále zdravie	investor Rosch, neskôr Glosz (Klöss)		41	39	1914		secesia prestavba v r.1929	vyhovujúci	bývanie
11	Penzión Bělín + prístavba	Víla grófký Pejacsevichovej Víla Dr. Bělina		9/2 9/1	50	1893 1931		tirolský štýl funkcionalizmus	vyhovujúci	penzión
12a	kuchyňa, jedáľň, spojovacia chodba pri Zotavovni J. Jesenského -	Býv. hosp. stavba		8	48	Koniec 19. str.	Staviteľ Šašinka	secesia	prestavaná v r.1967 po obnove	zázemie zotavovne
13	Rímskokatolícky kostol mladšia prístavba	Nanebovznesenia Panny Márie		1	47	1900	Gedeon Majunke	secesia	dobry	
14	Víla Práca	Víla JuDr. Laszlo Magyar	ANO	52	45	1894		novodobá arch. secesia	narušený strecha upravená v 80. rokoch	bývanie
15	Stará Morava + prístavba	Víla grófký Zchyovej Morava I (po r.1921?)	ANO	44	44	1909	Lórant Balog-Almasi	secesia?	narušený	bývanie
16	Víla Jelena	Letovisko grófký Dessewffyovej Morava II	ANO	43	43	pred r. 1908		secesia	narušený	bývanie
17	Víla Zorka	Haberemova víla Víla Reich(1918)		60	10	1900(3)		secesia	po obnove	bývanie
18	Hotel Tatry + prístavba	Kuszmam bazár		25	53	1896, 1904 prístavba z roku 1995		secesia	dobry	ubytovanie

Tab. 4) Nehnuteľnosti s pamiatkovou hodnotou na území navrhovaného rozšírenia pamiatkovej zóny

Č. na výkr.	Súčasný názov	Starý názov	Výtipované na zápis	Parc. č.	Súp. číslo	Obdobie vzniku	Autor Staviteľ	Prevládajúci sloh	Stavebno tech.stav	Funkčné využitie
19	Lomnička	(Kis Lomnicz)		222/2	91	1914?		secesia	dobrý	bývanie
20	Stanica železničná			404/1	120	1895		secesia	výhovujúci	Stanica ŽSR

Tab. 5) Nehnuteľnosti na území pamiatkovej zóny rešpektujúce pamiatkové hodnoty územia

Č. na výkr.	Súčasný názov	Starý názov	Výtipované na zápis	Parc. č.	Súp. číslo	Obdobie vzniku	Autor Staviteľ	Prevládajúci sloh	Stavebno tech.stav	Funkčné využitie
21	Penzión Slalom	letovisko rodiny Cornideszovej, Turistický domov		140/1	94	1894 pred 1. svet. vojnou		novodobá architektúra	úplne prestavaný v roku 2003	ubytovanie, stravovanie
22	Víla Limba	Fabinyho víla		12	51	1893 novostavba zo začiatku 21. storočia	Ing.arch. Kruliac	architektúra inšpirovaná staršou stavbou	dobrý	bývanie
23	Zbojnícka kolíba	pravdepodobne na mieste staršej vili		13/3	194	Posledná štvrtina 20. str.		novodobá architektúra	dobrý	stavovanie

Tab. 6) Nehnuteľnosti na území navrhovaného rozšírenia pamiatkovej zóny rešpektujúce pamiatkové hodnoty územia

Č. na výkr.	Súčasný názov	Starý názov	Výtipované na zápis	Parc. č.	Súp. číslo	Obdobie vzniku	Autor Staviteľ	Prevládajúci sloh	Stavebno tech.stav	Funkčné využitie
24	Penzión Tri duby	Víla		24/1	54	1896 vyhorel		secesia prestavaný v 40. rokoch 20. str.	výhovujúci	bývanie

Tab. 7) Ostatné objekty v pamiatkovej zóne

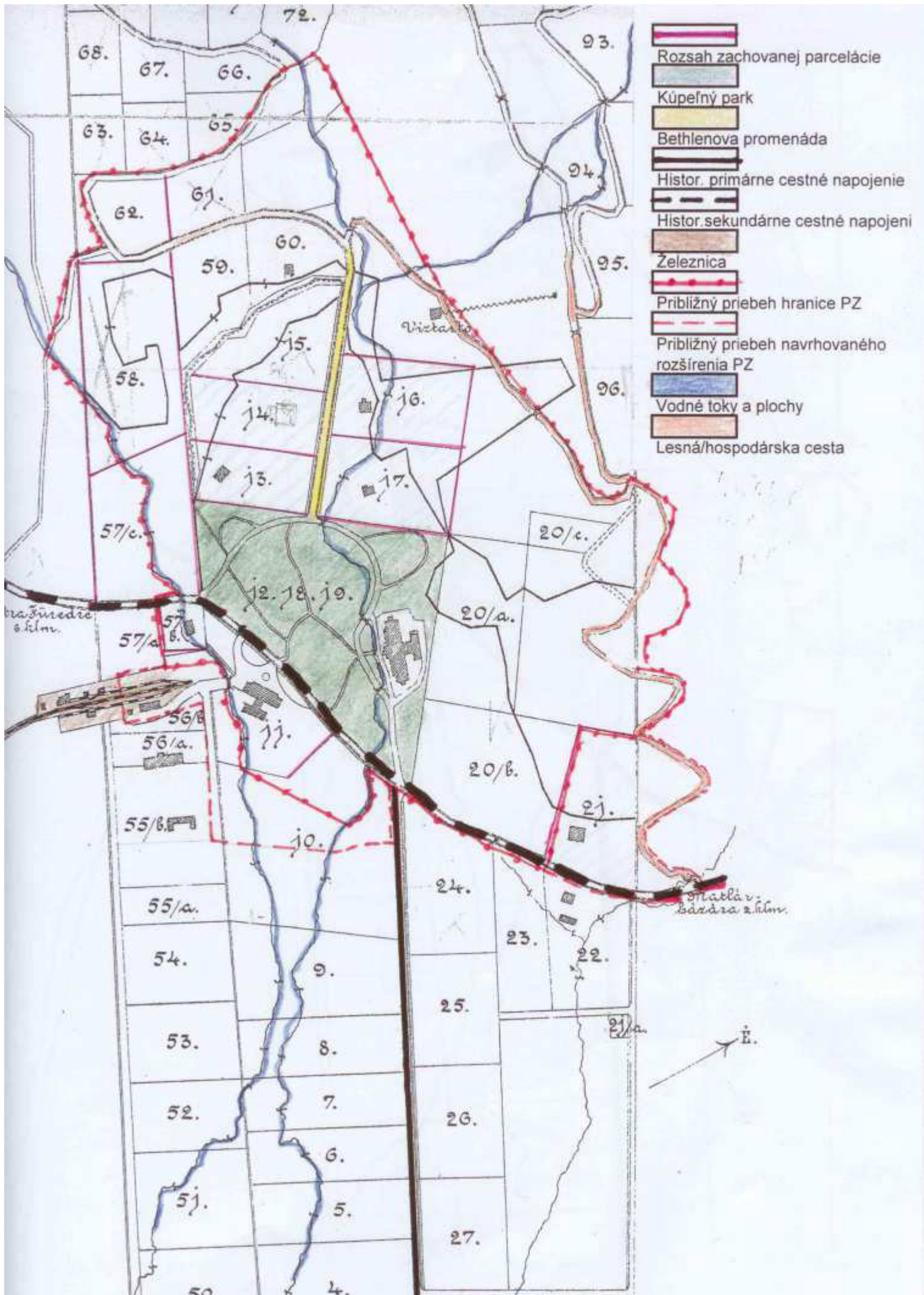
Č.na Výkr	Súčasný názov	Starý názov	Parc.č.	Súp. číslo	Obdobie vzniku	Autor Staviteľ	Prevládajúci sloh	Stavebno tech.stav	Funkčné využitie
12b	Zotavovňa J.Jesenského - 3 garáže		5/4,5/5 5/6	307 308 309				dobrý	garážovanie
12c	Zotavovňa J.Jesenského - hospodársky objekt		5/3					vyhovujúci	
25	Penzión Horec		62/3	41	1972		novodobá architektúra	vyhovujúci	ubytovanie
26	Víla Slovakia (Zámoček)	Medrického víla	31	35	1940?		funkcionalizmus prestavaná koncom 20. str. Architektúra 60. rokov	narušený	bez využitia
27	Predajňa ULUV		32/2	36	1960			dobrý	obchod
28	Víla Park		28/3	37	2001		novodobá architektúra v štýle hrazdených stavieb	dobrý	ubytovanie, služby
29	Stánok (za TEŽ)		402/6					dobrý	obchod
30	Kvetinárstvo Nezábudka		402/5	298	1998		novodobá architektúra v štýle hrazdených stavieb	dobrý	obchod
31	Klenoty	bývalý objekt tech. zázemia železnice	224	93	20.r.20.st.			vyhovujúci	obchod
32	Požiarňa zbrojnica		233/4	89			novodobá architektúra	dobrý	
33	Bufet Veronika (pri AS)		233/9	90	už v 50. rokoch stál		novodobá architektúra	dobrý	občersvenie

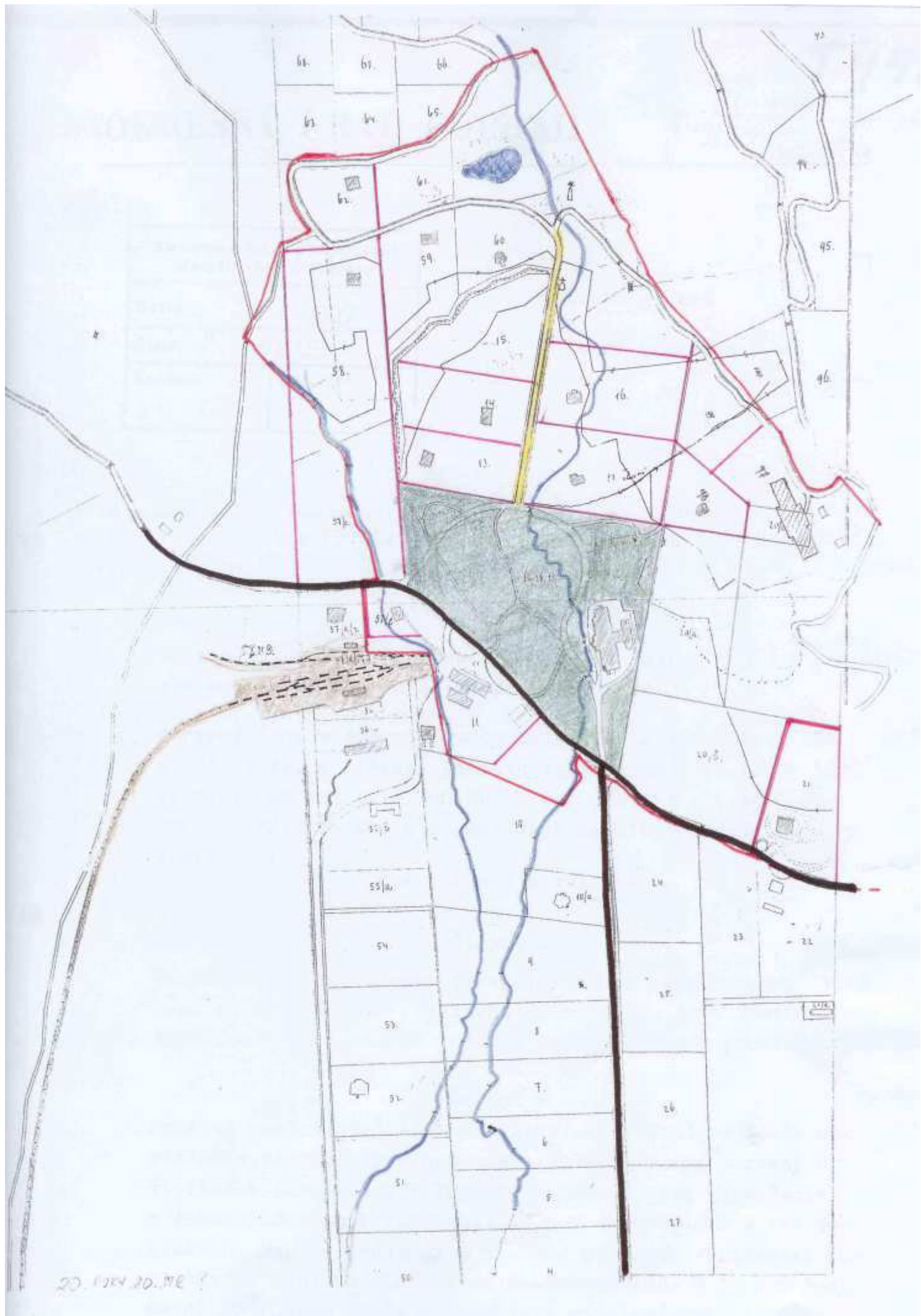
Tab. 8) Ostatné objekty na území navrhovaného rozšírenia pamiatkovej zóny

Č.na Výkr	Súčasný názov	Starý názov	Parc.č.	Súp. číslo	Obdobie vzniku	Autor Staviteľ	Prevládajúci sloh	Stavebno tech.stav	Funkčné využitie
34	Reštaurácia		223/5	567	Koniec 20.str.		novodobá architektúra	dobry	stravovanie

Tab. 9) Nehnutel'nosti na území pamiatkovej zóny nerešpektujúce pamiatkové hodnoty územia

Č.na Výkr	Súčasný názov	poznámka	Parc.č.	Súp. číslo	Obdobie vzniku	Autor Staviteľ	Prevládajúci sloh	Stavebno tech.stav	Funkčné využitie
35	Hotel Slovan		51/2		1972		novodobá architektúra	dobry	hotel
36	Penzión Zora		59/1	11	1941		architektúra 40. rokov	vyhovujúci	ubytovanie
37	Penzión Slniečny dom		16/11		1998		novodobá architektúra	dobry	bývanie stravovanie požičovňa
38	Tenisová hala apartmánový komplex		48/1, 48/3, 48/4, 50/5, 50/9-11, 50/1	563 559	Prelom 20. - 21. st.		novodobá architektúra	dobry dobry	šport ubytovanie
39	garáže	pri starej Morave	45	569	70. roky 20.st.			vyhovujúci	

20. 10. 20. ME ?

OKRESNÝ ÚRAD POPRAD

ARCHIV
Národného archívu
a krajskej archívnej centra
Bratislava

T492

-2-

PSČ: 058 44

Slovenský ústav pamiatkovej starostlivosti Bratislava	
Doslo:	730/92
Číslo:	4632
Značka	Referat

Mestský úrad

Starý Smokovec

Váš list značky/z

Naša značka

Vyberuje

Dátum

Rgo 730/92

Ing. arch. Dobrotková 8.6.1992

Vec:

N A R I A D E N I E

Okresného úradu v Poprade o vyhlásení územia T a t r a n -
s k e j D o m n i c e za pamiatkovú zónu.

Okresný úrad v Poprade podľa ustanovenia § 6 Zákona SNR
č. 27/87 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti, § 3
Vyhlášky MK 43R č. 21/88 Zb. a § 7 odst. 1 a § 14 Zákona
SNR č. 472/1990 Zb. o organizácii miestnej štátnej správy
vydáva toto

n a r i a d e n i e :

Článok 1

Účelom tohto nariadenia je vyhlásením územia za pamiatkovú
zónu ochrániť územie sídelného celku alebo jeho časti so za-
chovalou architektúrou spolu s jeho prírodným prostredím.

Článok 2

Hranica pamiatkovej zóny je vyznačená v prílohe tohto na-
riadenia textovým popisom a grafickým plánom. Okresný úrad
životného prostredia v Poprade zabezpečí jej vyznačenie
v územnoplánovacej dokumentácii a v územnoplánovacích do-
kladoch. Mapové podklady a písomné podklady vyhlásenej pa-
miatkovej zóny sú uložené na Mestskom úrade v Starom Smo-
kovej, Okresnom úrade v Poprade - oddelení regionálneho

rozvoja, na Obvodnom úrade životného prostredia v Starom Smokovci, na Obvodnom úrade - právnom oddelení v Starom Smokovci, SÚPS Bratislava, stredisko Poprad a SÚPS v Bratislave. Hraniica pamiatkovej zóny sa vyznačí v meračských a písomných operáčkach evidencie nehnuteľností Krajskej správy geodézie a kartografie v Košiciach, stredisko geodézie Poprad.

Článok 3

Predmetom ochrany v pamiatkovej zóne je najmä:

- a/ historický pôdorys a jemu prislúchajúca priestorová a hmotová skladba spolu s parkovou úpravou prírodného prostredia, ktoré ju obklopuje
- b/ historická panoráma pamiatkovej zóny, hlavne dominanty v rámci interiéru sídla i diaľkové pohľady
- c/ nehmuteľné kultúrne pamiatky i ďalšie objekty dotvárajúce prostredie a charakter pamiatkovej zóny
- d/ verejná zelená - parková úprava prírodného prostredia sídla.

Článok 4

Pre starostlivosť na území pamiatkovej zóny sú určené nasledujúce podmienky:

- primerane využívať, udržiavať a postupne regenerovať a obnovovať kultúrne pamiatky a ďalšie objekty pamiatkového zriaťu
- primeranými úpravami zhodnocovať všetky priestory tohto sídla
- novostavby na území pamiatkovej zóny minimalizovať - vyhláčiť
- udržiavať a obnovovať i pamiatkovo nechránené objekty
- zachovať prvky priestorovej a hmotovej kompozície, rušivé prvky nahradzovať novými hodnotami v súlade s prostredím pamiatkovej zóny
- k úpravám pamiatkových objektov, objektov dotvárajúcich

prostredie a charakter pamiatkovej zóny a k zásahom do priestorovej a hmotovej skladby pamiatkovej zóny musí byť vopred vyjadrené stanovisko Obvodného úradu v Starom Smokovci, ktoré sa opiera o odborné posudky SÚPS Bratislava, stredisko Poprad

- pevnostné úlohy všetkých stupňov pri zostavovaní a realizácii plánov sociálneho, kultúrneho a hospodárskeho rozvoja územia prihliadajú k hodnotám pamiatkovej zóny a vychádzajú pre realizáciu územia primerané podmienky.

Článok 5

Dodržiavanie ustanovení tohto nariadenia podlieha pod kontrolou štátnych orgánov štátnej správy a orgánov štátnej pamiatkovej starostlivosti.

Článok 6

Toto nariadenie nadobúda účinnosť dňom 1.6.1992.

Ing. Štefan Kubík

Prednosta Okresného úradu Poprad

Zaslana:

Obvodný úrad životného prostredia Starý Smokovec

Obvodný úrad - príves oddeľenie Starý Smokovec

SÚPS Bratislava

SÚPS Poprad

Okresný úrad životného prostredia Poprad

Okresný úrad územného rozvoja a architektúry Poprad

Stredisko grafické Poprad

Pamiatková zóna Tatranská Lomnica

Okres: Poprad
 Kraj: Prešovský
 ČKOK: 706
 ČPZ: 43
 Typ PZ: Vidiecka

A/ Vyhlásenie

Forma:	vyhlásenie Okresného úradu v Poprade
Dátum:	1992/10/23
Účinnosť od:	01.06.1992
Archívne číslo:	T 4907

Vyznačenie hranice PZ

textový opis	zákres
Hranica určená popisom podľa parcelných čísiel, proti chodu hodinových ručičiek.	V zmenšenej kópii na formáte A3

Pamiatkové hodnoty chráneného územia

-objekty z konca 19. a zač. 20. storočia, secesné budovy hotelov, súkromných víl, kúpeľné budovy a funkcionalistické objekty z 30 rokov 20. st.
 -ucelený komplex architektúry vo svojom prírodnom prostredí, ktorý je priestorovo vymedzený dominantnými hmotami solitérov Grandhotel Praha, zotavovňa Morava a hotel Lomnica
 -parkové úpravy zasadené v prírodnej scenérii

Predmet ochrany

Podľa vyhlásenia	Súčasný stav
a/ historický pôdorys a jemu prislúchajúca priestorová a hmotová skladba spolu s parkovou úpravou prírodného prostredia, ktoré ju obklopuje	Zachovaný, v niektorých prípadoch sa nežiadúco zahusťuje novými objektami s nevhodným merítkom a architektúrou (tenisová hala)
b/ historická panoráma pamiatkovej zóny, hlavne dominanty v rámci interiéru sídla diaľkové pohľady	Je zachovalá, v diaľkových pohľadoch sa uplatňujú aj nové prvky – bobová dráha
c/ nehnuteľné NKP i ďalšie objekty dotvárajúce prostredie a charakter PZ	Objekty NKP sú pod veľkým investorským tlakom so snahou a zateplenie obvodového plášťa (často hrádzené konštrukcie), prestavbu a zobytnenie podkrovi, zmenu strešnej krytiny, nadstavbu alebo prístavbu. V niektorých prípadoch boli použité nevhodné krytiny a výmeny výplní otvorov. Objekt Kúpeľného domu je dlhodobo nevyužitý, čo má veľmi zlý dopad na jeho stavebno - technický stav a pamiatkové hodnoty. V prípade Hotelu Lomnica je perspektíva na jeho obnovu.
c/ verejná zeleň – parková úprava prírodného prostredia sídla	-v novembri 2004 postihla lokalitu veterná smršť, park bude potrebné obnovovať v súlade sa princípmi obnovy historickej zelene a pôvodnej kompozície

Počet NKP na území PZ

V dobe vyhlásenia	Súčasný stav
10	10

Objekty navrhnuté na zápis do ÚZPF

Navrhnuté	Zapísané
-----------	----------

-	-
---	---

Rozsahu vymedzenia chráneného územia

Rozsah podľa vyhlásenia	Návrh na korekciu
hranice sú vymedzené graficky a textovo. Zóna zahŕňa väčšinu pôdorysného rozsahu historickej štruktúry, miestami využívajú hranicu intravilánu. V strednej – až severnej časti je terénne stúpanie ukončené na severnej hranici dominantným Grandhotelom Praha a nástupom na lanovku.	Hranica vyhovuje bez potreby väčších korekcií. V prípade parcely č.233/3 by bolo logickejšie zahrnúť celý park – teda aj parcelu č. 233/5. Perspektívne je potrebné zvážiť možnosť (v spolupráci s pracoviskom KPÚ Prešov v Poprade) zahrnúť do územia pamiatkovej zóny aj celý areál železničnej stanice a zabezpečiť tak peší nástup do PZ.

Právoplatnosť vyhlásenia

Platnosť	Účinnosť	Návrh (podľa JUDr. Trnovského)
platná	účinná	Vyhlásenie je potrebné zosúladiť s platnými právnymi predpismi.

B/ Návrh na vyhlásenie

Spracoval:	1990, KÚŠPSOP Prešov, Ing. Peter Glos
Archívne číslo:	T 2286

C/ Zásady ochrany

Spracoval:	Nie sú spracované
Archívne číslo:	-

D/ Ochranné pásmo

Vyhlásenie:	Nie je vyhlásené.
Platnosť:	-

E/ ÚPD

Platná:	Územný plán pre mestskú časť Tatranská Lomnica - schválený v roku 1998, Ing.arch. Bell, obsahuje vytýčené územie PZ
Rozpracovaná:	-
Plánovaná:	-

Vyhodnotenie

Ochrana v rozsahu pôvodne vymedzeného územia pamiatkovej zóny v Tatranskej Lomnici je po preverení jej súčasného stavu **o p o d s t a t n e n á** v súčasnom rozsahu.

Časť III. - Požiadavky

A. Základné zásady a všeobecné požiadavky ochrany Pamiatkovej zóny Vysoké Tatry – Tatranská Lomnica

1. Základnou a smerodajnou zásadou ochrany Pamiatkovej zóny Tatranská Lomnica (ďalej „PZ“) je zachovanie všetkých pamiatkových hodnôt koncentrovaných na území PZ.
2. Základný pojem „pamiatková hodnota“ je definovaný ako súhrn významných historických, spoločenských, krajinných, urbanistických, architektonických, vedeckých, technických, výtvarných alebo umelecko – remeselných hodnôt, pre ktoré môžu byť veci predmetom individuálnej alebo územnej ochrany.
3. Rozsah pojmu „pamiatková hodnota“ predstavuje súbor charakteristík jednotlivej veci, alebo súboru vecí – originalita, autenticita, kvalita, kvantita, forma, obsah, spôsob, doba vzniku, zmeny vplyvom času (patina, deformácia), vývoj, jedinečnosť, celistvosť, výskyt, funkcia, lokácia, typ, autor, kontext, materiál, vzťah a tiež vzájomné vzťahy medzi jednotlivými charakteristikami v možných kombináciách. Originálnosť a autenticita tvoria nosné charakteristiky rozsahu pojmu „pamiatková hodnota“.
4. Pojem „pamiatková hodnota“ je syntetický pojem integrujúci jednotlivé charakteristiky v ich prirodzených, časových alebo logických súvislostiach a vzťahoch.
5. Nositeľmi pamiatkových hodnôt sú jednotlivé nehnuteľné národné kultúrne pamiatky situované na území PZ, objekty s pamiatkovou hodnotou, a nositeľom pamiatkových hodnôt je plošne vymedzené územie PZ Tatranská Lomnica ako celok.
6. Nositeľmi pamiatkových hodnôt sú aj nehnuteľnosti a veci v pamiatkovom území ak vykazujú znaky pamiatkovej hodnoty na základe ktorých môžu byť zapísané ako národné kultúrne pamiatky.
7. Základnou zásadou ochrany nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok (ďalej „pamiatky“ alebo „NKP“) je zásada rovnocenného hodnotenia a prístupu k pamiatkam. Táto zásada vyjadruje rovnocennosť (hodnotnejšie a menej hodnotnejšie pamiatky) hodnotenia pamiatkových hodnôt jednotlivých pamiatok. To znamená, že jednotlivé pamiatky nemožno preferovať pred inými na základe doby ich vzniku, funkcie, slohového zaradenia, symbolickej funkcie a/alebo iných charakteristík a vlastností.
8. Zásada zachovania materiálnej a ideovej autenticity pamiatky ako originálu vyjadruje všeobecnú požiadavku na dôslednú ochranu hodnotnej zachovanej hmotnej súčasti pamiatky so zachovaním jej vierohodnej podoby a formy s rešpektovaním historického vývoja a premien pamiatky.
9. Zásada zachovania kontinuity vyjadruje základnú požiadavku na uprednostňovanie takých materiálov, remeselných a technologických postupov, ktoré sú pre danú pamiatku z hľadiska jej pamiatkových hodnôt podstatné.

10. Zásada zaistenia reverzibility predstavuje požiadavku, aby všetky súčasné zásahy do hmotnej podstaty pamiatky mohli byť v budúcnosti odstránené bez podstatných úbytkov alebo iných vážnych narušení hmotnej súčasti pamiatok.
11. Základnou a všeobecnou zásadou je zásada zabezpečenia primeraného a vhodného funkčného využitia pamiatkového územia a jednotlivých pamiatok.
12. Najvšeobecnejšou a najzákladnejšou zásadou je zachovanie, ochrana a regenerácia historickej urbanistickej štruktúry PZ, ktorá je tvorená pôdorysnou štruktúrou sídla, historickou parceláciou, pôdorysnou a hmotovou skladbou zástavby, dominantami a vzájomnými kompozičnými vzťahmi jednotlivých prvkov a priestorov.

B. Požiadavky na primerané funkčné využitie pamiatkového územia

1. Primerané funkčné využitie územia PZ ako celku predstavuje jednu zo základných požiadaviek na ochranu pamiatkových hodnôt.
2. Predmetom ochrany PZ TL sú funkcie, ktoré pamiatkové územie plnilo v minulosti a ktorých zachovanie v súčasnosti a budúcnosti patrí k hlavným požiadavkám na ochranu funkčného využitia PZ – prioritne relaxačno - rekreačná, kúpeľná, čiastočne obytná, kultúrno-spoločenská funkcia.
3. V prípade požiadavky dovybavenia územia funkciou občianskej vybavenosti a službami preferovať umiestnenie týchto funkcií mimo územia PZ., resp. využiť rezervy/možnosti v rámci existujúcich objektov.
4. V prípade funkčného využitia novostavieb na území PZ preferovať drobné prevádzky služieb na dobudovanie a skvalitnenie funkcie relaxačno – rekreačnej a kúpeľnej.
5. Pri pamiatkach situovaných na území PZ, ktoré v minulosti plnili špecifickú funkciu (kúpeľnú, sakrálnu a pod.), je nutné zachovať ich historickú funkciu. Ak to nie je z objektívnych dôvodov možné, je žiaduce substituovať pôvodnú funkciu novou, ktorá však musí zodpovedať pamiatkovej hodnote pamiatky.
6. Nová funkcia pamiatok a nehnuteľností v PZ je prípustná iba za podmienky, že je v súlade s pamiatkovou hodnotou objektu a že nespôsobí úbytok pamiatkových hodnôt, a zároveň umožní vhodnú prezentáciu pamiatkových hodnôt.
7. Pri historicky nezastavaných plochách, mimo vymedzených rezervných plôch, – plochy zelene a parkové plochy, nezastavané plochy areálov solitérnych objektov, je nutné zachovať ich historickú funkciu.
8. Revitalizovať „zónu ticha“ (pri zachovaní jej relaxačno – oddychovej funkcie) vo väzbe na priestor juhovýchodne pod Hotelom Sorea Morava a v centrálnom parku v okolí kúpeľného domu s možnosťou posedenia pasantov počas prechádzok.
9. Nepripustné funkcie na území PZ TL – ťažká priemyselná výroba, hlučná výroba a/alebo znečisťujúca okolité prostredie, poľnohospodárska výroba, skladové hospodárstvo, veľkopredajné priestory obchodných sietí, čerpacie stanice pohonných hmôt a iné funkcie nezlučiteľné s pamiatkovými hodnotami

PZ TL. Neprípustné sú aj také funkčné využitia, ktoré sekundárne vyvolávajú neprimerané sprievodné nároky na dynamickú alebo statickú dopravu alebo iné nežiaduce a sprievodné nároky nadmerným spôsobom zaťažujúce pamiatky alebo prostredie PZ.

10. V prípade požiadavky nadmerného kapacitného rozšírenia statickej dopravy (garáže, parkovacie plochy) tieto riešiť mimo územia PZ.
11. Existujúci priestor autobusovej stanice funkčne a prevádzkovo skvalitniť.
12. Eliminovať negatívny dopad prevádzky na Ceste slobody, jej bariérový charakter. Posilniť dominanciu pešej dopravy v celom území PZ architektonickými a organizačnými opatreniami.

C. Požiadavky na zachovanie a regeneráciu historického pôdorysu a parcelácie

1. Predmetom pamiatkovej ochrany sú z historického pôdorysu Tatranskej Lomnice vyplývajúce urbanistické vzťahy, vyvinutý komunikačný systém a historické plošné vzťahy medzi nimi.
2. Je nevyhnutné zachovať a regenerovať historický pôdorys územia, konštituovaný historicky vyvinutým zastavovacím systémom, spôsobom zástavby a jednotlivými objektmi vo vzťahu k nezastavaným plochám.
3. Zásada regenerácie historického pôdorysu a parcelácie sleduje požiadavku, aby sa súčasný pôdorys a parcelácia v čo najväčšej miere približovali k historickému pôdorysu a parcelácii.
4. Zachovať hranice historických parciel č. 13, 16, 17, 62 (viď. výkres č. 1 a 2).
5. Nedeliť parcely so zámerom zahusťovania historickej zástavby.
6. Historické vyvinuté verejné priestranstvá – parky a ostatné plochy zelene je potrebné zachovať a regenerovať.
7. V prípade nekonceptného rozparcelovania pôvodných historických parciel, tam, kde to podmienky umožňujú, je žiaduce parcely rehabilitovať zlúčením podľa historickej parcelácie
8. V prípade nekonceptného zlúčenia historických parciel, tam, kde to podmienky umožňujú, je žiaduce parcely rehabilitovať rozčlenením podľa pôvodnej historickej parcelácie.
9. Novostavby plánovať len na stanovených rezervných plochách (R1 –R8) pri splnení podmienok v kapitole H 2.2.
10. Nové komunikačné napojenia (predovšetkým spevnené) smerovať k objektom v čo najkratšej trase od existujúceho komunikačného napojenia, pri maximálne citlivom prístupe k prostrediu PZ.

D. Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu archeologických nálezísk

1. Základným predpokladom zachovania, ochrany, údržby a prezentácie archeologických nálezov a nálezísk v PZ a v jej kontakte je dôsledné uplatňovanie príslušných ustanovení pamiatkového a stavebného zákona v územnom a stavebnom, resp. vodoprávnom konaní.
2. Ustanovenie § 29, ods. 4 je potrebné uplatniť už pri priemete základných pamiatkových hodnôt do územnoplánovacej dokumentácie územia sídelného celku, v zmysle ktorého orgán oprávnený schváliť územnoplánovaciu dokumentáciu je povinný vyžiadať si stanovisko Krajského pamiatkového úradu Prešov po vyjadrení archeologického ústavu.
3. Stavebné práce v PZ je možné realizovať len s podmienkou realizácie archeologického výskumu, resp. oznamovacej povinnosti pred výkopovými prácami, ktorá je súčasťou prípravnej dokumentácie. Výsledky archeologického výskumu je potrebné premietnuť a zapracovať do projektovej dokumentácie.
4. V prípade nepredvídaného nálezu je potrebné postupovať podľa § 32, ods. 13 pamiatkového zákona. Pri archeologických výskumoch je potrebné ustanovenia §§ 36, 38 a 39 pamiatkového zákona. Pri ochrane archeologických nálezísk v územnom a stavebnom konaní a prezentácii nehnuteľných archeologických nálezov a nálezísk je potrebné postupovať v spolupráci s príslušným stavebným úradom a orgánmi územnej samosprávy v zmysle ustanovenia § 41, ods. 4 a 5 pamiatkového zákona.

E. Požiadavky na zachovanie, ochranu a regeneráciu výškovej a priestorovej štruktúry zástavby a zelene

1. Zachovať charakter sídla so solitérnou zástavbou v lesoparkovom prostredí.
2. Zachovať a chrániť dominantné postavenie objektov NKP Grandhotel Praha, Hotel Lomnica, Kúpeľný dom, Hotel Morava vo väzbe na okolité prostredie.
3. Zachovať a chrániť vzájomné priestorové pohľadové väzby dominant PZ – Hotel Lomnica, Kúpeľný dom, Grandhotel Praha.
4. Zachovať a chrániť výškové a priestorové usporiadanie existujúcej historickej solitérnej zástavby územia.
5. Rešpektovať výškové a priestorové usporiadanie porastovej štruktúry, ktoré je dané historickým vývojom systému zelene.
6. Regenerovať narušené plochy v PZ – priestor autobusovej stanice vo väzbe na Hotel Lomnica a parkové úpravy jeho okolia.

7. Regenerovať narušenú plochu v PZ – priestor bobovej dráhy a jeho zázemie tak, aby prostredie svojím priestorovým riešením/usporiadaním nezneškodnocovala. Prípadne existujúcu odstrániť, alebo substituovať inou funkciou/úpravou.
8. Nevnášať do existujúcej urbanistickej štruktúry formy zástavby cudzie pre prostredie PZ – radovú, uličnú zástavbu, námestia atď..
9. Je žiaduce výhľadovo redukovať/eliminovať nevhodné hmotovo – priestorové pôsobenie Tenisovej haly.

F. Požiadavky na ochranu krajinej scenérie územia a charakteristických pohľadov v území

1. Zachovať a chrániť krajinnú scenériu tvorenú scenériou hlavných tatranských hrebeňov s rázsochami a scenériou mikropriestorov s historickou architektúrou a vzrastlou zeleňou.
2. Chrániť a regenerovať krajinnú scenériu, diaľkové pohľady z krajiny na PZ (P8, P9 vo výkrese č. 6, foto č. 31, 32), diaľkové pohľady z interiéru pamiatkového územia na krajinný obraz (P1 – P4 vo výkrese č. 8, foto č. 23-26) a významné pohľady v interiéri pamiatkového územia (P5 –P7 vo výkrese č. 8, foto č. 27, 29, 30), ktoré nesmú byť narušené technickými zariadeniami, novostavbami, nadstavbami, resp. prístavbami objektov v pamiatkovom území, prvkami dopravných koridorov, povrchovými vedeniami infraštruktúry, reklamami a inými nevhodnými zásahmi v území.
3. Obnoviť pôvodné kompozičné priehľady v porastovej štruktúre na vybrané architektonické objekty v priestorovej kompozícii pamiatkového územia (viď. výkres č. 9).

G. Požiadavky na zachovanie skladby pamiatkového územia

G.1. Základné požiadavky na zachovanie objektovej skladby

1. Skladbu PZ tvoria nehnuteľné národne kultúrne pamiatky (ďalej „NKP“ alebo „pamiatky“) a nehnuteľnosti v pamiatkovom území (ďalej „nehnuteľnosti“).
2. Nehnuteľnosti sa delia na stavby na nehnuteľnostiach nezapísané v ÚZPF a nezastavané plochy.
3. Zachovanie pamiatkových hodnôt objektovej skladby tvorí základnú požiadavku ochrany PZ.

G.2. Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu NKP (NKP vyznačené vo výkrese č. 8, tab. č. 1, evidenčné listy objektov)

G.2.1. Základné požiadavky a zásady + funkčné využitie

1. Každá pamiatka v pamiatkovom území predstavuje významný doklad, ktorý dokumentuje kultúrny, historický a stavebný vývoj objektu v závislosti od času, miesta, využitia, okolností vzniku spolu s pozitívnymi, ale aj negatívnymi vplyvmi na pamiatku realizovanými od jej vzniku až po súčasnosť.
2. Stavebný vývoj pamiatok je považovaný za ukončený s výnimkou stavebných zásahov a prác, ktoré súvisia so základnou ochranou, obnovou alebo reštaurovaním pamiatok. Výnimku tvoria asanácie nevhodných stavebných úprav, dostavieb a nadstavieb, ktoré nekorešpondujú s historickým vývojom objektu a negatívne ovplyvňujú pamiatkové hodnoty pamiatok, pamiatkového územia alebo krajiny.
3. Pamiatky využívať v súlade s ich pôvodnou historickou funkciou alebo takou novou funkciou, ktorá rešpektuje pamiatkové hodnoty konkrétnej pamiatky - danosti, výraz, autenticitu, dispozíciu a iné dôležité charakteristiky. Je žiaduce preferovať také funkčné využitie pamiatky, ktoré vyžaduje najšetrnejšie a minimálne stavebné zásahy alebo zmeny vo výrazovej, hmotovej, materiálovej a ideovej podstate pamiatky.
4. Všetky pozitívne zmeny pamiatok realizované v časovom kontinuu od vzniku až po súčasnosť (špecifikované pamiatkovým výskumom NKP) sú predmetom pamiatkovej ochrany. Okrem iných pozitívnych zmien, je ako pozitívna zmena v ochrane pamiatkového fondu chápané čiastočné prirodzené starnutie, degradácia a/alebo opotrebovanie materiálov – patina, ktorá tvorí prirodzenú a žiaducu súčasť pamiatky, ak rozsah, miera a stupeň starnutia, degradácie a/alebo opotrebovania materiálov nepresiahne objektívnu úroveň, nad ktorú nie je jej zachovanie možné.
5. Medzi prioritné požiadavky a zásady ochrany pamiatok patrí zachovanie hmotnej a ideovej autenticity pamiatok. Zachovať hodnotnú hmotu pamiatky spolu so zachovaním a rešpektovaním jej vierohodnej podoby, stavebného vývoja a pozitívnych stavebných premien – nutné je zachovanie všetkých autentických hmotných častí, súčastí, prvkov, znakov a vlastností pamiatok (špecifikované pamiatkovým výskumom NKP).
6. Zo zásady zachovania autenticity vyplýva neprípustnosť neopodstatneného nahradzovania časových, slohových, architektonických, umeleckých, remeselných – umeleckých častí, prvkov, detailov a znakov pamiatky časťami, prvkami, detailmi a znakmi, ktoré falzifikujú autentický stavebný vývoj a slohové zaradenie pamiatky. Neprípustný je tiež prenos a aplikácia architektonických prvkov a znakov z iného časového a slohového obdobia, objektu, regiónu alebo mesta.
7. Architektonické, umelecko – remeselné a remeselné artefakty a prvky, stavebné techniky, technológie, pôvodné materiály, zariadenia, povrchové úpravy a iné prvky charakteristické pre pamiatku (špecifikované pamiatkovým výskumom NKP) je potrebné chrániť a zachovať.
8. Medzi hlavné zásady ochrany pamiatkového fondu patrí aj zásada uprednostnenia obnovy a opravy všetkých historických prvkov a súčastí pamiatky pred ich nahradením alebo vymenením za kópie.

9. Neopodstatnené odstraňovanie autentických architektonických, remeselných – umeleckých alebo remeselných súčastí, prvkov, znakov, materiálov z kultúrnym pamiatok je neprípustné, okrem prípadov, ak rozsah, miera a stupeň starnutia, degradácie a/alebo opotrebovania materiálov presiahne objektívnu úroveň, nad ktorú nie je jej zachovanie možné.
10. Ak nie je možné zachovať autentickú hmotu alebo materiál historických prvkov, je nevyhnutné dodržiavať zásadu kontinuity. Pri výbere materiálu, technologického a remeselného postupu v najvyššej možnej miere dbať na zachovanie nadväznosti na pôvodný materiál, technologický a remeselný postup.
11. V prípade, že rozsah a stupeň poškodenia originálu je nezvratný, je možné nahradit' originálne historické prvky alebo materiály kópiou, ktorá musí byť identická s originálom tvarovo, materiálovo, konštrukčne, povrchovo, farebne, a musí mať rovnaké vizuálne a funkčné vlastnosti. Ak vzhľadom na rozsah a stupeň poškodenia originálu nie je možné podľa neho vytvoriť vernú kópiu, je možné realizovať kópiu podľa zachovaných, hodnoverných a objektívne preukázateľných ikonografických, alebo iných materiálov, realizácia však musí byť doložená príslušnou dokumentáciou.
12. Pri realizácii obnovy, konzervácie, údržbe, opravy, rekonštrukcie, dostavby, prístavby alebo inej činnosti, pri ktorej sa vstupuje do historických prvkov a materiálov NKP, je nevyhnutné používať také stavebné, konštrukčné, technologické, chemické, fyzikálne, mechanické a iné postupy, procesy a materiály, ktoré nepoškodzujú historicky zachovanú hmotnú podstatu NKP a ktoré je možné v budúcnosti odstrániť čiastočne alebo v celom rozsahu bez úbytku pamiatkovej hodnoty a hmotnej zložky NKP.
13. Zo zásady zaistenia reverzibility vyplýva aj zásada, že pri realizácii obnovy, konzervácie, údržby, opravy, úpravy a rekonštrukcie alebo inej činnosti, pri ktorej sa vstupuje do historických prvkov a materiálov NKP vylúčiť použitie takých technologických, chemických, fyzikálnych alebo mechanických postupov, procesov a materiálov, ktoré poškodzujú historický materiál, alebo nemajú platné technické osvedčenie, alebo ich budúci výsledok pôsobenia na konkrétnom druhu alebo type historického materiálu nie je overený.
14. Pri NKP je nevyhnutné zachovať ich historickú hmotnú a ideovú súčasť – pôvodné, originálne alebo inak výnimočné celkové výrazové, architektonické, stavebné, technické alebo konštrukčné riešenie pamiatok alebo ich častí vo vzťahu k ich funkcii.
15. Požiadavka zachovania hmotnej podstaty NKP sa vzťahuje aj na zachovanie historických priestorových, hmotných, výrazových a urbanistických parametrov NKP.
16. Zachovať všetky historické architektonické, umelecké alebo remeselné súčasti, prvky a detaily exteriéru a interiéru NKP – výzdoba, okenné a vstupné výplne, historické dlážky, stropy, klenby, krovy, komínové hlavice, rôzne technické riešenia a pod (špecifikované pamiatkovým výskumom NKP).
17. Rešpektovať historický nosný a konštrukčný systém NKP (špecifikovaný pamiatkovým výskumom NKP) a pri jeho sanácii použiť taký spôsob, ktorý najviac materiálovo, konštrukčne a technologicky zodpovedá historickému

nosnému a konštrukčnému systému NKP a ktorý zároveň minimalizuje možné negatívne vplyvy na historické súčasti NKP.

18. Rešpektovať základné komunikačné a dispozičné riešenia NKP. Nové funkčné využitie prispôbovať historickej dispozícii NKP a nie dispozičné riešenie NKP novému funkčnému využitiu.
19. Pred každou obnovou NKP je žiaduce realizovať príslušný pamiatkový výskum.
20. Pamiatkový výskum môže byť nariadený aj pri čiastkových obnovách (napr. obnova fasády, obnova jednotlivých priestorov predmetnej NKP, reštaurovanie nástennej maľby, obnova krovu a iných hodnotných častí a prvkov a pod.).
21. Pri obnove NKP klásť dôraz na kvalitu projektovania a následnej realizácie jednotlivých stavebných alebo iných detailov, ktorých nezvládnutie môže veľmi negatívne ovplyvniť celkový výraz alebo inú podstatnú vlastnosť NKP alebo jej prezentáciu.
22. Pri obnove NKP klásť dôraz na vysokú kvalitu, nielen vykonávaných prípravných a projekčných prác, ale rovnako aj na realizačné práce týkajúce sa umeleckého alebo remeselného charakteru.
23. Novodobé zásahy, materiály alebo konštrukcie podriaďiť historickým danostiam a vlastnostiam NKP.
24. Špecifikácia pamiatkových hodnôt NKP bude posudzovaná v rámci individuálneho správneho aktu KPÚ o obnove NKP, na základe pamiatkových výskumov, resp. spracovaných aktualizáčnych listov NKP, resp. evidenčných listov tabuľkovej prílohy zásad.

G.2.2 Materiálová, konštrukčná, technická, umelecko-remeselná a výtvarná skladba pamiatok – výškové a priestorové usporiadanie

1. Historické materiály, stavebné konštrukcie a umelecko-remeselné prvky pamiatok v pamiatkovom území sú nositeľmi pamiatkových hodnôt ako samostatné stavebné materiály, konštrukcie a umelecko-remeselné prvky, ako aj vo vzájomnom funkčnom, historickom a estetickom celku.
2. Stavebné konštrukcie a umelecko-remeselné prvky pamiatok tvoria: murivá a zvislé nosné konštrukcie, stropy a horizontálne nosné konštrukcie, krov, strechy, vikiere, balkóny, loggie, suterény, schodiská, zábradlia, mreže a ostatné kovové prvky, okenné a vstupné otvory a ich historické výplne, podlahy, exteriérové a interiérové omietkové a farebné vrstvy, výtvarné diela a iné dôležité časti a prvky.
3. Technické zariadenie pamiatok tvorí: vykurovací systém, vetrací systém, vzduchotechnika, rozvody elektrickej energie, rozvody vody, odpadový systém a iné technické zariadenia.

G.2.2.1 Murivá a zvislé nosné konštrukcie

1. Základnou požiadavkou ochrany a obnovy historických murív a zvislých nosných konštrukcií je zachovanie ich hmotnej, konštrukčnej a materiálovej podstaty v jej najväčšej možnej miere. Minimalizovať perforovanie

historických murív, zväčšovanie, resp. zamurovanie dverných alebo okenných otvorov.

2. V prípade nutnosti potreby sanácie staticky narušených pamiatok je nutné v prípravnej fáze zabezpečiť komplexnú analýzu príčin statického narušenia a popis súčasného stavu jednotlivých konštrukcií z hľadiska ich mechanickej pevnosti a stability. Pri príprave a realizácii sanácie statického zabezpečenia vychádzajúcej z komplexnej analýzy príčin statického narušenia a popisu súčasného stavu jednotlivých konštrukcií použiť taký druh technologických a materiálových postupov a technických riešení, ktorým sa zabezpečí mechanická pevnosť a stabilita objektu s minimalizovaním negatívnych vplyvov na pamiatku a jej pamiatkové hodnoty.
3. Ďalšia základná požiadavka obnovy a ochrany historických murív a zvislých nosných konštrukcií vyplýva zo zásady zachovania kontinuity – prioritne použiť tradičné stavebné techniky, tradičné stavebné materiály, technologické a remeselné postupy, ktoré zodpovedajú konkrétnej kultúrnej pamiatke alebo jej časti.
4. V prípade nevyhnutnosti použitia novodobých stavebných materiálov, technologických postupov a konštrukcií je možné použiť iba tie, ktoré majú platné technické osvedčenie a ich možné pôsobenie alebo zmeny z dlhodobého hľadiska nepoškodia hmotnú podstatu pamiatky a ich účinnosť je zaručená a preukázateľná na iných realizáciách.
5. Pri obnove a údržbe historických konštrukcií trasovanie inžinierskych sietí a rozvodov alebo iných technických zariadení navrhnuť a viesť tak, aby sa minimalizovali zásahy do historickej hmoty.
6. Zachovať hmotnú podstatu nálezových situácií vykazujúcich pamiatkové hodnoty – napr. otvory, ostenia, konštrukčné prvky, odľahčovacie oblúky, portály a iných prvkov a to aj v prípade, ak nebudú prezentované.

G.2.2.2. Stropy a horizontálne nosné konštrukcie

Stropy

1. Základnou požiadavkou ochrany a obnovy historických stropov a horizontálnych nosných konštrukcií je zachovanie ich hmotnej, konštrukčnej a materiálovej podstaty v najväčšej možnej miere.
2. Pri obnovách stropov rešpektovať a regenerovať ich historickú funkciu, konštrukčný princíp, príslušnú typológiu stropu a ich materiálovú podstatu.
3. Pri obnovách stropov zachovať všetky tvaroslovné, dekoratívne a funkčné prvky stropných konštrukcií – profilácia, štuková výzdoba, dekoratívne prvky, povrchová a/alebo farebná povrchová úprava, historické vetracie, svetlíkové alebo iné otvory. Pri obnove nezvratne poškodených alebo chýbajúcich častí stropov použiť príslušný identický materiál, konštrukciu a následne aj identické povrchové úpravy nových častí.
4. K historickým stropom nie je žiaduce pridávať akékoľvek novodobé časti, konštrukcie, technické a iné zariadenia alebo prvky, ktoré by nepriaznivo ovplyvňovali prezentáciu pamiatkových hodnôt stropov alebo by negatívne priamo alebo nepriamo ovplyvňovali ich stavebno-technický stav.

5. Redukovať alebo nerealizovať nadmerné zaťaženia stropných konštrukcií, ktoré by mohlo mať za následok statické alebo stavebno-technické narušenie stropných konštrukcií alebo ich častí.
6. Pod historickými stropnými konštrukciami je nežiaduce viesť inžinierske siete, ventiláciu, klimatizačné telesá a pod. Historické stropné konštrukcie je možné perforovať iba v nevyhnutnom rozsahu a na takých miestach, aby došlo k čo najmenšiemu úbytku hmotnej a pamiatkovej hodnoty stropných konštrukcií.
7. Zachovať historické svetlíkové telesá so všetkými ich súčasťami.
8. Je nežiaduce realizovanie novodobých stropných pohľadových konštrukcií pod historickými stropmi s preukázateľnými umelecko-remeselnými, výtvarnými a konštrukčnými hodnotami, ktorých prezentácia je žiaduca.
9. Pri výbere druhu, typu a veľkosti osvetľovacích telies zohľadňovať historickú konštrukciu, typológiu a funkciu stropných konštrukcií.

Klenby

1. Klenby pamiatok ako významná súčasť horizontálnych stavebných konštrukcií jednotlivých stavebno-historických období sú významným architektonickým, konštrukčným, remeselným a technickým stavebným dokumentom, ktoré je potrebné zachovať.
2. Pri obnove klenieb je nutné zachovať všetky historické konštrukčné, technické, architektonické, štukové a dekoratívne časti a prvky, ako aj ich súčasti.
3. Pri obnove klenbových systémov zabezpečiť statickú bezpečnosť a zachovaný stavebno-technický stav klenieb (hlavne pri stavebných prácach, keď sú klenby odhalené a vystavené poveternostným vplyvom, alebo zachované historické klenby suterénov asanovaných objektov pred negatívnymi vplyvmi ťažkých stavebných mechanizmov alebo iných negatívnych vplyvov).
4. Pri obnove staticky narušených klenieb použiť také statické zabezpečenie, ktorého aplikácia vyžaduje minimálne stavebné zásahy do klenieb a úbytky historických materiálov klenieb. Železobetónové škrupiny, torkretáže a cementové mazaniny na rube klenby nie sú vhodné a žiaduce metódy statického zabezpečenia klenieb.
5. V klenbách je nežiaduce realizovať prierazy alebo otvory za účelom zmeny dispozície pamiatky, realizácie vertikálnych komunikácií – schodiská, výťahy a pod. Je neprípustné nadmerné zaťažovanie klenieb, ktoré môže ohroziť ich stavebno-technický stav.
6. Je nežiaduce realizovanie akýchkoľvek novodobých stropných podhľadových konštrukcií pod historickými klenbami v celej ploche klenieb alebo ich časti.
7. Z hľadiska prezentácie klenieb je nežiaduce viesť pod klenbami, alebo cez klenby (s výnimkou klenieb suterénov) rozvody a potrubia, klimatizačné zariadenia alebo iné technicko – prevádzkové zariadenia, ktoré by negatívne ovplyvňovali prezentáciu klenieb. Rovnako je nežiaduce dispozičné členenie historických zaklenutých priestorov sekundárnymi murovanými alebo inými priečkami.

8. Pri výbere druhu, typu a veľkosti osvetľovacích telies zohľadňovať historickú konštrukciu a typológiu klenieb.

G.2.2.3. Suterény

1. Historické suterény pamiatok predstavujú významný stavebno-architektonický prvok jednotlivých stavebno-historických období a sú významným stavebným, architektonickým, konštrukčným a remeselným dokladom, ktorý je potrebné zachovať, regenerovať a prezentovať.
2. Pri obnove suterénov alebo ich častí zachovať všetky historické stavebné konštrukcie a architektonické časti a prvky – materiálové zloženie murív a klenbového systému, tvar klenieb, murivá, klenbové oblúky, niky, historické vstupy a schodiská, vetracie otvory a pod.
3. Je žiaduce zachovávať a regenerovať pôvodný historický pôdorys suterénov.
4. Pri obnovách suterénov je žiaduce v čo najväčšej miere rešpektovať historicky vyvinutý pôdorys a minimalizovať členenie suterénov novými sekundárnymi priečkami.
5. Pri obnovách klenieb suterénov zachovať odtlačky maltového spojiva od podporného debnenia. Je neprípustné povrchovo upravovať klenby a murivá suterénov rôznymi omietkovými systémami, cementovo-betónovým vyplňovaním ložných škár klenieb a murív, rôznymi farebnými náterovými hmotami alebo takými nátermi alebo systémami, ktoré by mohli spôsobiť materiálovú degradáciu murív a klenieb a ktoré by zároveň mohli zásadným spôsobom meniť historické vizuálne vlastnosti povrchov murív a klenieb suterénov.
6. Pri obnovách podláh suterénov minimalizovať použitie mokrých procesov. Je nežiaduce použitie plošných monolitických betónových vrstiev a mazaní, alebo takých skladieb podláh, ktoré môžu dlhodobo negatívne ovplyvniť optimálny hydrofyzikálny režim podzemnej vody pamiatky. V suterénoch pamiatok je žiaduce aplikovať plošne paropriepustné a dutinové konštrukcie podláh, ktoré budú v budúcnosti reverzibilne odstrániteľné bez úbytku pamiatkových hodnôt historických suterénov.
7. V suterénoch je neprípustné viesť rozvody, potrubia a iné technické zariadenia v historických vertikálnych a horizontálnych stavebných konštrukciách (murivá a klenbový systém). Rozvody, potrubia a iné technické zariadenia je nutné umiestňovať po povrchu historických stavebných konštrukcií – je neprípustné zasekávať trasy do historických murív a klenieb. Potrubia, rozvody a iné technické zariadenia je možné viesť aj v pozíciách pod podlahami s výnimkou historicky hodnotných skladieb podláh.

G. 2.2.4. Strechy

1. Predmetom pamiatkovej ochrany sú historické strechy pamiatok na území PZ. Historické strechy pamiatok sa skladajú z historických krovov, strešných plášťov a takých technických, stavebných alebo dekoratívnych prvkov, ktoré majú súvis s historickými strechami alebo sa vyskytujú v priestore historických striech (podstrešia) a sú nositeľmi pamiatkových hodnôt.

2. Predmetom ochrany historických striech pamiatok sú ich tradičné historické tvary, rozmery, sklony strešných rovín, hmoty, urbanistické proporcie a vzťahy vo väzbe na okolitú historickú strešnú krajinu a strešný krajinu PZ.
3. Predmetom pamiatkovej ochrany sú aj všetky historické charakteristické prvky a detaily historických striech pamiatok, ako sú historické atiky, dekoratívne prvky, historické strešné okienka, vikiere, historické klampiarske prvky a detaily striech, komínové telesá, vetracie otvory a podobne.
4. Základnou požiadavkou zachovania a udržiavania dobrého stavebno-technického stavu historických striech je ich pravidelná a dôkladná základná údržba.
5. Pri obnove historických striech pamiatok je neprípustné:
 - meniť tvar historických striech, sklon strešných rovín, výšku hrebeňa strechy
 - odstraňovanie funkčných alebo nefunkčných komínových telies alebo historických komínových hláv
 - odstraňovať alebo zjednodušovať historické ozdobné alebo funkčné prvky striech alebo štítov

G.2.2.5. Regenerácia, obnova a prezentácia krovových konštrukcií

1. Regenerácia a obnova krovových konštrukcií musí byť založená na zásade zachovania autenticity konštrukcií a prvkov a na zásade materiálovej a remeselnej kontinuity – regenerácia a obnova krovových konštrukcií je založená na konzervácii autentických konštrukcií a prvkov, v prípade nutnosti lokálnej výmeny nezvratne poškodených prvkov je žiaduce použiť rovnaký materiál a remeselný postup.
2. Predmetom ochrany sú všetky historické krovy v PZ ich historický konštrukčný systém a jednotlivé historické prvky krovových konštrukcií. Zachovanie historické
3. V prípade nutnosti nezvratne poškodených častí a prvkov historických krovových konštrukcií je nutné vymeniť iba poškodené časti a prvky formou protéz s rovnakým prierezom. Výmenu je nutné realizovať vhodným tesárskym spôsobom so zachovaním vyhovujúcich drevených častí prvkov kovovej konštrukcie. Výmena poškodených častí historických krovov musí byť realizovaná na takej estetickú úroveň, aby vyhovovala nárokom na kvalitnú možnú budúcu pamiatkovú prezentáciu historického krovu ako celku.
4. V prípade záchrany historickej krovovej konštrukcie z dôvodov silných statických narušení, alebo bezodkladných zabezpečovacích zásahov je možné v odôvodnených prípadoch dočasne stabilizovať a sanovať krovové konštrukcie a ich prvky príložkami, podpornými alebo výstužnými prídavnými konštrukciami.
5. Vstavby do podkroví majú tvoriť doplnok v rámci celkovej dispozície pamiatky takým spôsobom, aby nespôsobovali nadmerné a neprípustné zaťaženie celého objektu v súvislosti s nárokmi na inžinierske siete, únikové cesty, nevyhnutné dispozičné zmeny spodných podlaží, exteriérových alebo interiérových výťahov, schodísk a pod.

6. Realizácia akýchkoľvek vstavieb do podkrovií historických sakrálnych objektov a ďalších objektov s historicky hodnotnou konštrukciou krovu je neprípustná.
7. Nie je vhodné realizovať vstavy do podkrovií, ktorých vnútorné rozmery nevyhovujú minimálnym štandardom a požiadavkám pre realizáciu podkrovných priestorov z hľadiska ich optimálnych rozmerových parametrov.
8. V prípade obnovy, regenerácie alebo celkovej výmeny krovovej konštrukcie pamiatky je nutné dodržať historické sklony strešných rovín.

G. 2.2.6. Strešný plášť

1. Základnou požiadavkou zachovania a udržiavania dobrého stavebno-technického stavu historických striech je ich pravidelná a dôkladná základná údržba, s dôrazom na dobrý vyhovujúci stavebno-technický stav strešného plášťa.
2. Pri výmene strešnej krytiny pamiatok použiť taký druh a materiál strešnej krytiny, ktorá vychádza z miestneho poznania objektu (zvyšky pôvodných strešných krytín v podstreší), pamiatkového výskumu alebo na základe miestnych analógií.
3. Pri výmene strešnej krytiny je neprípustné použitie novodobých krytín, ktoré nemajú žiadne opodstatnenie na území PZ.
4. Výmenu historických drevených umelecko-remeselných prvkov strešného plášťa realizovať na základe odborného posudku o biotickom stave drevnej hmoty.

G.2.2.7. Obnova, regenerácia a adaptácia striech

1. V pamiatkach na území PZ nie sú žiaduce strešné nadstavby vertikálnym smerom prevyšujúce strešné roviny.
2. Nové vstavy do priestorov podkrovia pamiatok je nutné realizovať maximálne v jednom podlaží, v prípade výškovo rozmerných krovov je možná realizácia otvorenej galérie.
3. Presvetlenie priestorov nových podkrovných vstavieb riešiť v strešných rovinách orientovaných do verejných priestranstiev individuálne, formou strešných okien alebo vikierov. Primerané množstvo strešných okien alebo vikierov primeranej veľkosti je nutné osadiť v ploche strešnej roviny s primeranými vzájomnými odstupmi. Je nežiaduce združovanie dvoch alebo viacerých strešných okien alebo vikierov v súvislých vertikálnych alebo horizontálnych radoch. Strešné okná a vikiere je žiaduce situovať v ploche strešnej roviny na základe rešpektovania príslušnej krovovej konštrukcie (nie je nutné osovanie strešných okien a vikierov podľa osovania okenných otvorov fasád).
4. Vikiere na strechách pamiatok je možné navrhovať iba v takých prípadoch, keď ich existenciu preukáže pamiatkový výskum a za podmienky, že novotvary vikierov rešpektujú tvar, proporcie a veľkosť strešných rovín, striech ale tiež aj celkovú hmotu, výraz a architektonické riešenie pamiatky. Je neprípustné vytváranie neproporčne hmotovo a rozmerovo veľkých vikierov,

súvislých pásových vikierov alebo vikierov bez dostatočného vzájomného odstupu.

5. Pri obnove, regenerácii alebo adaptácii striech pamiatok sú neprípustné realizácie veľkého počtu strešných okien a vikierov, do plochy strechy zapustených terás alebo loggií a iných novodobých prvkov alebo ich vzájomných kombinácií.

G. 2.2.8. Balkóny, loggie, zimné záhrady, verandy

1. Historické balkóny, loggie, zimné záhrady a verandy tvoria hmotnú súčasť exteriéru pamiatky.
2. Zachovať tvar, pôvodné tvaroslovné, konštrukčné a umelecko-remeselné prvky a materiálovú skladbu balkónov, loggií, zimných záhrad a veránd.
3. Nové konštrukcie ako napr. pevné prestrešenia, sňolamy, podhl'ady, neodôvodnené zasklievanie balkónov a loggií je neprípustné.
4. Je nevhodné vytvárať nové balkóny a loggie na pamiatkach bez relevantnej historickej opodstatnenosti.
5. Zimné záhrady, ktoré sú historicky doložené, je nutné regenerovať a obnoviť.
6. Drevené prvky balkónov, loggií, zimných záhrad a veránd zachovať a obnoviť podľa pôvodného stavu. Nahradiť za materiálové a tvarové kópie možno len zjavne poškodené prvky na základe vypracovaného posudku o biotickom poškodení dreva.

G. 2.2.9. Schodiská

1. Zachovať, regenerovať a obnovovať schodiskové konštrukcie ako cenné súčasti exteriérov a interiérov objektov v PZ, ktoré sa podieľajú na jej architektonickom výraze a sú predmetom pamiatkovej ochrany.
2. Zachovať a regenerovať pôvodné konštrukčné, tvaroslovné a dekoratívne súčasti schodísk – nosné murivá, klenby nad ramenami a podestami, svetlíky, podesty a stupne alebo ich obklady, schodnice, zábradlia, madlá a pod.
3. Zabezpečiť zachovanie autentického materiálu, tvaru, členenia, podoby, rozmerov, profilácie a detailov všetkých súčastí, ich vhodnej povrchovej úpravy, spôsobu realizácie a spojenia i spôsobu upevnenia.
4. Zachovať pôvodnú komunikačnú funkciu schodiskového priestoru a súvisiace komunikačné prístupy, zachovať priestor schodiska (zrkadlá, podesta) v pôvodnom tvare, polohe a umiestnení.
5. Chýbajúce súčasti schodísk doplniť alebo nahradiť konštrukciami z materiálov, použitých v pôvodných konštrukciách, novú povrchovú úpravu schodiskových stupňov, podest a zábradlí realizovať z tradičných materiálov, použitých v pôvodných konštrukciách, nepridávať k schodiskám nežiaduce prvky z netradičných materiálov.
6. Výmenu drevených schodísk alebo ich častí realizovať na základe odborného posudku o biotickom poškodení drevnej hmoty.

G. 2.2.10. Zábradlia, mreže a ostatné prvky z kovu a iných materiálov

1. Zachovať zábradlia, mreže a doplnkové a/alebo dekoratívne prvky z kovu a z iných materiálov ako súčasť objektov. Patria sem najmä: schodiskové a balkónové zábradlia, okenné, dverné a nadsvetlíkové mreže, čučky, maskaróny, držiaky na kvetináče, vlajkoslávy, veterné ružice, okopníky, škrabky na obuv, konzoly balkónov a svietidiel, markízy, kľučky, priezory s krytmi, kryty poštových schránok, klopadlá, hmatadlá, kovové súčasti striech, pamätné tabule, výtvarné diela, oplotenia a pod.
2. Poškodené mreže a zábradlia a ostatné prvky dopĺňať v identickom materiáli a príbuznou technológiou. Zachovať pôvodný tvar, profiláciu, členenie a farebnosť.
3. V prípade, že sa nezachovali pôvodné zábradlia, mreže a ostatné prvky, nové prvky vyhotovovať na základe aplikovania historického kontextu a analógií.
4. Nemeniť pôvodnú výšku zábradlí schodísk, balkónov, loggií. Pri požiadavke zaistenia bezpečnosti zábradlí uplatniť individuálny prístup bez rušivého zásahu do pôvodnej hmoty a celkového výrazu zábradlí, v kontexte s historickou architektúrou objektu.

G.2.2.11. Výplne okenných a vstupných otvorov, zasklené steny

1. Historické výplne okenných a vstupných otvorov, zasklené steny sú nositeľmi pamiatkových hodnôt a sú cennou súčasťou exteriéru a interiéru objektov v PZ a podieľajú sa na ich architektonickom výraze.
2. Historické okná, dvere, zasklené steny, okenice a mreže zachovať na pôvodnom mieste.
3. Dbáť o zachovanie autentickej hmoty týchto stavebných prvkov a všetkých ich častí (vrátane obloženia, kovania, kľučiek, staršieho skla, spojovacích a stužujúcich prvkov, náterov a iných povrchových úprav) v najväčšej možnej miere.
4. Dbáť o zachovanie autentického materiálu, tvaru, členenia, podoby, rozmerov, profilácie a detailov všetkých súčastí, ich vhodnej povrchovej úpravy, spôsobu vyhotovenia, spojenia i spôsobu upevnenia skla, ako aj osadenia v otvore.
5. Oprave a repasácii autentických starších výplní okenných a vstupných otvorov dať prednosť pred osadením kópií alebo nových výrobkov.
6. V prípade, že rozsah a stupeň poškodenia originálu je nezvratný, je možné nahradiť originál kópiou, ktorá bude identická v materiáli, tvare, členení, rozmeroch, profilácii, detailoch všetkých súčastí, povrchovej úprave, spôsobe vyhotovenia a spojenia i spôsobe upevnenia skla, ako aj osadenia v otvore.
7. Chýbajúce výplne historických okenných, dverných, vstupných a iných otvorov je treba vyrobiť pokiaľ je to možné podľa podobných hodnotných starších prvkov zachovaných na objekte a dbať o vytvorenie identickej kópie. Ak sa na budove nezachovali takéto konštrukcie, je nutné vychádzať z historických a regionálnych analógií.

8. Pri konzervácii, údržbe, opravách a rekonštrukciách historických okien, dverí a iných podobných prvkov a všetkých ich súčastí (vrátane obloženia, kovania, kľučiek, skla, spojovacích prvkov, náterov a iných povrchových úprav) je vhodné dať prednosť pôvodnému spôsobu prevedenia, spojenia, upevnenia a používať materiáli totožné s autentickými materiálmi.
9. Pri nahradzovaní poškodených častí, resp. pred nahradením celého prvku identickou kópiou, je nutné zabezpečiť podrobnú realizačnú dokumentáciu.
10. Realizačná dokumentácia musí obsahovať podrobné zameranie nahradzovaných a zároveň podrobné výkresy nových výplní okenných a vstupných otvorov, zasklených stien (tvar, členenie, gradácia, otváracosť...) s rozmiestnením na fasádach objektu a osadenia v okennom otvore. Zakreslenie všetkých detailov, profilácie, kovaní, kľučiek, závesov a všetkých súčastí (obloženia, spojovacích a stužujúcich prvkov, spôsob upevnenia skla a podobne).

G.2.2.12. Povrchové úpravy stavieb

Omietky

1. Historické omietky (bez ohľadu na vek, umeleckú hodnotu, zdobnosť, kvalitu výtvarného poňatia, stupňa poškodenia) tvoria súčasť pamiatky, jej materiálnej, dokumentárnej a výtvarnej podstaty, čím sú predmetom pamiatkovej ochrany.
2. Pri obnove omietok dodržať podmienky technologického a remeselného spracovania materiálu. Rešpektovať výskumom, resp. z analógií doloženú skladbu materiálu, druh a podiel jednotlivých zložiek (použitých tradičných pojív a zodpovedajúcich plnív a prímiesí v štruktúre, zrnitosti a farebnosti).
3. Pri obnovách je v prvom rade potrebné šetrne odstraňovať následky neodborných úprav, ktoré znížili historickú architektúru (najmä: nepriedušné nátery, betónové vysprávky, nástreky a pod.).
4. Neaplikovať novodobé zrnité nástrekové techniky pri povrchových úpravách pôvodne hladkých omietkových vrstiev.
5. Farebnosť omietok sa určuje na základe vyhodnotenia sondáže takto zameraného pamiatkového výskumu. V prípade, že nie je možné zistiť autentickú farebnosť, bude určujúca typická farebná úprava pre daný slohový výraz.
6. Chýbajúce časti sochárskej, štukovej výzdoby, resp. architektonické a dekoratívne prvky realizovať v pôvodnom tvare, členení a materiáli – analogicky podľa zachovaných častí.

Podlahy

1. Predmetom pamiatkovej ochrany sú všetky historické podlahy pamiatok – ich materiálová a konštrukčná skladba. Zachovať všetky typy a druhy historických podláh – drevené, keramické, keramitové, liate terazzo, kamenné alebo betónové podlahy alebo iné povrchové úpravy charakteristické pre dané obdobie a funkciu interiérového alebo exteriérového priestoru.

2. Pri obnove a regenerácii nezachovaných interiérových a exteriérových dlažieb pamiatok je potrebné postupovať pri výbere druhu podlahy – materiál, konštrukcia, typ, farebnosť, povrchová úprava, veľkosť prvkov podláh alebo dlažobného materiálu, spôsob a raster uloženia a prípadné záverečné povrchové úpravy podláh (ochranné alebo farebné nátery) a iné konštrukčné parametre na základe pamiatkového výskumu alebo jednotlivých analógií.
3. Pri obnove, rekonštrukcii vydláždených plôch exteriérov areálov objektov chodníkov, dláždených plôch je potrebné v maximálnej možnej miere zachovať, využiť a regenerovať historický dlažobný materiál, rovnako historickú niveletu dlažieb a terénny profil dláždených plôch a historický plošný rozsah dláždených plôch exteriérov.
4. Fragments zachovaných historických interiérových a exteriérových podláh alebo dlažieb je žiaduce vhodným spôsobom a v primeranom rozsahu zakomponovať do nových podláh alebo dlažieb za účelom prezentácie podlahového a dlažobného materiálu. Nový dlažobný alebo podlahový materiál je potrebné prispôbiť historickým materiálom veľkosťou, spôsobom kladenia a vizuálnymi vlastnosťami.

G.2.2.13. Výtvarné diela a umelecko-remeselné prvky

1. Odbornou údržbou, stabilizáciou a konzerváciou výtvarných diel a umelecko-remeselných prvkov predchádzať pred rozsiahlymi reštaurátorskými prácami.
2. Základnou požiadavkou pre reštaurovanie kultúrnych pamiatok je fyzická záchrana výtvarných diel a umelecko – remeselných prvkov ako celku.
3. Dať prednosť obnove (reštaurovaniu) in situ (na mieste) pred obnovou (opravou, reštaurovaním) v rozobratom stave, prvoradým záujmom je zachovanie originálnej konfigurácie, materiálov a skladby.
4. Dbat' o zachovanie autentického materiálu, tvaru členenia, podoby, rozmerov, profilácie a detailov všetkých súčastí, vhodnej povrchovej úpravy a farebnosti.
5. Nové materiály a zásahy, ktorými sú výtvarné diela a umelecko-remeselné prvky obnovované (reštaurované) musia byť rozpoznateľné a podľa možnosti reverzibilné.
6. Na základe slohovo - formálnej analýzy, komplexnej komparácie reštaurovaného diela, umelecko - historického vyhodnotenia, posúdenia archívnych prameňov a analógií, resp. vyhodnotenia výsledkov reštaurátorského výskumu prinavrátiť v najvyššej možnej miere slohovú čistotu, ktorá bude zodpovedať obdobiu vzniku výtvarného diela.
7. Pri voľbe metodiky reštaurátorského zásahu individuálne zohľadniť možnosti realizácie technológie, stanoviť vhodnú mieru retuší pre polohu citlivého výtvarného a opticko – estetického scelenia reštaurovaných diel.
8. V odôvodnených prípadoch je možné použiť substitučnú metódu regenerácie (nahradenie iným materiálom) časti diela.
9. Výtvarné diela a umelecko-remeselné prvky zachovať na mieste, pre ktoré boli pôvodne určené. Jednotlivé časti výtvarného diela, ktoré sú jej integrálnou súčasťou nemôžu byť od neho oddelené.
10. Akékoľvek konzervátorské a reštaurátorské práce musia byť presne a detailne

zdokumentované.

G.2.3. Požiadavky na zachovanie, obnovu a realizáciu infraštruktúry a technických zariadení pamiatok v PZ

1. Historicky hodnotné funkčné alebo nefunkčné technické zariadenia a infraštruktúru pamiatok je žiaduce zachovať ako nositeľov pamiatkových hodnôt dokumentujúcich technické a stavebné riešenia doby ich vzniku.
2. Historické technické zariadenia pamiatok predstavujú vetracie systémy, odvodňovacie systémy (odvod vody a ochrana proti nežiaducej vlhkosti a spodnej vode), vykurovacie systémy, vodovodné systémy, odpadové systémy, hygienické zariadenia (umývanie a záchody) a historické elektrorozvodné systémy preukázateľných pamiatkových hodnôt. Predmetom pamiatkovej ochrany je materiálová skladba a remeselné vyhotovenie technických zariadení pamiatok rovnako ako ich konštrukčný princíp a technické riešenie ako celok.
3. Historické technické zariadenie je žiaduce pri obnovách alebo adaptáciách pamiatok zachovať v maximálnom rozsahu formou ich primeraného využitia pre rovnaké alebo podobné funkcie, alebo ich vhodnou formou konzervovať a zachovať pre budúcu možnú obnovu, využitie a primeranú prezentáciu.
4. Nefunkčné technické zariadenia a príslušné rozvody, ktorých zachovanie nie je z hľadiska ochrany pamiatkového fondu žiaduce, je nutné odstrániť v potrebnom rozsahu, hlavne ak svojim umiestnením, vzhľadom a inými parametrami negatívne ovplyvňujú prezentáciu pamiatkových hodnôt.
5. Pri obnove a rekonštrukcii pamiatok je žiaduce esteticky nevhodne umiestnené technické zariadenia a ich rozvody (na hlavných fasádach umiestnené rozvodné a meracie skrine alebo prístroje, po povrchu stien interiérov alebo exteriérov vedené rozvody, rôzne antény, klimatizačné zariadenia a podobne) umiestniť alebo viesť v takých pozíciách, ktoré zodpovedajú pamiatkovým hodnotám objektu a nárokom na primeranú pamiatkovú prezentáciu.
6. Technické zariadenia, rozvodné a meracie skrine alebo prístroje neumiestňovať na hlavných fasádach objektov, nutné je ich umiestniť na málo pohľadovo exponované miesta objektu, resp. v interiéri pri rešpektovaní jeho pamiatkových hodnôt.
7. Pri obnove alebo rekonštrukcii pamiatky je žiaduce viesť nové rozvody v trasách starších rozvodov alebo minimalizovať rozsah nových trás.
8. Pri projektovaní a realizovaní technických rozvodov minimalizovať prierazy v historických murivách, hlavne v klenbách. Je neprípustné viesť trasy technických rozvodov v historických kamenných článkoch ostení, okien, schodísk a iných kamenných architektonických prvkov (zvýšenú opatrnosť je potrebné venovať hlavne pri realizačných prácach, aby neboli narušené zamurované historické kamenné prvky).
9. Technické zariadenia, rozvodné a meracie skrine alebo prístroje a povrchovo vedené trasy inžinierskych sietí povrchovo upraviť tak aby nevznikali rušivé farebné kontrasty alebo farebné akcenty s okolitými časťami kultúrnej pamiatky (farba stien, podláh kamenného muriva v suterénoch a podobne).

10. Technické zariadenia počítačových sietí, telekomunikačné antény, GSM antény, satelitné zariadenia alebo iné nevyhnutné zariadenia spojov je možné na území PZ osadzovať iba v opodstatnených prípadoch za podmienky zachovania pamiatkových hodnôt územia.

G.2.3.1. Vetranie a odvodňovanie objektov

1. Z hľadiska ochrany pamiatkových hodnôt je žiaduce obnoviť a regenerovať historický vetrací systém pamiatkových objektov pozostávajúci z vetracích suterénnych otvorov, vetracích šácht a kanálov, vetracích otvorov priestorov podstrešia a podobne.
2. V prípade pamiatok je potrebné regenerovať historický spôsob vetrania a ochrany proti nežiaducej vlhkosti. V pamiatkových objektoch realizovať klimatizačné a vzduchotechnické zariadenia iba v opodstatnených prípadoch za podmienky zachovania pamiatkových hodnôt objektu a hodnôt PZ.
3. Sekundárne negatívne stavebné alebo iné zásahy do pamiatok zapríčínajúce nedostatočné vetranie a/alebo zvýšené negatívne vlhnutie materiálovej podstaty pamiatkových objektov je potrebné odstrániť alebo upraviť tak, aby sa docielil optimálny stav. (súvislé betónové vrstvy v suterénoch, nevhodné cementové nástreky murív, rôzne chyby klampiarskych a stavebných detailov spôsobujúcich zatekanie dažďovej vody, rôzne nesprávne realizované odvodňovacie systémy a podobne.)
4. Pri komplexných sanáciách nežiaducej vlhkosti pamiatkových objektov postupovať na základe prípravnej dokumentácie príslušného odborníka analyzujúcej príčiny nežiaducej vlhkosti a možné alternatívy sanácie. Pri výbere vhodnej metódy sanácie vlhkosti je potrebné vybrať takú, ktorej realizácia spôsobí najmenší materiálový úbytok hmoty pamiatky a pamiatkových hodnôt a zároveň minimálnym spôsobom zasiahne do optimálnej pamiatkovej prezentácie objektu.

G.2.3.2. Vykurovanie a zatepl'ovanie objektov

1. V odôvodnených prípadoch je zateplenie historických konštrukcií možné, a to pri uplatnení individuálneho prístupu ku každému objektu.
2. Uplatniť taký spôsob zateplenia a vykurovania objektov, aby nedošlo k zániku ich pamiatkových hodnôt.
3. Osadzovanie lokálnych vykurovacích zariadení s vývodom spalín cez fasády objektov je neprípustné.

G.2.4. Fasády

1. Fasáda je ucelenou architektonickou kompozíciou – výtvarným celkom. Sochárska, štuková a maliarska výzdoba, ako aj architektonické, dekoratívne a umelecko-remeselné prvky sú jej výtvarnou a historickou súčasťou.
2. Predmetom ochrany sú všetky historické prvky (konštrukčné, výplňové, ozdobné a iné), vrstvy fasády, historické omietky, historické povrchové

úpravy.

3. Rešpektovať historický charakter fasád v súvislosti so špecifickým charakterom územia. Uprednostniť úpravy pred rekonštrukciami, opravy in situ (na mieste) pred opravami v rozobratom stave. Prvoradým záujmom je zachovanie originálnej konfigurácie, materiálov a skladby.
4. Zachovať a regenerovať celú historickú podstatu fasády a parteru (hmotnú aj estetickú), najmä: slohový výraz, členenie, rytmizáciu, osovosť, gradáciu, akcenty, tvaroslovie, tektoniku, proporcie plôch, svetlosť otvorov, kompozičné vzťahy a pod.
5. Dbať o zachovanie autentického materiálu, tvaru členenia, výrazu, rozmerov, profilácie a detailov všetkých súčastí, vhodnej povrchovej úpravy a farebnosti.
6. Chýbajúce časti sochárskej, štukovej výzdoby, resp. architektonické, dekoratívne a umelecko-remeselné prvky realizovať v pôvodnom tvare, členení a materiáli – analogicky podľa zachovaných častí.
7. Dbať o zachovanie a regenerovanie autentickej hmoty historických okien, dverí, vrát, zasklených stien, veránd, okeníc, mreží i všetkých ich častí v najväčšej možnej miere. Zmeny osadenia výplní (brán, vstupných dverí, okien) a utilitárne stavebné úpravy ostenia sú prípustné len v ojedinelých a odôvodnených prípadoch. Pri obnove fasád je nutné preferovať tradičné materiály, technológie a postupy (určené individuálnym správnym aktom KPÚ na základe pamiatkového výskumu).
8. Pri obnove fasády vychádzať z tradičných materiálov. Rovnako dôležité ako materiál je i adekvátna remeselná realizácia. To znamená také materiály a postupy, ktoré sú pre danú stavbu známe z pamiatkového výskumu, alebo ktoré je možné predpokladať na základe slohových a miestnych analógií.
9. Pri obnovách je potrebné šetrne odstraňovať následky neodborných úprav, ktoré znehodnotili historickú architektúru (najmä: nepriedušné nátery, betónové vysprávky a nástreky, keramické, kamenné a umelokamenné obloženia parterov a soklov ap.).
10. Pred stavebnými obnovami, ktoré vyžadujú stavebné zásahy do fasády vhodnosť zásahov overiť cieľným pamiatkovým výskumom.
11. Farebnosť fasád určiť na základe vyhodnotenia sondáže takto zameraného pamiatkového výskumu. V prípade, že nie je možné zistiť autentickú farebnosť, je určujúca typická farebná úprava pre daný slohový výraz.

G.2.5. Nadstavby, prístavby a dostavby pamiatok

1. Nadstavovať pamiatky o ďalšie podlažia, alebo zvyšovať obvodové múry pamiatky je neprípustné.
2. Prístavby a dostavby pamiatok realizovať prioritne v rozsahu jej zaniknutých, historicky hodnotných častí, pri rešpektovaní pôvodnej formy zástavby (pôdorys, objem a iné).
3. Zo zásady zaistenia reverzibility vyplýva požiadavka, aby nové prístavby, dostavby, konštrukcie alebo novostavby akýmkoľvek spôsobom spojené

s pamiatkou mohli byť v budúcnosti odstránené bez toho, aby došlo k poškodeniu alebo podstatným materiálovým úbytkom pamiatky. Každá prístavba, dostavba, konštrukcia, nový doplnok alebo novostavba spojená s pamiatkou má vykazovať architektonické a ideové znaky doby vzniku, ale zároveň musí rešpektovať hmotové, výškové a architektonické znaky pamiatky s dôrazom na rešpektovanie širších urbanistických vzťahov, daností a zákonitostí takým spôsobom, aby bola zachovaná celková integrita pamiatkového územia a kultúrnej krajiny.

4. Nové prvky, konštrukcie, vonkajšie úpravy nesmú poškodiť historickú materiálnu a konštrukčnú podstatu pamiatky - ani pri ich realizácii a ani počas trvania doby ich spojenia s pamiatkou.

G.3. Požiadavky na úpravu nehnuteľností v PZ

1. Pri nehnuteľnostiach v pamiatkovom území sa tieto zásady a požiadavky vzťahujú na nehnuteľnosti v pamiatkovom území, ak regulujú najmä objemové členenie, výškové usporiadanie a architektonické riešenie exteriéru.
2. Špecifikácia pamiatkových hodnôt v PZ a spôsob úpravy nehnuteľností v PZ bude posudzovaná v rámci individuálneho správneho aktu KPÚ o úprave nehnuteľnosti v pamiatkovom území, na základe pamiatkových výskumov, resp. evidenčných listov v tabuľkovej prílohe zásad.

G.3.1. Požiadavky na úpravu nehnuteľností v PZ – nehnuteľnosti s pamiatkovou hodnotou a nehnuteľnosti vytipované na zápis do ÚZPF

1. Medzi nehnuteľnosti s pamiatkovou hodnotou radíme objekty z doby založenia Tatranskej Lomnice, t.j. z konca 19. storočia a objekty z prvej tretiny 20. storočia, u ktorých sú zachované historické hodnoty – urbanistické, architektonické, umelecko - historické (objekty špecifikované v grafickej prílohe – výkres č. 8, evidenčné listy objektov, Tab. č. 3).
2. Nehnuteľnosti s pamiatkovou hodnotou (nie sú evidované v ÚZPF) predstavujú významný doklad, ktorý dokumentuje kultúrny, historický a stavebný vývoj pamiatkového územia. Niektoré z týchto objektov (vid'. tabuľka č. 3 – Objekty vytipované na zápis do ÚZPF, výkres č. 8) na základe vyhodnotenia pamiatkových hodnôt môžu byť zapísané ako národné kultúrne pamiatky, alebo môžu byť zahrnuté do evidencie pamätihodností obce.
3. Objekty udržiavať v trvalo dobrom stavebno-technickom stave vrátane ich prostredia a uplatňovať taký spôsob ich využívania, ktorý nie je v rozpore s ochranou pamiatkových hodnôt územia PZ a ktoré vyžaduje najšetrnejšie a minimálne stavebné zásahy alebo zmeny vo výrazovej, hmotovej, materiálovej a ideovej podstate objektov.

4. Objekty nenadstavovať a/alebo nerozširovať o prístavby a dostavby, ktoré výrazným spôsobom zmenia architektonický výzor jednotlivých objektov a/alebo narušia priestorové a kompozičné vzťahy daného prostredia PZ.
5. Nerealizovať také stavebné úpravy, ktoré nekorešpondujú s historickým vývojom objektov a negatívne ovplyvňujú historické hodnoty objektov, resp. pamiatkového územia.
6. Vylúčiť neopodstatnené nahradzovanie časových, slohových, architektonických, umeleckých, remeslo – umeleckých častí, prvkov, detailov a znakov objektov časťami, prvkami, detailmi a znakmi, ktoré falzifikujú ich autentický stavebný vývoj a slohové zaradenie. Nepripustný je tiež prenos a aplikácia architektonických prvkov a znakov z iného časového a slohového obdobia, objektu, regiónu alebo mesta.
7. Architektonické, umelecko – remeselné a remeselné artefakty a prvky, stavebné techniky, technológie, pôvodné materiály, zariadenia, povrchové úpravy a iné prvky charakteristické pre pamiatkové územie je potrebné chrániť a zachovať.
8. Medzi hlavné zásady ochrany pamiatkových hodnôt v území patrí aj zásada uprednostnenia obnovy a opravy všetkých historických prvkov a súčastí pred ich nahradením alebo vymenením za kópie.
9. Neopodstatnené odstraňovanie autentických architektonických, remeslo – umeleckých alebo remeselných súčastí, prvkov, znakov, materiálov z objektov dotvárajúcich historické prostredie je nepripustné, okrem prípadov, ak rozsah, miera a stupeň starnutia, degradácie a/alebo opotrebovania materiálov nepresiahne objektívnu úroveň, nad ktorú nie je jej zachovanie možné.
10. Ak nie je možné zachovať autentickú hmotu alebo materiál historických prvkov, je nevyhnutné dodržiavať zásadu continuity. Pri výbere materiálu, technologického a remeselného postupu v najvyššej možnej miere dbať na zachovanie nadväznosti na pôvodný materiál, technologický a remeselný postup.
11. V prípade, že rozsah a stupeň poškodenia originálu je nezvratný, je možné nahradiť originálne historické prvky alebo materiály kópiou, ktorá musí byť identická s originálom tvarovo, materiálovo, konštrukčne, povrchovo, farebne, a musí mať rovnaké vizuálne a funkčné vlastnosti. Ak vzhľadom na rozsah a stupeň poškodenia originálu nie je možné podľa neho vytvoriť vernú kópiu, je možné realizovať kópiu podľa zachovaných, hodnoverných a objektívne preukázateľných ikonografických, alebo iných materiálov, realizácia však musí byť doložená príslušnou dokumentáciou.
12. Rešpektovať historický nosný a konštrukčný systém objektov a pri jeho sanácii použiť taký spôsob, ktorý najviac materiálovo, konštrukčne a technologicky zodpovedá historickému nosnému a konštrukčnému systému objektov a ktorý zároveň minimalizuje možné negatívne vplyvy na ich historické súčasti.

13. Pri stavebnej úprave objektov klášť dôraz na kvalitu projektovania a následnej realizácie jednotlivých stavebných alebo iných detailov, ktorých nezvládnutie môže veľmi negatívne ovplyvniť celkový výraz objektu a/alebo prostredia pamiatkového územia.
14. Novodobé zásahy, materiály alebo konštrukcie podriaďiť historickým danostiam a vlastnostiam pamiatkového územia.

Strecha

1. Predmetom ochrany historických striech v pamiatkovom území sú ich tradičné historické tvary, rozmery, sklony strešných rovín, hmoty, urbanistické proporcie a vzťahy vo väzbe na historickú strešnú krajinu PZ.
2. Predmetom pamiatkovej ochrany sú aj všetky historické charakteristické prvky a detaily historických striech, ako sú historické atiky, dekoratívne prvky, historické strešné okienka, vikiere, historické klampiarske prvky a detaily striech, komínové telesá, vetracie otvory a podobne.
3. Základnou požiadavkou zachovania a udržiavania dobrého stavebno-technického stavu historických striech je ich pravidelná a dôkladná základná údržba.
4. Pri obnove historických striech je neprípustné:
 - meniť tvar historických striech
 - odstraňovanie historických komínových telies alebo historických komínových hláv
 - odstraňovať alebo zjednodušovať historické ozdobné alebo funkčné prvky striech alebo štítov
5. Realizácia akýchkoľvek vstavieb do podkrovia historických sakrálnych objektov je neprípustná.
6. V prípade obnovy, regenerácie alebo celkovej výmeny krovovej konštrukcie je nutné dodržať historické sklony strešných rovín.
7. Odstránené ozdobné a presvetľovacie prvky/vikiere je potrebné obnoviť.
8. Základnou požiadavkou zachovania a udržiavania dobrého stavebno-technického stavu historických striech je ich pravidelná a dôkladná základná údržba, s dôrazom na dobrý vyhovujúci stavebno-technický stav strešného plášťa.
9. Pri výmene strešnej krytiny použiť taký druh a materiál strešnej krytiny, ktorá vychádza z historického poznania objektu alebo na základe miestnych analógií.
10. Pri výmene strešnej krytiny je neprípustné použitie novodobých krytín ktoré nemajú historické opodstatnenie na území PZ.
11. Na území PZ nie sú žiaduce strešné nadstavby objektov vertikálnym smerom prevyšujúce strešné roviny.

Balkóny, verandy a iné prvky fasád

1. Historické balkóny, verandy, arkiere a iné prvky fasád tvoria hmotnú súčasť exteriéru objektov dotvárajúcich historické prostredie.
2. Zachovať a obnoviť tvar, pôvodné tvaroslovné, konštrukčné, umelecko-remeselné a materiálové vyhotovenie balkónov, veránd, resp. historických prvkov fasád.
3. Drevené prvky balkónov, veránd zachovať a obnoviť podľa pôvodného stavu. V prípade, že rozsah a stupeň poškodenia originálu je nezvratný, je možné nahradiť originál kópiou, ktorá bude identická v materiáli, tvare, rozmeroch, profilácii, detailoch, povrchovej úprave, spôsobe vyhotovenia a osadenia.
4. Je nevhodné vytvárať nové balkóny, verandy a iné prvky fasád na objektoch bez relevantnej historickej opodstatnenosti.

Exteriérové schodiská

1. Zachovať, regenerovať a obnovovať schodiskové konštrukcie ako cenné súčasti exteriérov objektov v PZ, ktoré sa podieľajú na ich architektonickom výraze.
2. Zachovať a regenerovať historické konštrukčné, tvaroslovné a dekoratívne súčasti schodísk.
3. Zabezpečiť zachovanie autentického materiálu, tvaru, členenia, podoby, rozmerov, profilácie a detailov všetkých súčastí, ich vhodnej povrchovej úpravy, spôsobu realizácie a spojenia i spôsobu upevnenia.
4. Chýbajúce súčasti schodísk doplniť alebo nahradiť konštrukciami z materiálov, použitých v pôvodných konštrukciách, novú povrchovú úpravu schodiskových stupňov, podest a zábradlí realizovať z tradičných materiálov, použitých v pôvodných konštrukciách, nepridávať k schodiskám nežiaduce prvky z netradičných materiálov.

Výplne okenných a vstupných otvorov, arkierov a veránd

1. Historické výplne okenných a vstupných otvorov, arkierov a veránd sú nositeľmi pamiatkových hodnôt a sú cennou súčasťou objektov v PZ a podieľajú sa na ich autentickom architektonickom výraze.
2. Historické okná, dvere, vráta, okenice a mreže zachovať na pôvodnom mieste.
3. Dbáť o zachovanie autentickej hmoty týchto stavebných prvkov a všetkých ich častí v najväčšej možnej miere.
4. Dbáť o zachovanie autentického materiálu, tvaru, členenia, podoby, rozmerov, profilácie a detailov všetkých súčastí, ich vhodnej povrchovej úpravy, spôsobu vyhotovenia.
5. Oprave a repasácii autentických starších výplní otvorov dať prednosť pred osadením kópií alebo nových výrobkov.
6. V prípade, že rozsah a stupeň poškodenia originálu je nezvratný, je možné nahradiť originál kópiou, ktorá bude identická v materiáli, tvare, členení, rozmeroch, profilácii, detailoch, povrchovej úprave, spôsobe vyhotovenia a osadenia v otvore.

7. Chýbajúce výplne historických okenných, vstupných a iných otvorov je treba vyrobiť pokiaľ je to možné podľa podobných hodnotných starších prvkov zachovaných na objekte a dbať o vytvorenie identickej kópie. Ak sa na objekte nezachovali takéto konštrukcie, je nutné vychádzať z historických a regionálnych analógií.
8. Pri údržbe a opravách historických výplní a všetkých ich súčastí je vhodné dať prednosť pôvodnému spôsobu vyhotovenia, spojenia, upevnenia a používať materiáli totožné s autentickými materiálmi.

Technická infraštruktúra

1. Pri obnove a rekonštrukcii objektov je žiaduce esteticky nevhodne umiestnené technické zariadenia a ich rozvody (na hlavných fasádach umiestnené rozvodné a meracie skrine alebo prístroje, po povrchu stien interiérov alebo exteriérov vedené rozvody, rôzne antény, klimatizačné zariadenia a podobne) umiestniť alebo viesť v takých pozíciách, ktoré zodpovedajú nárokom na primeranú prezentáciu objektov v pamiatkovom území.
2. Technické zariadenia, rozvodné a meracie skrine alebo prístroje neumiestňovať na hlavných fasádach objektov, je nutné ich umiestniť na málo exponované miesta objektu – interiérové priestory objektov s výnimkou reprezentačných priestorov.
3. Technické zariadenia počítačových sietí, telekomunikačné antény, GSM antény, satelitné zariadenia alebo iné nevyhnutné zariadenia spojov je možné na území PZ osadzovať iba v opodstatnených prípadoch.

Vykurovanie a zatepľovanie

1. V odôvodnených prípadoch je zateplenie konštrukcií objektov možné, a to pri uplatnení individuálneho prístupu k jednotlivým objektom, za podmienky rešpektovania pamiatkových hodnôt objektov.
2. Osadzovanie lokálnych vykurovacích zariadení s vývodom spalín cez fasády objektov je neprípustné.

Fasády

1. Fasáda je ucelenou architektonickou kompozíciou – výtvarným celkom. Architektonické, dekoratívne a umelecko-remeselné prvky sú jej výtvarnou a historickou súčasťou.
2. Predmetom ochrany sú všetky historické prvky (konštrukčné, výplňové, ozdobné a iné), vrstvy fasády, historické omietky, historické povrchové úpravy.
3. Rešpektovať historický charakter fasád. Uprednostniť úpravy pred rekonštrukciami, opravy in situ (na mieste) pred opravami v rozobratom stave. Prvoradým záujmom je zachovanie originálnej konfigurácie, materiálov a skladby.
4. Zachovať a regenerovať celú historickú podstatu fasády (hmotnú aj estetickú), najmä: slohový výraz, členenie, rytmizáciu, osovosť, gradáciu, akcenty, tvaroslovie, tektoniku, proporcie plôch, svetlosť otvorov, kompozičné vzťahy a pod.
5. Dbať o zachovanie autentického materiálu, tvaru členenia, výrazu, rozmerov, profilácie a detailov všetkých súčastí, vhodnej povrchovej úpravy a farebnosti.

6. Chýbajúce architektonické, dekoratívne a umelecko-remeselné prvky realizovať v pôvodnom tvare, členení a materiáli – analogicky podľa zachovaných častí.
7. Dbat' o zachovanie a regenerovanie autentickej hmoty historických okien, dverí, vrát, zasklených stien, veránd, okeníc, mreží i všetkých ich častí v najväčšej možnej miere.
8. Pri obnove fasád je nutné preferovať tradičné materiály, technológie a postupy. Neaplikovať novodobé zrnité nástrekové techniky pri povrchových úpravách pôvodne hladkých omietkových vrstiev.
9. Pri obnove fasády vychádzať z tradičných materiálov. Rovnako dôležité ako materiál je i adekvátne remeselná realizácia.
10. Rehabilitovať zaniknuté okenné a vstupné otvory, zaniknuté historické konštrukcie, architektonické prvky fasád.
11. V prípade, že nie je možné zistiť autentickú farebnosť, je určujúca typická farebná úprava pre daný slohový výraz.

G.3.2. Požiadavky na úpravu nehnuteľností v PZ – nehnuteľnosti rešpektujúce pamiatkové hodnoty územia a nehnuteľnosti ostatné

1. Medzi **nehnuteľnosti rešpektujúce pamiatkové hodnoty územia** radíme novostavby rešpektujúce historický urbanizmus sídla, t.j. situované na mieste objektov z doby založenia Tatranskej Lomnice (z konca 19. storočia, resp. z prvej tretiny 20. storočia), ktoré zároveň svojím hmotovým, architektonickým stvárnením a funkciou nepôsobia v prostredí PZ nepriaznivo (objekty špecifikované v grafickej prílohe – výkres č. 8 - Vila Limba, Zbojnícka koliba, Penzión Slalom, spracované evidenčné listy, Tab. č. 5).
2. Medzi **nehnuteľnosti ostatné** radíme objekty, ktoré urbanisticky, architektonicky a funkčne nepôsobia v prostredí PZ nepriaznivo (objekty špecifikované v grafickej prílohe – výkres č. 8, v Tab. č. 7 a na evidenčných listoch – Vila Park, Horec, Klenoty, Kvetinárstvo Nezábudka, Bufet Veronika, Požiarna zbrojnica, Klenoty, Predajňa ÚLUV, Vila Slovakia).
3. Objekty udržiavať v trvalo dobrom stavebno-technickom stave vrátane ich prostredia a uplatňovať taký spôsob ich využívania, ktorý nie je v rozpore s ochranou pamiatkových hodnôt územia PZ.
4. Objekty výrazne nenadstavovať a/alebo nerozširovať o prístavby a dostavby. Možný rozsah navýšenia stavebnej hmoty nesmie presiahnuť mierku historickej vilovej zástavby z konca 19. stor., resp. začiatku 20. stor..
5. Pri zmene funkčnej náplne – voliť funkčnú náplň, ktorá nebude vyžadovať výrazné kapacitné rozšírenie objektov a nadmerné zaťaženie PZ statickou dopravou.

6. Výsledkom nových zásahov do hmoty objektov má byť zvýšenie architektonických kvalít, ktoré budú prínosom pre samotnú stavbu a prostredie v ktorom je situovaná a budú ho dlhodobo pozitívne zhodnocovať.
7. Celkové architektonické riešenie stavebných zásahov má byť v harmonickom, formálnom a logickom súlade s hmotným a dispozičným riešením stavby.
8. Pri výbere materiálov stavebných úprav objektov je nutné posudzovať každú stavbu samostatne s dôrazom na kontext zastavaného miesta s už existujúcou okolitou historickou zástavbou.
9. Pri stavebnej úprave objektov klásť dôraz na kvalitu projektovania a následnej realizácie jednotlivých stavebných alebo iných detailov, ktorých nezvládnutie môže veľmi negatívne ovplyvniť celkový výraz stavby a jej okolia a tým hodnoty pamiatkového územia.

G.3.3. Požiadavky na úpravu nehnuteľností v PZ – stavby nerešpektujúce pamiatkové hodnoty územia

1. Medzi **nehnuteľnosťmi nerešpektujúce pamiatkové hodnoty územia** radíme objekty, ktoré urbanisticky, hmotovo, architektonicky alebo funkčne narušili pamiatkové hodnoty územia (objekty špecifikované v grafickej prílohe – výkres č. 8, v Tab. č. 9 a na evidenčných listoch – Penzión Slniečny dom, Hotel Slovan, Tenisová hala s apartmánovým komplexom, Zora, garáže pri Starej Morave, trafostanica za Kúpeľným domom).
2. Stavby ďalej nenadstavovať, nerozširovať.
3. Odstrániť, alebo minimalizovať negatívne pôsobenie urbanistického, objemového, tvarového, materiálového, funkčného riešenia objektov v historickom prostredí PZ (zeleňou; odstránením, resp. čiastočným odstránením stavby; architektonizáciou stavby; zmenou funkcie a pod.).
4. Odstrániť alebo presunúť na vhodnejšie miesto objekt trafostanice situovaný za Kúpeľným domom.

G.3.4. Požiadavky na úpravu nehnuteľností v PZ – verejné priestranstvá, areály objektov

G.3.4.1. Profil terénu

1. Predmetom pamiatkovej ochrany je historická profilácia terénu (totožná s existujúcou) a historická nive leta v minulosti zastavaných a trvalo nezastavaných pozemkov.

G.3.4.2. Plochy vyžadujúce úpravu, kvalitatívne zhodnotenie

1. Existujúci priestor autobusovej stanice revitalizovať, s cieľom skvalitnenia daného priestoru vo väzbe na Hotel Lomnica a okolité parkové úpravy.

Skvalitniť organizáciu priestoru, povrch spevnených plôch, odstrániť dočasné stavby (drevené stavby na ploche a po obvode autobusového nástupišťa).

2. Bobovú dráhu a jej zázemie ďalej nerozširovať, perspektívne odstrániť, alebo nahradiť inou, riešenou tak aby svojím materiálovým, konštrukčným a priestorovým riešením/usporiadaním neznehodnocovala lesoparkový priestor v podnoží Grandhotela Praha.

G.3.4.3. Povrchy komunikácií, verejných priestranstiev a areálov objektov

1. Zachovať a/alebo obnoviť pôvodnú skladbu povrchov komunikácií a verejných priestranstiev v najväčšej možnej miere (mlato, andezitová kocka).
2. Komunikačné a spevnené plochy centrálného parku riešiť výlučne s použitím tradičných/prírodných materiálov (mlato, kameň).
3. V prípade nevyhnutných náhrad uprednostniť tradičné materiály, resp. materiály, ktoré nepôsobia v danom prostredí rušivo (dlažba s prírodného kameňa – žula, čadič, travertín, resp. ich tvarové a vzhľadové náhrady).
4. Existujúce povrchy peších komunikácií z asfaltu a monolitického liateho betónu výhľadovo nahradiť dlažbovým materiálom s uplatnením spevneného lôžka z kameniva.
5. Nové komunikácie na území PZ riešiť s uplatnením prírodných materiálov vychádzajúcich z tradičnej materiálovej skladby, resp. ich vizuálne podobných náhrad.

H. Požiadavky a zásady spôsobu zástavby pri novostavbách

H.1. Základné požiadavky a zásady

1. Základnou zásadou ochrany a regenerácie tradičnej skladby objektov v pamiatkovom území je zachovanie a regenerácia historického urbánneho priestoru - urbanistickej štruktúry, historického pôdorysu, parcelácie, hmotovej a priestorovej štruktúry, architektonických prvkov historickej zástavby, vzájomných hmotových, objemových a výškových parametrov, vlastností alebo vzájomných vzťahov stavieb, súborov stavieb, ktoré sa historicky vyvinuli a ktorých ochrana a regenerácia je z hľadiska zachovania pamiatkových hodnôt územia žiaduca.
2. Hlavnou zásadou a regulatívom pre novostavby v pamiatkovom území je zásada kontinuity. Novostavba svojím situovaním, objemovo-priestorovým riešením, architektúrou a funkciou v pamiatkovom území musí vychádzať z historicky vyvinutej priestorovej, urbanistickej, architektonickej materiálovej štruktúry daného urbánneho prostredia a rešpektovať existenciu okolitých objektov, ich vzájomných väzieb, prírodného prostredia a konfigurácie terénu.

3. Zásada kontinuity nevylučuje koexistenciu modernej a historickej architektúry za predpokladu, ak je medzi nimi zachovaný základný formálny súlad a základné architektonicko – urbanistické vzťahy.
2. Novostavba v pamiatkovom území musí byť nositeľom takých architektonických kvalít, ktoré budú prínosom pre dané prostredie a budú ho dlhodobo pozitívne zhodnocovať.
3. Nevyhnutným predpokladom priaznivého začlenenia novostavby do existujúceho urbánneho prostredia je jej primerané hmotovo – priestorové riešenie a situovanie na parcele.
4. S hmotovým riešením novostavby je potrebné zosúladiť architektonické riešenie fasády – kompozícia, materiál, farebnosť a pod. Architektonické riešenie novostavby má byť v harmonickom, formálnom a logickom súlade s hmotným a dispozičným riešením novostavby.
5. Najvšeobecnejšia zásada navrhovania resp. hodnotenia novostavieb v pamiatkovom území by mohla byť definovaná na základe analógie dialógu medzi dvoma rovnocennými partnermi ako zásada „dialogickej architektúry“ – novostavby a historické stavby by mali spolu v architektonickom ideovom poňatí a výraze vzájomne komunikovať, ako hodnotné a rovnocenné stavebné diela. Výsledkom tejto komunikácie má byť zachovanie podstatných kultúrnych hodnôt s dôrazom na jedinečnosť, neopakovateľnosť a originalitu historických stavieb a novostavieb.
6. Nevnášať do existujúcej urbanistickej štruktúry formy zástavby cudzie pre prostredie PZ – radovú, uličnú zástavbu, námestia atď..
7. V prípade funkčného využitia novostavieb na území PZ preferovať drobné prevádzky služieb na dobudovanie a skvalitnenie funkcie relaxačno – rekreačnej a kúpeľnej a funkcie stáleho bývania.
8. V prípade funkčného využitia novostavieb na území PZ vylúčiť funkcie – ťažká priemyselná výroba, hlučná výroba a/alebo znečisťujúca okolité prostredie, poľnohospodárska výroba, skladové hospodárstvo, veľkopredajné priestory obchodných sietí, čerpacie stanice pohonných hmôt a iné funkcie nezlučiteľné s pamiatkovými hodnotami PZ. Neprípustné sú aj také funkčné využitia, ktoré sekundárne vyvolávajú neprimerané sprievodné nároky na dynamickú alebo statickú dopravu alebo iné nežiaduce a sprievodné nároky nadmerným spôsobom zaťažujúce prostredie PZ.

H.2. Požiadavky pre stavby na nehnuteľnosti – novostavby v pamiatkovom území a regulatívy zástavby

H.2.1. Novostavby na mieste staršej zaniknutej zástavby (Na rezervných plochách R1 a R2 – výkres. č. 8)

1. Realizácia novostavieb na mieste staršej zaniknutej zástavby musí rešpektovať tradičné architektonicko – urbanistické princípy: zastavovacia schéma, celková kompozícia, objemovo – priestorové usporiadanie, základný tvar a orientáciu strechy. Uprednostňovať tradičné materiálové riešenie, farebnosť a pod.

2. Novostavby na mieste staršej zaniknutej zástavby musia rešpektovať a zohľadňovať existenciu okolitých objektov, prírodného prostredia a konfigurácie terénu.

H.2.2. Novostavby mimo plôch po staršej zaniknutej zástavbe (Na rezervných plochách R3 – R8 – výkres. č. 8)

R 1 (viď. foto č. 33) – na mieste po starších zaniknutých prístavbách Hotela Lomnica (na mieste terasy a hospodárskeho zázemia) - pozemok parc. č. 233/23, 230/1 – plocha pre výstavbu objektu s dvoma nadzemnými podlažiami + možnosť ďalšieho podlažia v podkroví pri uplatnení výrazu súdobej architektúry. Funkčné využitie: zázemie Hotela Lomnica.

R 2 (viď. foto č. 34) – na mieste po staršej zaniknutej zástavbe hospodárskeho krídla Kúpeľného domu - pozemok parc. č. 17, 16/15 – plocha pre výstavbu objektu s maximálne 4 nadzemnými podlažiami + možnosť ďalšieho podlažia v podkroví pri uplatnení výrazu súdobej architektúry. Funkčné využitie: zázemie Kúpeľného domu, možnosť doplnenia o ubytovacie kapacity.

R 3 (viď. foto č. 35) – centrálné na pozemku parc. č. 29/1 - plocha pre možnú výstavbu objektu s maximálne dvomi nadzemnými podlažiami + možnosť ďalšieho podlažia v podkroví pri uplatnení výrazu súdobej architektúry s plošnou výmerou maximálne 300 m². Funkčné využitie: trvalé/sezónne bývanie, drobná prevádzka obchodu služieb.

R 4 (viď. foto č. 36) - centrálné na pozemku parc. č. 28/10 - plocha pre možnú výstavbu objektu s maximálne dvomi nadzemnými podlažiami + možnosť ďalšieho podlažia v podkroví pri uplatnení výrazu súdobej architektúry s plošnou výmerou maximálne 400 m². Funkčné využitie: polyfunkcia.

R 5 (viď. foto č. 39) - v južnej časti pozemku parc. č. 58/1 – plocha pre výstavbu objektu/objektov s maximálne dvomi nadzemnými podlažiami + možnosť ďalšieho podlažia v podkroví pri uplatnení výrazu súdobej architektúry so súhrnnou plošnou výmerou maximálne 800 m², pri uplatnení rozdrobenej štruktúry zástavby. Funkčné využitie: polyfunkcia, dovybavenie športovo - relaxačnej zóny vo vzťahu k jazierku.

R 6 (viď. foto č. 38) – na pozemku parc. č. 64, východne pod Horcom - plocha pre výstavbu objektu s maximálne dvomi nadzemnými podlažiami + možnosť ďalšieho podlažia v podkroví pri uplatnení výrazu súdobej architektúry s plošnou výmerou maximálne 300 m². Funkčné využitie: polyfunkcia. Preferovaná obslužnosť parcely z južnej strany.

R 7 (viď. foto č. 37) – centrálné na pozemku parc. č. 32/1 - plocha pre výstavbu 1 objektu s maximálne dvomi nadzemnými podlažiami + možnosť ďalšieho podlažia v podkroví pri uplatnení výrazu súdobej architektúry s plošnou výmerou maximálne 300 m². Funkčné využitie: polyfunkcia.

R 8 (viď. foto č. 40) – v severovýchodnej časti pozemku parc. č. 16/3 - plocha pre výstavbu objektu s maximálne dvomi nadzemnými podlažiami + možnosť ďalšieho podlažia v podkroví pri uplatnení výrazu súdobej architektúry s

plošnou výmerou maximálne 300 m². Parcelu komunikačne napojiť z prístupovej cesty k údolnej stanici lanovky. Funkčné využitie: bývanie.

H.2.3. Strechy a presvetlenie podkrovných priestorov novostavieb

1. Vhodný tvar strechy novostavieb v PZ musí dôsledne vychádzať z historického kontextu strešnej krajiny historickej zástavby, musí architektonickým a urbanistickým spôsobom zhodnocovať okolitú strešnú krajinu a nesmie pôsobiť rušivo – svojim objemom, tvarom, výškou, farebnosťou, proporciami a typológiou.
2. Pri navrhovaní druhu a rozsahu presvetlenia podkrovia vychádzať z priestorových parametrov strechy a plošných parametrov strešných rovín rovnako a tiež aj zo širšieho architektonického a urbanistického kontextu. Dbáť na primeranú veľkosť presvetľovacích prvkov vo vzťahu k strešným rovinám a strechám.
3. Krytiny striech novostavieb na území PZ majú rešpektovať charakter historickej strešnej krajiny PZ. Pri použití krytín uprednostniť tradične používané krytiny, resp. ich kvalitatívne a vzhľadovo porovnateľné náhrady, v kontexte s navrhovaným typom novostavby.

H.2.4. Materiálové riešenie novostavieb

1. Hlavnou regulatívnou zásadou pri výbere použitých materiálov pri novostavbe je prednostné použitie stavebných materiálov tradične používaných v prostredí PZ (kameň, tehla, drevo).
2. Pri posudzovaní stavebných materiálov novostavby je nutné posudzovať každú novostavbu samostatne s dôrazom na kontext zastavovaného miesta s už existujúcou okolitou historickou zástavbou.
3. Použitie materiálov s povrchovou úpravou cudzou v danom prostredí je nežiaduce. Nevhodné sú rôzne plastové dielce a iné novodobé materiály nehodiace sa do chráneného pamiatkového územia.
4. Pri výbere farebnosti fasád novostavieb na území PZ je nutné zohľadňovať historickú farebnosť okolitých pamiatok a nehnuteľností tak, aby nevznikali disharmonické farebné vzťahy. Neprípustné sú výrazne expresívne tóny fasádnych náterov.
5. Doplnky fasád novostavieb v PZ ako osvetľovacie prvky, štátne a firemné znaky, názvy orgánov a inštitúcií, firemné tabule, rôzne výtvarné diela, informačné označenia budov umiestňovať tak, aby nerušili architektonickú kompozíciu fasád a ich významné detaily, pričom ich veľkosť musí byť obmedzená na najmenšiu možnú veľkosť.

I. Požiadavky pre prítomnosť a úpravu systému zelene pamiatkového územia

I.1. Všeobecné požiadavky pre všetky plochy zelene

1. Neporušiť charakteristické črty krajiny a zachovať súčasný historicky vyvinutý typ kultúrnej krajiny so solitérnym umiestnením objektov, ktorý spoluvytvára charakteristický vzhľad krajiny.
2. Vo väzbe na územný rozvoj pamiatkového územia zachovať a nemeniť funkčné využitie plôch zelene. Zachovať, obnoviť a udržiavať kompozičné priehľady v porastovej štruktúre celého pamiatkového územia.
3. Obnoviť pôvodné porastové priehľady na vybrané architektonické objekty v priestorovej kompozícii pamiatkového územia.
4. V polohách kompozičných priehľadov a vzájomných pohľadových väzieb jednotlivých objektov uplatňovať do výsadiieb dreviny nižšieho vzrastu a obnoviť v líniiach priehľadov princíp gradácie porastových hmôt s narastaním od osi priehľadu k jeho okrajom.
5. Obnoviť Bethlenovu promenádu, udržiavať významné sadovnícky prvky z doby založenia parku (symetrické rámovanie hlavných nástupov drevinami, solitérne situované dreviny...).
6. Do výsadiieb na celom pamiatkovom území uprednostniť stanovištne vhodné dreviny domácej proveniencie pred drevinami introdukovanými.
7. Zabezpečiť pravidelnú porastovú údržbu, každoročne zbavovať dreviny odumretých a poškodených konárov v korunách a priebežne odstraňovať veľmi poškodené a odumreté jedince.
8. Vylúčiť akúkoľvek možnosť laických a neodborných zásahov do porastovej štruktúry systému zelene pamiatkového územia.
9. Nemeniť trasy potokov v pamiatkovej zóne a obmedziť zásahy do vodných tokov a pobrežných porastov na údržbu a nevyhnutné výruby realizovať len prebierkami nie celoplošnými zásahmi.
10. Pri nevyhnutných úpravách brehov vodných tokov uprednostniť biologicky prijateľné zásahy rešpektujúce prírodné prostredie a morfológickú členitosť brehov a úplne vylúčiť prísne technické vodohospodárske opatrenia.
11. Chrániť plochy na území pamiatkovej zóny evidované ako verejná zeleň a obmedziť ich záber pre výstavbu len na polohy historicky odôvodnené (parcelačná mapa).
12. Vybaviť tieto plochy zelene prvkami drobnej architektúry zodpovedajúcimi spôsobu využívania t.j. v centrálnom parku výraznejšie sústredenie na ostatných plochách zelene len ojedinelé umiestnenie.

13. Revitalizovať a vhodne adaptovať plochy verejnej zelene pre dnešné užívateľské požiadavky, podmienky údržby a právnej ochrany .

I.1.1. Požiadavky pre úpravu centrálného parku

1. Udržiavať bez stromových porastov plochy priehľadov.
2. Pešie trasy zachovať v mäkkých líniách silokriviek okrem kompozične daných priamočiarych prepojení z doby založenia parku.
3. Nemeniť princíp zokruhovania peších trás do prechádzkových okruhov.
4. Uprednostňovať prírodné materiály pri spevňovaní peších chodníkov a ostatných zhromažďovacích plôch v centrálnom parku.
5. Považovať početnosť vybavenia centrálného parku drobnou architektúrou a aktivitami za ukončenú.
6. Obohatiť druhovú skladbu centrálného parku o také cudzokrajné dreviny, ktorých tvar a celkový vzhľad sa podobá drevinám domácim. Neuplatňovať tvarovo atypické dreviny.
7. Nevnášať do centrálného parku nepôvodné historizmy, extrémne dizajnérske novotvary, ale ani nevytvárať tu romantický krajinoobraz tatranskej prírody.

I.1.2. Požiadavky pre úpravu plôch ostatnej zelene s lesoparkom

1. Chrániť plochy na území pamiatkovej zóny evidované ako les osobitného určenia na lesnom pôdnom fonde a na ostatných plochách – les s významnou zdravotnou, kúpeľnou alebo rekreačnou funkciou a zabezpečiť týmto plochám obnovu porastov a osobitný režim hospodárenia a údržby.
2. Pri obnove lesných porastov, vzniknutých na plochách v pamiatkovom území, obnoviť druhovú skladbu porastov totožnú s pôvodným vegetačným stupňom (brest horský, jaseň štíhly, javor horský, jarabina vtáčia, jedľa biela, smrekovec opadavý, borovica lesná, borovica limbová, breza previsnutá...).
3. Na území pamiatkovej zóny v lesných porastoch cielene vytvárať menšie lúky – lesné čistinky s cieľom vytvoriť pre návštevníkov podmienky pre využívanie lesa.
4. Voľnú lúku vo východnej časti pamiatkovej zóny zachovať a udržiavať bez porastov a zamedziť jej zmenšovaniu prerastaním okrajov porastových skupín po jej obvode.
5. Zachovať a udržiavať sídelný park v juhovýchodnej časti sídla v jeho doterajšej kompozícii.

I.1.3. Požiadavky pre úpravu zelene areálov

1. Vymedzenie areálov je možné vegetačnými prvkami bez tvarovania – voľne rastúce živé ploty alternatívne oplotenie z tradičných materiálov - drevo, kameň – v tvare a konštrukcii nekompaktné, odľahčené.
2. Vstupy do areálov sú prípustné voľné alternatívne rampové alebo bránové a bránkové v identickom výraze ako oplotenie.
3. Spevnenie prístupových komunikácií, nástupných plôch, ostatného komunikačného systému v areáloch v nevyhnutnom rozsahu, v logických väzbách na architektúru a vybavenosť areálov drobnou architektúrou s uprednostnením kameňa resp. vizuálne podobných náhrad s ukladaním do priepustného lôžka.
4. Vybavenosť areálov drobnou architektúrou viazať na funkčno-účelové využitie, rozsah podružných zariadení minimalizovať na nevyhnutnú užívateľskú mieru, materiálovo uprednostniť drevo a kameň, tvarovo jednoduché riešenia a farebne neutrálne stvárnenia.
5. vo výbere drevín jednoznačne uprednostniť dreviny domácej proveniencie, prípustná je variétová skladba domácich drevín, atypických tvarov v primeranom množstve k celkovému sadovníckemu a krajinárskemu výrazu systému zelene pamiatkového územia.
6. V areáloch, ktorých súčasťou je potok, smerovať úpravu brehov a pobrežných porastov v jednotnom výraze s úpravou areálu, bez uplatnenia atypických tvarov drevín.

J. Zásady a požiadavky pre umiestnenie reklám

1. Informačné, reklamné a propagačné zariadenie umiestnené na pamiatke musí byť prispôbené jeho architektúre a nesmie rušiť estetický výraz objektu, základné členenie priečelia a jeho významné detaily¹ (rímsy, pilastre, balkónové zábradlia, presklené steny).
2. Každá pamiatka musí mať vypracovanú komplexnú koncepciu reklám, oznamov a technických zariadení, ktoré budú na nej umiestnené.
3. Umiestnenie reklám, označenia prevádzok a informačných zariadení je neprípustné:
 - na výtvarných dielach, na zábradliach balkónov a loggií, v parapetoch okien, na výplniach okenných a dverných otvorov, na zeleni.
 - v polohách, ktoré by obmedzovali pohľad na architektúru objektov alebo ich hodnotné časti
 - na plochách zelene

V PZ sú neprípustné:

¹ § 55 vyhlášky MŽP č. 532/2002 Z.z.: Informačné, reklamné a propagačné zariadenie

- billboardy a veľkoplošné reklamy
 - plošné svetelné reklamy a vývesné štíty krabicového typu
 - typizované - priemyselne vyrábané panely, vývesné štíty a reklamné označenia
 - reklamné texty na presklených plochách výplní okenných a vstupných otvorov.
4. Reklamné označenia riešiť na primeranej tvarovej a materiálovej úrovni, s kvalitným výtvarným vyhotovením.
 5. Na pamiatkach, nehnuteľnostiach vytipovaných na zápis a nehnuteľnostiach s pamiatkovou hodnotou, v ktorých sa nachádza niekoľko prevádzok:
 - pre obchody a iné prevádzky s presklenými výplňami v parteri, plošný nápis situovať nad týmito výplňami. Nápis na fasáde riešiť historicky zaužívanou formou.
 - pre ostatné prevádzky v objekte umiestniť po stranách vstupného portálu jednotne riešené tabuľky osadené plošne na fasáde. Vhodným riešením, ktorým sa obmedzia zásahy do fasády, je umiestnenie zariadenia na vkladanie tabuliek po stranách vstupného otvoru vyhotovenom na zodpovedajúcej umelecko-remeselnej a kvalitatívnej úrovni. V prípade umiestnenia kolmo na fasádu je možné ich riešiť formou priestorových obojstranných vývesných štítov.
 6. Pre príležitostnú a dočasnú prezentáciu kultúrno-spoločenských udalostí (vernissáž, výstavy, hudobné koncerty) pútače umiestňovať iba na k tomu určených plochách.
 7. Prenosné zariadenia slúžiace na reklamné, propagačné a informačné účely a prenosné zariadenia typu „A“ je možné v pamiatkovej zóne použiť s primeraným materiálovým a tvarovým riešením.
 8. Reklama, technické, informačné a propagačné zariadenie nesmú rušivo zasahovať do významných pohľadov v interiéri PZ.
 9. Odstrániť všetky veľkoplošné reklamy, ktoré sú v rozpore s charakteristickým prostredím Tatranskej Lomnice, osadené na nosičoch alebo na objektoch.

K. Dočasné objekty a zariadenia v pamiatkovom území

1. V urbanisticky exponovaných polohách sa nesmú umiestňovať dočasné stavby, ktoré by toto územie mohli znehodnotiť svojím architektonickým stvárnením, objemovými parametrami, vzhľadom, účinkami prevádzky (užívaním) a použitými materiálmi.
2. Z územia PZ vylúčiť a odstrániť všetky negatívne prvky zariadení vybavenosti (napr. provizórne stánky v okolí hotela Lomnica a inde).

L. Oplotenia, premostenia

1. Oplotenie areálov objektov nie je typickým prvkom v PZ.
2. Nerealizovať oplotenie areálov, v ktorých nemá historické alebo funkčné opodstatnenie.
3. V opodstatnených prípadoch je možné ohraničiť parcelu uplatnením architektonicko-sadovníckych foriem oplotenia rešpektujúcich svojím rozsahom, tvarom, rozmermi a materiálom historické prostredie PZ.
4. Premostenia realizovať z tradičných materiálov, resp. formou novotvarov korešpondujúcich svojím materiálovým a tvarovým riešením s prírodným prostredím. Nevnášať do prostredia PZ typizované a výrazovo cudzie a/alebo hmotovo predimenzované formy premostenia.

M. Prvky mobiliáru

1. Prvky mobiliáru verejných priestorov (lavičky, smetné koše, stojany na bicykle, prvky informačného systému a pod.) riešiť na základe vopred schválenej koncepcie, ktorá má harmonizovať s celkovou koncepciou riešenia mobiliáru na území Mesta Vysoké Tatry.
2. Pri návrhu atypického mobiliáru, uprednostniť použitie ušľachtilých materiálov vychádzajúcich z tradičnej materiálovej základne regiónu.

N. Osvetlenie a ozvučenie verejných priestorov

3. Osvetlenie a ozvučenie verejných priestorov riešiť na základe vopred schválenej koncepcie, ktorá má harmonizovať s celkovou koncepciou riešenia osvetlenia na území Mesta Vysoké Tatry.
4. Nevhodné a materiálovo a funkčne opotrebované existujúce osvetľovacie telesá nahradiť novými osvetľovacími telesami s uplatnením dizajnu, ktorý má vhodne korešpondovať s daným prostredím a s ostatnými prvkami mobiliáru (lavičky, smetné koše, stojany na bicykle a pod.).

O. Exteriérové sedenia a terasy

1. Kryté terasy je možné riešiť ako jednopodlažné formou demontovateľnej konštrukcie v primeranom objeme a hmote. Prekrytie terasy minimalizovať.
2. Osadenie exteriérového sedenia a terás nesmie znehodnotiť povrch verejných komunikácií a priestranstiev.
3. Exteriérové sedenia riešiť na vysokej dizajnerskej úrovni, bez nadbytočných rušivých a reklamných prvkov.

4. Umiestnenie exteriérových sedení nesmie rušiť významné pohľady v interiéri PZ.
5. Exteriérové sedenia a terasy neumiestňovať na plochách zelene.

P. Požiadavky na zachovanie ďalších kultúrnych a prírodných hodnôt pamiatkového územia

1. Pod pojmom „ďalšie kultúrne a prírodné hodnoty“ pamiatkového územia sa rozumie najmä ochrana malej architektúry, výtvarných diel a hodnotných prírodných výtvorov.

P.1. Malá architektúra a výtvarné diela

1. Medzi diela historickej drobnej architektúry patria napr. altánky, fontány, pomníky, pamätníky a ďalšie stavebné prvky s nimi súvisiace časti (podnož, schodiskové stupne, dlažba, ohrada a pod.). Všetky tieto historické prvky sú súčasťou autentického obrazu sídla.
2. Diela historickej drobnej architektúry je potrebné zachovať v originálnej podobe, ktorá môže byť vzorom aj pre novozriaďované prvky.
3. V pamiatkovom území neumiestňovať nové diela drobnej architektúry, ktoré nemajú kontext s historickým prostredím a diela nízkej umeleckej hodnoty.
4. V pamiatkovom území neumiestňovať mobilné objekty cudzorodej povahy, napr. chladiarenské boxy, typizované garáže, sezónne prístrešky, katalógové typizované kiosky a bunky. Umiestnenie technicky nevyhnutných mobilných zariadení je možné pripustiť mimo verejne prístupných priestorov.

R. Prezentácia pamiatkového fondu PZ

1. Skvalitniť a doplniť informačný systém v PZ realizovaný formou informačných tabúl a oznamov.
2. Pre skvalitnenie služieb v oblasti propagácie pamiatkového fondu je potrebné trvalo zabezpečiť dostatok odborných pracovníkov sprievodcovskej služby.
3. Miestne obyvateľstvo a mládež je potrebné aktivizovať formou organizovania odborných seminárov a prednášok.
4. V spolupráci s usporiadateľmi kultúrno-spoločenských podujatí je potrebné zabezpečiť vyšší podiel prezentácie pamiatkového fondu so zabezpečením narastajúcej úrovne poskytovania informácií.

S. Spolupráca a účasť orgánov, organizácií a samosprávy na regenerácii pamiatkového územia

1. Spolupráca a účasť orgánov a organizácií ako i samosprávy na regenerácii pamiatkového územia je legislatívne ukotvená v zákone o ochrane pamiatkového fondu a v zákone o obciach a miestnej samospráve.
2. Správnym orgánom, ktorý v prvom stupni rozhoduje o právach a povinnostiach na úseku ochrany pamiatkového fondu pre lokalitu Vysoké Tatry – Tatranská Lomnica je Krajský pamiatkový úrad Prešov a jeho pracovisko v Poprade – Spišskej Sobote. V druhom stupni štátnu správu na úseku ochrany pamiatkového fondu vykonáva Pamiatkový úrad SR so sídlom v Bratislave.
3. Krajský pamiatkový úrad spolupracuje so samosprávnymi orgánmi – samosprávnym krajom a obcami a poskytuje im odbornú pomoc pri vytváraní podmienok na zachovanie, ochranu, obnovu a vhodné využívanie pamiatkového fondu.
4. Obec môže rozhodnúť o utvorení a odbornom vedení evidencie pamätihodností obce. Metodickú a odbornú pomoc pri evidovaní miestnych pamätihodností obce poskytuje Krajský pamiatkový úrad Prešov.

T. Všeobecné doplňujúce požiadavky na ochranu pamiatkového fondu PZ Tatranská Lomnica

Ak na základe aplikácie zákona NR SR č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu dôjde k nejasnosti o metodickom postupe ochrany pamiatkového fondu PZ Tatranská Lomnica z dôvodu, že tieto zásady explicitne neurčujú konkrétny metodický postup, alebo nastane kontradiktórna interpretácia metodického postupu, v takých prípadoch o metodickom postupe rozhodne Krajský pamiatkový úrad Prešov formou individuálneho správneho aktu.

U. Platnosť Zásad

- Pamiatková zóna Tatranská Lomnica bola vyhlásená nariadením Okresného úradu v Poprade č. 730/92, zo dňa 8.6.1992, s účinnosťou od 1.6.1992.
- V období rokov 1992 až 2003 vzhľadom na zmeny v legislatívnom procese vo vyhlasovaní pamiatkových území a následné nejasnosti vo veci vyhlásenia Pamiatkovej zóny Tatranská Lomnica, bola aplikácia príslušného pamiatkového zákona v tomto období uskutočňovaná v obmedzenom rozsahu.
- Tieto Zásady majú platnosť pre územie Pamiatkovej zóny Tatranská Lomnica v rozsahu legislatívne platnej hranice popísanej v textovej časti Návrhu na vyhlásenie sídla Tatranská Lomnica za Pamiatkovú zónu a vyznačenej v grafickej prílohe Zásad, vo výkrese č. 8.

- Navrhované rozšírenie územia pamiatkovej zóny musí na návrh pamiatkového úradu vyhlásiť ministerstvo kultúry rozhodnutím, v ktorom vymedzí jej nové územie.

V. Záver

Zásady ochrany pamiatkového územia podľa § 29 zákona č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu sú dokumentom na vykonávanie základnej ochrany pamiatkového územia a tvoria súčasť územného priemetu ochrany kultúrnych hodnôt, ktorý je podkladom na spracovanie územnoplánovacej dokumentácie podľa osobitného predpisu (Zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov).

Úlohou orgánov na ochranu pamiatkového fondu je v spolupráci s príslušnými dotknutými štátnymi subjektmi a s orgánmi územnej samosprávy začleniť zásady ochrany predmetného územia do územného priemetu kultúrnych hodnôt územia.

Zásady po ich schválení budú odborným podkladom pre usmernenie činností a opatrení, ktorými orgány štátnej správy a orgány územnej samosprávy v spolupráci s vlastníkmi nehnuteľností zabezpečia zachovanie pamiatkových hodnôt v území, dobrý technický, prevádzkový a estetický stav objektov, ako aj vhodný spôsob využitia jednotlivých stavieb.